ABONNEMENTSPRIJS: f 7.50, fr.p.p. f 9.—, buiten Ned.-Indië f 12.50 p. kw.
ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden f 3.75, elke 5 woorden meer f 0.75. Regeltarief f 0.50 per regel.

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN

EERSTE BLAD

Directeur: G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij.
BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden
TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord).
Na 5 uur 's midd Welt. 429

Arbeidsbeurzen.

(Bijzondere correspondentie).

II

Charitas uitgebannen.

De bestaande Arbeidsbeurzen, en althans de oudste, zijn onder de steunende belangstelling van ambtenaren en particulieren als opgegroeid uit den bodem der charitas. Daarmede is aangeduid hoe het kwam dat zij aanvankelijk in het oog van menigen werkgever en werkzoekende, maar vooral in dat van den critiseerenden toeschouwer, een bijsmaakje hadden. Men stelde ze vaak voor als die bekende suikerpotten; liefst zonder deksel; aantrekkingspunten voor allerlei gratis-zoetigheid-zoekende insecten.

Het leek op bepaalde dagen er dan ook vaak veel op, dat die arbeidsbemiddelingsbureaux eerder algemeene bedeelhuizen waren. We herinneren ons zelfs oproepen in dagbladen om geldelijken steun en kleeren...

Dat menige beurs bedrogen uitkwam bij de steunverleening-op-het-eerste-gezicht en als reagens van smeekbeden, tranen en een weggepruimd drankluchtje, behoeft niet te worden verzekerd. Evenmin dient te worden vastgelegd dat heel wat werkgevers door zulk gekassian werden gedupeerd.

Dit deed de betrokkenen zich afwenden en andere aanvragers wantrouwend afwachten. Welke indruk het maakte op den gestudeerden of technisch zijn loon waard zijnden werkzoekende is licht te raden.

Hoezeer deze charitatieve werkzaamheid op zich zelf beschouwd, ook achteraf waardeering, navolging en steun verdiende, toch is het maar goed, dat de Arbeidsbeurzen in den loop van weinige jaren zich van de liefdadigheid losmaakten en zuiver als arbeidsbemiddelingsbureaux werden georganiseerd.

Het Kantoor van Arbeid heeft daartoe veel bijgedragen door een scherpe omlijning en begrenzing van taak, plichten, rechten en subsidies!

Waar we de eerste helft van dit artikel eindigden met een opwekking tot uitbreiding van het aantal beurzen en de stichting van meer correspondentschappen leek het ons goed, hierop de aandacht te vestigen alvorens verder te gaan met de eigenlijke „beschouwingen en raad."

Succes en onthouding.

Op zuiver zakelijke basis plaatste de Arbeidsbeurs te Batavia in de eerste helft van 1929 van de honderden ingeschrevenen maandelijks ± 90 tot ± 150 personen. Bandoeng bracht het in die periode van ± 50 tot ± 75 plaatsingen, Soerabaia klom op tot aantallen van ± 110—170, de sultanaatsstichting te Djokja had ± 50 tot ± 70 plaatsingen per maand, Tegal van ± 10 tot 30, Malang van 5 tot ± 30.

Goed in het oog gehouden wat wij schreven omtrent den vrij engen kring waarin genoemde beurzen thans werken, bij vrijwel algemeen gemis aan correspondentschappen, en gezien de enorme uitgestrektheden waarover de werkloozen als het ware zitten weggedoken evenzeer als de arbeidskrachten zoekende werkgevers, geven deze cijfers zeer veel voldoening in een koloniale maatschappij die zoo zwaar en moeilijk reageert op Westersche sociale impulsen en organisaties. De drie groote en drie kleine hierboven genoemde gemeentelijke beurzen en beursjes toch brachten het tezamen tot gemiddeld 420 plaatsingen per maand, di. ± 5000 plaatsingen 's jaars!

Zooals gezegd: rekening gehouden met het vorengaande en uitgedrukt in procenten van het aantal werkloozen onder de Europeanen, Chineezen en de in aanmerking komende „min of meer" ontwikkelde inheemschen, kan dit cijfer niet anders dan gunstig genoemd worden.

Nog sprekender wordt het als we er op wijzen, dat de grootste werkgever in Nederlandsch-Indië zich naar verhouding het meest van aanvragen en betoonen van daadwerkelijke belangstelling voor plaatsingen onthield nl. *het Gouvernement-zelf*. Met uitzondering van een enkel kantoor of dienst (zooals de Arbeidsinspectie, die volgens krantenberichten onlangs tolken, schrijvers en andere functionnarissen door tusschenkomst van de arbeidsbeurzen opriep), wendt zich vrijwel geen enkel departement, „hoofd voor personeele zaken, afdeeling A. tot Z", tot de arbeidsbeurzen indien er vacatures zijn. Zij scharrelen naar het schijnt liever rond in de familiebetrekkingen, *kenalans* en *saudara's* van reeds in dienst zijnden, dan de voelhorens uit te steken tot heelemaal op den open Indischen arbeidspasar!

Samenwerken.

Eind 1927 vergaderden de leiders der toen bestaande arbeidsbeurzen te Djokja, onder leiding van den heer Den Hamer, om een aantal brandende kwesties te bespreken en gemeenschappelijke belangen door samenwerken te erkennen en te behartigen. Een der hoofdpunten was: uniformiteit in administratie en statistieken. Men kwam hieromtrent spoedig tot vruchtbare overeenstemming.

Een ander belangwekkend punt was de onderlinge samenwerking. Te oordeelen naar de notulen leidden de besprekingen hiervan niet tot een afdoende regeling. Het kon moeilijk anders. Te veel waren eenige beurzen nog in een staat van wording om er aan te kunnen denken de handen te leggen in die van de naburen, en op deze wijze als het ware een aaneengesloten ring te vormen. En er waren bovendien te veel hiaten! Hoe het centraal gelegen Djokja bijvoorbeeld een levendig contact kon leggen met zijn naaste buren: Soerabaia, Bandoeng, Tegal-Pekalongan, moest een onbeantwoorde vraag blijven.

De dringende noodzaak van destichting der correspondentschappen Madioen, Kediri, Blitar, Poerwokerto had behooren te worden erkend en tot hunne vestiging had moeten worden overgegaan.

Dit werk wacht, voor dáár en voor elders.

Een stap tot intergewestelijke arbeidsbemiddeling was de vergoeding van de interlocale telefoongesprekken door het gouvernement. Daarmee hing samen het nu en dan aan elkaar doorgeven van de inschrijvingen, wat echter slechts mag geschieden indien verwacht kan worden dat elders meer kans op plaatsing van de(n) werkzoekende(n) is, *zonder* dat bij twee of drie maal wordt ingeschreven.

Beroepskeuze.

Indien wij tenslotte nog vermelden, dat de meeste arbeidsbeurzen behalve als bureau voor gratis arbeidsbemiddeling ook optreden als raadgeefster bij beroepskeuze, dan hebben we hare taak in enkele lijnen geschetst en aan de hand van eenige cijfers de beteekenis voldoende aangegeven.

Slechts te Batavia en Bandoeng heeft dit onderdeel van het werk der beurzen eenige beteekenis gekregen, elders bleek van belangstelling van de ouders en de betrokkenen heel weinig of niets. Misschien ook wekt de arbeidsbeurs bij menigeen nog te veel de gedachte op aan kostelooze hulp uit liefdadigheidszin voor tobberds en zwakkelingen om prijs te doen stellen op een attest of advies terzake de beroepskeuze. Als men daarom aan de gemeentelijke arbeidsbeurzen en de voornaamste correspondentschappen eens deskundigen, bv. paedagogen, medici en technici verbond?

Het vorenstaande komt ons voldoende voor om als uitgangspunt te dienen voor een nieuwe vergadering, doch dan een zoodanige, dat juist die gemeenten waar geen arbeidsbeurzen of correspondentschappen bestaan, daaraan deelnemen.

Derhalve op het aanstaande decentralisatie-congres.

Het zou ook om andere redenen nog niet zulk een slecht gekozen stof zijn. De laatste congressen hebben nogal veel aandacht gewijd aan de locale ambtenaren zelf en daardoor zijn de gemeentenaren, is de burgerij wat naar den achtergrond gedrongen. In menigen gemeenteraad wordt er op gewezen, dat de belangstelling voor het gemeentelijke leven en streven onder de gemeentenaren zoo aan het tanen is.

Wel, men geve het nieuw voedsel door behandeling van een zoo levend stuk gemeentelijken socialen arbeid als de kostelooze arbeidsbemiddeling kan zijn en moet worden.

NEDERLANDSCH-INDIE.

DE MAIL.

De „Coen" Zondagmorgen.

Het s. s. *Jan Pietersz. Coen* van de Stoomvaart-Mij. „Nederland" wordt Zondagmorgen a. s. om 7 uur te Tandjong Priok verwacht.

Het Indische Leger.

In ons Derde Blad van heden hebben wij uit de *Telegraaf* het verslag overgenomen van een persgesprek met luit.-generaal b.d. H. L. La Lau, gewezen commandant van het leger hier te lande, over het Indische leger.

Wij twijfelen er niet aan, of het artikel zal niet alleen in militaire kringen de aandacht wekken.

Stuurlui aan den Wal...

Aneta seint ons uit den Haag:

De *N. R. Crt* gispt de raadgeving van het *Alg. Hbl.* aan de Indische regeering om terreur met terreur te beantwoorden. Zij verklaart, dat de Indische regeering raadgevingen van stuurlui aan den wal kan ontberen.

DE POSTVLUCHTEN.

Huldebetuiging.

Aneta seint uit Medan:

De Bataafsche Petroleum Mij alhier heeft met het postvliegtuig meegegeven een mand orchideeën voor de directie der K. L. M., benevens een bloemstuk, versierd met de Nederlandsche kleuren, geadresseerd aan: „de luchtvaarders der K. L. M." Daarbij is nog een kaart gevoegd, waarop de verwachting uitgesproken wordt, dat er spoedig een blijvende verbinding tusschen Indië en Nederland tot stand zal komen.

Te Bangkok.

Het vliegtuig zelf is blijkens een telegram uit Bangkok gisteren aldaar aangekomen.

Medisch rapport.

Dr. Jongbloed heeft, naar Aneta uit den Haag seint, zijn medisch rapport betreffende de Holland Indië vluchten ingediend. Hij komt tot de volgende conclusies:

1e er is geen bezwaar om eenzelfde bemanning als voor de vlucht naar Indië de retourvlucht te laten uitvoeren.

2e een verblijf van 10 dagen in Indië is voldoende, mits ook in Holland een voldoende rustpoos gegeven wordt.

3e diverse maatregelen in het belang van de hygiëne dienen te worden getroffen.

Nieuwe Enquête-commissie op Komst.

Naar Aneta ons uit Genève seint is aldaar bericht ontvangen van de Indische regeering, meldende, dat zij bereid is de door den Volkenbond ingestelde commissie van onderzoek naar den handel in vrouwen en kinderen in het Verre Oosten te ontvangen.

Het Amerikaansche Instituut voor Sociale Hygiëne heeft een bedrag van 125 000 dollar geschonken ter dekking van de aan de enquête verbonden kosten.

Voor een Verkeers-departement.

Naar het *A.I.D.* verneemt zal de commissie voor de instelling van een onderzoek of het gewenscht is, dat een verkeers-departement zal worden gesticht en tevens welke gevolgen deze instelling voor de andere departementen zou hebben, 23 Januari as. in het gebouw van den Raad van Indië te Batavia, worden geïnstalleerd.

Naar men weet is de heer C. W. Bodenhausen, lid van den Raad van Indië, voorzitter dier commissie.

Militaire Versterking voor de West.

Naar Aneta ons uit den Haag seint laadt de torpedobootjager *Van Galen* met den grootsten spoed diverse benoodigdheden voor den signaaldienst benevens vliegtuig-afweergeschut in ten behoeve van de militaire versterking van Curaçao. Er gaan 25 bedieningsmanschappen mee, die onder leiding van luitenant Kruls onderweg geoefend zullen worden in het hanteeren van dit materiaal. De stukken zullen in West-Indië op strategische punten in stelling gebracht worden.

Persdelict.

Aneta seint ons uit Medan, dat tegen den heer Burghard, redacteur van *De Crtiek*, een geldboete van f 100.— subsidiair een week hechtenis geëischt is, wegens het opzettelijk aanranden van de eer en goeden naam van de Volksraadsleden Koesoemo Oetoyo, Soejono en Apituley door hen te betitelen als „ongure inheemsche volksmenners".

Het IJkgebied.

Vastgesteld is een Regeeringsverordening inhoudende een nadere uitbreiding van het in art. 1 der IJkverordening omschreven ijkgebied tot de residenties Tegal, Pekalongan, Madioen, Ponorogo en Tapanoeli, het gouvernement Soerakarta, de onderafdeelingen Menado, Pontano en Amoerang en de gemeente Amboina.

Een en ander voor zoover nog niet tot het ijkgebied behoorende. Verder is bepaald dat in 1930 een IJkkantoor zal worden gevestigd in een der hoofdplaatsen van Banjoemas en Padang.

De Standplaatstoelagen.

In de aanvulling van de standplaatstoelageregeling zijn opgenomen de volgende plaatsen;

(Gewest Oostkust Sumatra) Serapong, Pendjalai, Tandjongsamak en Tandjong Kedaboe.

De toelage in deze plaatsen bedraagt 10 pct. met een maximum van f 50,—.

(Gouvernement Atjeh en Onderh.) Sigli. Toelage 3 pct. met een maximum van f 15,—.

(Gouvernement Penkoelan) Loeboek blinbing, Kota Padang, een toelage van 8 pct. met een maximum van f 40,—.

DE DOCUMENTEN-DIEFSTAL en de Contra-Spionnage der P. N. I.

Omtrent den diefstal van documenten van het hoofdparket door den hoofdtypist Slamat, welke papieren — zooals bekend — via Iskandar en Kartono hun weg vonden naar het hoofdbestuur der P. N. I. te Bandoeng, verneemt Aneta nog de volgende bijzonderheden.

Bedoelde geheime stukken — en dan in het bijzonder de maandrapporten van den P.G. betreffende geheel de inheemsche beweging — moeten de grondslag hebben gevormd van den contra-spionnage-dienst van de P.N.I. Wel is waar worden in zulke algemeene verslagen geen namen van berichtgevers, politiespionnen of rechercheurs genoemd, van wie de verschillende gegevens afkomstig zijn. Maar uiteraard kon uit den aard van sommige dier gegevens door de P.N.I.-leiders wel worden afgeleid van wie ze afkomstig waren.

Een enkel voorbeeld diene ter illustratie: In zulk een maandverslag werd o.m. medegedeeld, dat een zekere P.N.I. afdeeling op een bepaald tijdstip 2060 leden telde en dat daar op die en die dagen cursusvergaderingen werden gehouden, bijgewoond door zoo en zooveel personen, onder leiding van die en die propagandisten.

In zoo'n geval nu werd, bijvoorbeeld door de betrokken P.N.I.-leiders nagegaan welke personen in hun naaste omgeving van die bijzonderheden betreffende hun organisatie volledig op de hoogte konden zijn. Dit was dan natuurlijk een zeer beperkt aantal menschen.

Daarvan werden er weer verscheidene als volkomen betrouwbaar uitgeschakeld.

En van de weinigen, die er dan overbleven kon dan meestal met vrij groote zekerheid worden vastgesteld wie de verrader was, waarna maatregelen werden getroffen om den betrokkene aanstonds onschadelijk te maken, door verwijdering uit het P.N.I.-milieu of door hem voortaan opzettelijk alleen onjuiste mededeelingen te verschaffen.

Men begrijpt hoe aldus, dank zij de waardevolle gegevens, ontvangen van het hoofdparket zelf, een goed werkende contra-spionnagedienst kon worden ingesteld welke veel arbeid van de politieke recherche ongedaan moet hebben gemaakt.

Het is zelfs waarschijnlijk, dat de groote leemten in de feitelijke berichtgeving der politie, op deze wijze ontstaan, een reden te meer zijn geweest voor de massa-huiszoekingen op 29 December j.l.

De Huiszoekingen.

In aansluiting met het telegram van gisteren over de beantwoording van de schriftelijke vragen van het Tweede Kamer-lid Cramer (S.D.A.P.) en het lid der Eerste Kamer mr. Mendels (S.D.A.P.) door den minister van Koloniën, seint Aneta ons nog, dat de heer de Graaff daarbij ook het volgende medegedeeld heeft:

De landvoogd heeft het voornemen, om tot het geleasten van de huiszoekingen bij de P.N.I.-leiders over te gaan, slecht enkele dagen tevoren aan den minister gerapporteerd. De minister heeft daarop een afwachtende houding aangenomen.

P.N.I.-lid ontslagen.

Burgemeester en Wethouders van Cheribon ontsloegen naar het *A.I.D.* meldt een klerk omdat deze lid van de P.N.I. is. Zij stellen den gemeenteraad voor het lidmaatschap van de P.N.I. onvereenigbaar te verklaren met het vervullen van eenige gemeentebetrekking.

Dr. Jac. P. Thysse.

Dr. Jac. P. Thysse, wiens pennevruchten over de Hollandsche natuur in de *Groene Amsterdammer* men alleen wel kent, is op verzoek met ingang van 25 April 1930 ontslagen als leeraar aan het lyceum te Haarlem. De heer Thysse is van plan een reis naar Indië te maken.

Naar Holland.

De heer J.J. Hofland, administrateur der suikeronderneming Gesiekan en superintendent van de suikerfabrieken Gesiekan-Petjangaän-Langsee, vertrekt op 3 Maart a.s. van Djokja om met de *Chr. Huygens* van den 5en d.a.v. te repatrieeren, meldt *Mat.*

Wie den heer Hofland als administrateur van Gesiekan zal opvolgen wordt eerst beslist, nadat de heer Hofland in patria zal zijn aangekomen.

Met de familie Hofland zullen tevens voor voortzetting der studie in Holland meegaan twee zoons van den Sultan, namelijk Tinggarto en Dorodjatoen, welke laatste in Bandoeng aan de Technische Hoogeschool studeerde.

Ned.-Ind. Officiers-Vereeniging.

Aan het verslag van de vergadering der afdeeling Bandoeng in den avond van 15 dezer gehouden, is het volgende ontleend:

Orgaan.

Bij de bespreking van het orgaan over December wordt de aandacht gevestigd op het artikel „Wenschen uit de praktijk", dat bij de leden geen algemeene instemming heeft gevonden.

Voorts wordt gewezen op het onder „Pers en periodiek" voorkomende artikel „Het bestaansrecht onzer vereeniging", dat betrekking heeft op de Nederlandsche vereeniging, doch even goed voor de N.I.O.V. geschreven had kunnen zijn.

Naar het oordeel van enkele leden had dit artikel zich wel geleend voor een beschouwing door het hoofdbestuur. Er wordt echter op gewezen, dat dit artikel eerst na de laatste hoofdbestuursvergadering werd ontvangen en dus nog niet was besproken.

Voor het overige levert het orgaan geen stof voor verdere besprekingen.

Verificatie-commissie.

Voor de verificatie van de geldelijke verantwoording van het hoofdbestuur en de afdeeling wordt een verificatie-commissie benoemd, bestaande uit de heeren Maarsman, Pel en Bakkers.

Vacatures hoofdbestuur.

Den leden wordt gevraagd of er ook candidaten door de afdeeling moeten worden gesteld voor de vacature in het hoofdbestuur. Geen der aanwezigen geeft candidaten op.

De voorzitter wijst er op, dat twee der voornaamste punten van de agenda voor de a.s. jaarvergadering door de afdeeling Bandoeng naar voren zijn gebracht.

De hulpbank.

Voor de wijzigingen van het reglement voor de hulpbank wordt als toelichting medegedeeld, dat volgens de bestaande bepalingen het geheele kapitaal van de bank in obligaties moet worden belegd en dat bij de Javasche bank zooveel wordt beleend, als uitgeleend wordt.

Thans is echter de beleeningsrente zooveel verhoogd, dat deze rente hooger is dan de rente van de obligaties.

Daarom wordt voorgesteld slechts dat gedeelte in obligaties te beleggen, dat niet uitgeleend is. Dit is een reeds bestaande toestand, die echter nog in het reglement vastgelegd moet worden.

Bestuursverkiezing.

Bij de rondvraag vestigt de voorzitter de aandacht der leden op het periodiek aftreden van het bestuur in Februari. Hij doet uitkomen dat hij zelf en de penningmeester zich niet meer herkiesbaar zullen stellen.

Het „Indische Gemeenebest".

Aneta verneemt, dat door de heeren F. M. van Asbeck, F. D. K. Bosch, A. W. H. Bussink, G. W. J. Drewes, Th. A. Fruin, B. ter Haar, H. A. Idema, J. A. Jonkman, G. H. van der Kolff, A. F. de Savornin Lohman, H. J. van Mook, J. J. G. E. Rückert en E. W. Walch een circulaire is uitgegeven, met het hieronder nader omschreven doel:

„Onderteekenaren willen beproeven aaneensluiting en samenwerking tot stand te brengen tusschen de Nederlanders hier te lande die overtuigd zijn, dat het hun plicht als Nederlander is mede te werken aan de verdere uitvoering van Nederland's koloniale taak welke zal zijn voltooid, wanneer een Indisch Gemeenebest in de rij der zelfstandige volken een eigen plaats inneemt, in staat en bereid ook aan internationale verplichtingen te voldoen en recht en belang van niet-inheemsche ingezetenen te erkennen en te beschermen. Zij streven er naar, dat Nederland en dat Gemeenebest blijvende banden zullen onderhoudend".

Blijkens de circulaire wordt het ontwerpen van een uitgewerkt program tot dat doel thans voorbarig geacht. Voorloopig wenscht men alleen een veertiendaagsch orgaan „in samenwerking met, maar onafhankelijk van den N.I.V.B." uit te geven, waarvoor van geestverwanten steun wordt gevraagd.

Dit bericht komt niet geheel onverwacht.

Zooals indertijd de Ulanen de komst van het Duitsche leger bij zijn inval in België aankondigden, zoo is aan dit bericht een aankondiging in de *Bintang Timoer* voorafgegaan. Het meldde dat te Weltevreden een lijst circuleerde „emaneerende van een prof. aan de Rechtshoogeschool en een bekende belanda, met het doel adhaesie te betuigen aan hun voornemen, een partij op te richten speciaal tegen de — grootste ondermijners van het gezag, zooals de Vaderlandsche Club, de club der fascisten."

Het blad hoopte natuurlijk dat het doel zal worden bereikt, al ontkende het niet zeer sceptisch daartegenover te staan.

„Hoe meer partijen verrijzen uit den kring der *kaoem sana*, hoe grooter hun... eensgezindheid in negatieven zin", aldus het blad.

Indien er nog eenige verklaring noodig was, dan zou men aan dit bericht kunnen weten uit welken hoek de wind waait. *Un homme averti en vaut deux*, maar men dient toch dubbel op zijn hoede te zijn wanneer het waakzaamheid tegen eigen landgenooten geldt, wij hopen van harte dat het scepticisme van de *Bintang Timoer* gegrond zal blijken.

Ons nummer van heden

(Drie bladen)

BINNENLAND.

De *J. P. Coen* komt Zondagmorgen 7 uur met de mail aan.

Nadere berichten over de gestolen documenten en de contra-spionnage der P. N. I.

Min. de Graaff heeft verklaard, dat hem het voornemen tot het doen van de huiszoekingen bij de P.N.I.-leiders eerst enkele dagen tevoren gerapporteerd werd.

Het laatste retourvliegtuig is gisteren uit Medan te Bangkok aangekomen.

NEDERLAND.

Prinses Juliana schonk 1000 gulden aan de diaconieën van Katwijk.

Mr. J. Limburg benoemd tot voorzitter van de conferentie tot unificatie van het wisselrecht.

De *Benwyris* die meer dan een maand op het strand van Terschelling heeft gezeten, werd weer vlot gebracht.

BUITENLAND.

Te Berlijn zijn 100 communisten gearresteerd.

Een dagorde van Gandhi voor de onafhankelijkheidsdag.

Critiek op het optreden van Schacht.

Schip in China door piraten overvallen.

FOR OUR ENGLISH READERS.

Ship pirated in China.

100 communists arrested in Berlin.

HANDEL.

De bestuursleden der Rubber Growers Association zijn naar Amsterdam vertrokken om besprekingen te voeren over de restrictie plannen. Te Londen koestert men omtrent het resultaat hoopvolle verwachtingen.

HET DERDE BLAD.

Parijsche topics. — Het Indische Leger. — Nederlandsch en Buitenlandsch nieuws. — Kort Verhaal. — Feuilleton.

Het Nieuwe Stadhuis.

Aneta seint uit Malang:

Nadat 's middags een plaquette en het borstbeeld van den oud-burgemeester Bussemaker in de voorhal van van het nieuwe stadhuis waren onthuld, had 's avonds onder overweldigende belangstelling de plechtige inwijding van het nieuwe stadhuis plaats. Aanwezig waren o.m. de gouverneur van Oost-Java, de gedeputeerden Wermuth en Soebroto, de burgemeesters van Soerabaja, Modjokerto, Pasoeroean, Probolinggo, Kediri en Blitar en vele plaatselijke civiele autoriteiten en notabelen.

In een openbare zitting van den gemeenteraad schetste burgemeerster Voorneman de wordingsgeschiedenis van de gemeente, waarna de heer Wins als oudste raadslid het woord voerde. Na afloop van de raadszitting spraken de gouverneur, de burgemeester van Soerabaja, ook namens de andere zustergemeenten, resident Kool, de regent, de plaatselijke militaire commandant en de heer Wins, die namens de burgerij een reproductie van het door Piet van der Hem geschilderde portret van de Koningin aanbod met een enthousiaste rede.

De regimentsmuziek speelde hierna het Wilhelmus.

Er kwamen nog verschillende ander sprekers naar voren, die even ens geschenken aanboden. Vervolgens maakte men een rondgang door het gebouw waarna een groot diner plaats had in de Sociëteit Concordia. Er was een geweldige hoeveelheid bloemstukken, een felicitatie telegram van den Landvoogd, die den eersten steen van het raadhuis heeft gelegd.

Uit de Provincie.

(Van onze correspondenten).

SOEKABOEMI.

Proces Gerverdinck.

Naar wij uit welingelichte bron vernemen zal de zaak Gerverdinck contra de gemeente dezer dagen eindelijk haar beslag krijgen. De door den heer Gerverdinck geëischte schadevergoeding zal door een commissie, door den Raad van Justitie aan te wijzen, worden vastgesteld. In bedoelde commissie zal ook een bestuursambtenaar zitting nemen.

Politie inspectie.

Naar wij vernemen is dezer dagen hier gearriveerd voor het houden van een inspectie op de politieschool de adj. inspecteur van de Algem. Politie, de heer Koster. Naar wij vernemen houdt de komst van den heer Koster ook verband met het door een wegens physieke ongeschiktheid ontslagen politieagent gedane verzoek om herplaatsing.

Bedoelde agent werd later door een commissie van twee geneesheeren gekeurd en is goedgekeurd. Hij is nu weder in dienst aangenomen.

Gemeentepolitiek.

De drie leden van de I.E.V.-fractie in den Gemeenteraad hebben in een circulaire aan de leden der afdeeling het standpunt der fractie uiteengezet. In het kort, komt het op een verdediging van het gevoerde beleid neer.

De algemeene vergadering van Maandag zal hierover een beslissing nemen. Steunt de vergadering de actie van den heer Van Slooten, dan voorzien wij een breuk in de afdeeling.

TJIANDJOER.

Voor het Indische kind.

Wij herinneren onze lezers en lezeressen nog even aan den door den heer Townsend Zaterdag a.s. te geven feestavond (soirée artistique) waarvan de opbrengst komt ten bate van het Indische kind. Vele Chineesche toko's van Soekaboemi en Tjiandjoer hebben artikelen geschonken om den promotor in de gelegenheid te stellen een tombola te houden.

Wij twijfelen niet of het feest zal slagen!

Sociëteit „Harmonie."

Vrijdag 17 dezer zal de Sociëteit „Harmonie" een algemeene ledenvergadering houden met de volgende agenda:

Verslag over gezonden request aan den gouverneur van West-Java.

Voorstel van het Bestuur om de statutenwijziging, aangenomen op de algemeene vergadering van 17 Januari 1929, voor onbepaalden tijd uit te stellen.

Voorstel van het Bestuur tot wijziging van ar. 32 van het huishoudelijk reglement.

Verkiezing van een nieuw Bestuur, ingev. ar. 14 van het H.R.

Verslag omtrent de financieële toestand van, en het beheer der Sociëteit over het afgeloopen jaar. Tevens verkiezing van een verificatie-commissie voor boekonderzoek over het afgeloopen jaar.

BANDOENG.

De C. S. P.

Gisteren heeft de Christelijk Staatkundige Partij, afd. Bandoeng, haar aangekondigde vergadering gehouden. Wij ontvingen er het volgend verslag van:

Om 8 uur opent de voorzitter, de heer Bos op de gebruikelijke wijze de vergadering.

Hij heet allen op deze eerste vergadering van het nieuwe jaar hartelijk welkom.

Het afgeloopen vereenigingsjaar is er één van hard werken geweest, maar de resultaten daarvan zijn ook zichtbaar.

Dit geeft hoop voor het nieuwe jaar, dat ook meer veel werk in zich bergt, als men alleen maar denkt aan de algemeene verkiezingen. De voorzitter hoopt bij het verrichten van dien arbeid op Gods zegen.

De secretaris leest het Jaarverslag voor, dat in veel opgewekter toon is gesteld dan andere jaren. Het ledental is aanmerkelijk vooruit gegaan. Het bestuur vergaderde 5 maal en de leden 6 maal, terwijl de afdeeling dit jaar den Partijdag mocht ontvangen. Van het bestuur, dat op de Jaarvergadering aftrad, stelden de H. H. Knol en C. W. Lona zich niet weer herkiesbaar.

Het bestuur werd herkozen, terwijl in de plaats van den heer Knol gekozen werd den heer Boshuizen en in plaats van den heer Lona de heer Soeprobo Nicodemus.

Het financieële verslag gaf een beeld van den gunstigen toestand van de geldmiddelen der Afdeeling.

Hoofdschotel waren verder de verslagen van de vergaderingen met de verbonden besturen, die een levendige discussie uitlokten. Het bestuur gaf een zoo duidelijk beeld van de stand van zaken als mogelijk was, opdat de afdeeling zich uit kon spreken, vooral met het oog op de gevraagde samenwerking met de Vad. Club.

De secretaris deed nog enige mededeeling, opdat het oog op de nieuwe kieslijst. Te ruim 10 uur sloot daarop de voorzitter deze twaalfde Jaarvergadering.

Preanger Amateur Fotografen Club.

Op de bijeenkomst van a.s. Maandag 20 dezer zal het volgende worden behandeld: 1. Opening. 2. Jaarverslag penningmeester. 3. Rapport Verificatie-Commissie. 4. Ingekomen schrijven van E.N.I.A.F.V. omtrent een te houden wedstrijd door de Amsterdamsche Amateur-Fotograven-Vereeniging. 5. Prijsuitdeeling Fotcwedstrijd, in welke wedstrijd de heer Adr. Boer zoo welwillend was de jury samen te stellen en tevens critiek op de ingezonden werken te geven. 6. Demonstratie Landschap-Foto's van den heer G. L. van Muyen. 7. Rondvraag.

Maatschappelijk Hulpbetoon.

December was een vrij kalme maand voor het comité voor maatschappelijk hulpbetoon van het I.E.V. Op de spreekuren verschenen voor het meerendeel oude bekenden, die gewoonlijk het zij met een en ander uit den kleerengoedang, hetzij met wat eetbons konden worden geholpen.

Een enkele keer kwam weer eens het voordeel aan den dag van de vriendschappelijke relaties van het comité met de andere plaatselijke organisaties in het bijzonder om een bepaald persoon, die een beroep deed op het comité, „in de gaten te houden".

De kleerengoedang ontving bijdragen van de familie V. d. W., mevr. W. B. en van nog twee (onbekende) gevers. Elke gift is van harte welkom, en kan desverlangd van huis worden afgehaald.

Dank zij de welwillendheid van het bestuur van het clubhuis van het I.E.V., kon een aantal kinderen uit door het comité ondersteunde gezinnen een genotvolle avond worden bereid op het St. Nicolaas-feest. Andere gezinnen werden bedacht door het Leger des Heils ter gelegenheid van het Kerstfeest.

Met groote erkentelijkheid moge ten slotte worden vermeld, dat het comité een gift van f 100 ontving van het Coops-comité en bovendien nog f 10 van een gever, die onbekend wenschte te blijven.

CHERIBON.

Spoed?

In een vorig artikeltje schreven wij over den meer dan bouwvalligen toestand van het huis van den onder-commissaris der Veldpolitie. Wie nu denkt dat sindsdien aan genoemd huis ook maar iets werd gerepareerd, is er naast!

Wel werd naar wij vernamen een *spoed (!!)* begrooting door de plaatselijke afdeeling van de B.O.W. ingediend bij het Departement te Batavia. Tot nu toe zonder eenig resultaat!

De commandant en diens gezin zijn gehuisvest in de bijgebouwen van het op instorten staand huis.

Als men nu nog langer treuzelt, zal het inderdaad een zware arbeid zijn om deze „ruïne" nog te repareeren en zal men wel moeten volstaan met het bouwen van een geheel nieuw huis.

Hetgeen het land alweer zooveel meer zal kosten.

Ook de zijmuren van frontgebouw der kazerne beginnen te scheuren, welke scheuren men „dekt" met behulp van breede planken.

Wij vragen ons af — en terecht — of eerst het geheele complex een puinhoop moet worden, voordat de B.O.W. het believt, in te grijpen.

„Hypnotische slaap".

Zaterdag a.s. wordt in de Sociëteit Phoenix een blijspel in drie bedrijven opgevoerd onder bovenstaanden titel. De rollen zijn alsvolgt verdeeld:

Mama Döll — mevr. Tramburg.
Francisca Döll — mevr. Verdoorn.
Mevr. Neugebauer — mevr. Jansen.
Thèrèse, zuster mevr. Döll — mevr. Jansen.
Liesbeth, dienstmeisje — mej. Evers.
Emmy Döll, zuster van Francisca — mej. Anhaack.
Hr. Döll — Hr. Gutjahr.
Hr. Neugebauer — Hr. Wouters.
Prof. Puschel — Hr. Hamming.
Gustaaf, neef van Emmy en Thèrès — Hr. Gilbert.
Hr. Allendorf — Hr. Goedkoop.
Hr. Schimmel — Hr. Heiligers.
Dr. Paul, huisdokter — Hr. Kluvers.

Verduisteringen.

Een rijwielhandelaar alhier deed aangifte, dat door 3 personen wonende te Tasikmalaja ten nadeele zijner firma 3 motorrijwielen en 1 rijwiel zijn verduisterd.

Een Arabier deed aangifte, dat hij bij een Inlander van Pekaroengan 10 sarongs had gedeponeerd. Toen hij een dezer dagen de sarongs wilde terughalen, bleek hem, dat de Inlander spoorloos verdwenen was.

Een Inlander van Kebon Baroe deed aangifte, dat hij aan een kennis had opgedragen een fietsplombe te koopen, terwijl het rijwiel aan dezen werd medegegeven. De kennis verkocht het rijwiel en is thans voortvluchtig. Zijn signalement en zijn adres zijn echter bekend. Het rijwiel is bij een Arabier te Pekaroengan achterhaald.

Door een hond gebeten.

Een bewoner van Kesambi deed aangifte dat een bij hem inwonende persoon door een hond, toebehoorende aan zijn overbuurman, is gebeten. Het slachtoffer is ter behandeling naar het Ziekenhuis gebracht, terwijl de hond ter observatie in het varkensabattoir is ondergebracht.

Diversen.

Een Inlander van Kawali deed aangifte dat hij in een deeleman, waarvan het nummer hem niet bekend is, een beurs inhoudende f 49,20 heeft erloren.

— Twee nachtwakers van een ijzeropslagplaats te Pesisier hebben een Inlander van Pandjoenan gearresteerd, die door hen op heeterdaad werd betrapt bij het stelen van een ijzeren ketting.

— Een dame van Kedjaksan deed aangifte dat bij haar een maraboe (reiger) is binnengevlogen.

— Een Inlander van Astanagarib deed aangifte dat hij door een anderen Inlander van Pekiringan is mishandeld. De oorzaak was dat aangever een pajong leende van beklaagde 's vrouw, wat beklaagde jaloersch maakte!..

— Aan de wacht is gedeponeerd een koffer met inhoud welke op den openbaren weg Pertatean werd gevonden.

STADSNIEUWS.

Ontvang-avond J.W. Meyer Ranneft.

Sedert de instelling van den Volksraad — in 1918 — is in het gebouw aan het Hertogspark niet gerecipieerd. Voordien, toen het nog als woning van den legercommandant dienst deed, hadden er herhaaldelijk ontvangsten plaats en gisteravond, toen de voorzitter van den Volksraad, de heer J.W. Meyer Ranneft en mevrouw er recipieerden, bleek opnieuw hoe bijzonder het zich voor dergelijke gelegenheden leent. Hier en daar stonden bloemstukken opgesteld welke, met de kleurige toiletten van de dames, het geheel een feestelijk aanzien gaven; de stemming werd nog verhoogd door de muziek van een klein orkest, dat in de doorgang naar de dienstgebouwen was geplaatst.

De politie zorgde voor een goede circulatie van de automobielen: glanzend gelakte wagens van de meest uiteenloopende modellen en kleuren reden aan. Daaruit stapten, als de zonnigste begeleidsters van meestal zeer stemmig gekleede heeren, dames in toiletten van een verscheidenheid, welke bij een modeshow van de voornaamste huizen in de residentie bezwaarlijk grooter geweest had kunnen zijn. Men teekende in de registers, welke in de voorgalerij aanwezig waren en stelde zich in de rij, om de tijdelijke bewoners van dit voorname huis de hand te drukken en daarna vormden zich zoowel in de voorals in de binnengalerij verschillende groepen en groepjes.

Wij weten niet of de heer Meijer Ranneft het voorbeeld van mr. Zimmerman voor oogen heeft gehad, toen hij voor de ontvangst op het gebouw van den Volksraad beslag legde. Mr. Zimmerman immers heeft toen hij burgemeester van Rotterdam werd met de traditie gebroken en het stadhuis voor de ontvangst, welke vroeger ten huize van de burgemeesters plaats had, bestemd. Maar in elk geval was het een goede gedachte. Men loopt er elkaar niet in den weg, kan er behoorlijk afstand bewaren en gisteravond was de temperatuur er vrij goed, in aanmerking genomen, dat het elders ook niet koel was.

In de binnengalerij ontvingen de heer en mevrouw Meijer Ranneft de gasten, onder wie men opmerkte de leden van den Raad van Indië — ook de beide Inlandsche leden — leden van den Volksraad, onder wie het nieuw-gekozen lid met den nog niet geheel opgehelderden naam, (in de regeeringsalmanak vinden wij hem in de alphabetische lijst niet vermeld, bij de burgemeester van Palembang wordt hij ir. R.C.A.F.J. Nessel genoemd, volgens het procesverbaal van het Volksraads-stemkantoor in de *Javasche ct.* schijnt hij ir. R. van Lissa te heeten en te Soerabaia te wonen, wat nogal vreemd lijkt voor iemand die burgemeester van een gemeente op Sumatra is), den gouverneur van West-Java, de burgemeesters van Batavia en Mr. Cornelis, verscheidene gemeenteraadsleden, hoofden van departementen, den vlootvoogd en vele anderen.

„Concordia" leverde de ververschingen, die bij een prettige conversatie niet gemist kunnen worden. Zoo was het eerder half negen dan men verwacht had, toen ving de uittocht aan. Een zeer geanimeerde receptie.

Het land Slipi.

Men schrijft ons:

Eenigen tijd geleden werd op het langzamerhand wel zeer bekend geworden particuliere land Slipi door het bestuur, den beheerder en de opgezetenen, een bijeenkomst gehouden, ter bespreking van aangelegenheden, welke moesten leiden tot aankoop van het land door het Gouvernement. De menschen waren reeds blij van den *toean tanah* bevrijd te zullen worden en meenden zeker, dat zij met dezen niets meer te maken zouden hebben. Hierin kwamen zij echter bedrogen uit, blijkende uit het feit, dat gisteren weer een heele troep opgezetenen van het land voor den rechter werden getrokken wegens achterstand in de betaling der *kompenian.* Hoe spoediger het land afgekocht wordt, hoe beter het met den toestand daar in „het nabije westen" zal zijn.

Amok.

In kampong Menteng Tegalan maakte een Inlander amok. Naar aanleiding van een kleine woorden wisseling met een rasgenoot trok hij een golok en een piso blati en gaf daarmee den ander een klap op het hoofd en een steek in den rug. Ook een Inlandsch meisje van vier jaar werd door hem verwond. De dader werd door de politie gearresteerd. Beide gewonden werden naar de C.B.Z. overgebracht alwaar de Inlander werd opgenomen. Het kind kon na verbonden te zijn weder naar huis gaan.

„Ten Nutte van 't Gemeen."

Het heeft ons verheugd en hoopvol gestemd den heer Van Zalinge bij de begrootingsdebatten in den Gemeenteraad te hooren verklaren dat hij de kunst wil steunen naar vermogen en allerminst meent, dat de kunst geen regeeringszaak is. Het verheugde ons omdat er in onze dagen, helaas, méér menschen zijn die in vervoering raken wanneer iemand een bepaalden afstand in 0,0034 seconde vlugger aflegt, dan die belangstellen in alles wat der kunst en wetenschap is. Hoopvol, omdat voor het eerst sinds zijn 150-jarig bestaan een specifiek Bataviaasch genootschap, dienende de kunst en de wetenschap, voor noodzakelijke uitbreidingen om subsidie had verzocht.

Het bevreemdde ons echter, na uit den mond van den heer Van Zalinge zelf vernomen te hebben dat hij een kunstlievend man is, dienzelfden mond een voorstel te hooren uitspreken om de subsidie voor dat genootschap, welker door de Bataviasche burgerij gesticht ten nutte van het algemeen, van maximaal 10.000 gulden te verlagen tot maximaal één duizend gulden. Zegge, schrijve en leze: één duizend gulden!

Het Inlandsche raadslid, de heer Mokoginta, hield een pleidooi om de maximale subsidie van 10.000 gulden te handhaven. Want, zoo betoogde hij, het zijn ook de Inlanders die er van profiteeren, hetgeen men kan zien als men op een Zondagochtend langs het gebouw van het K.B.G. wandelt.

Wij begrepen dat de Inlandsche raadsleden voor een ruime subsidie moesten wezen. Want hoevelen uit hun midden trekken niet op naar het *Roemah Gadjah* om het vele te zien dat daar voor de eeuwen bewaard wordt? Hoevelen van hen gaan niet ter bedevaart naar die *Kedong Artja* om er met zekere ontroering te vertoeven bij de *poesakah* uit de lang vervlogen *Djaman Boeddha?*

„Wij stemmen voor!" had Mokoginta gezegd.... maar zijn collega's stemden tegen het voorstel van B. en W. om een subsidie van 10.000 gulden toe te kennen, ondanks het feit dat gemiddeld elken Zondag ruim twee duizend Inlanders een bezoek brengen aan het museum van het K. B. G.

Er werd toen voorgesteld een subsidie van maximum 5000 gulden toe te kennen. Dit voorstel werd aangenomen. En dus ontvangt het Bataviaasch genootschap, de grootste wetenschappelijke instelling van het Oosten, J a p a n m e d e g e r e k e n d !, met de grootste bibliotheek van het Oosten, van de gemeente Batavia een „subsidie" van 5000 gulden!

Heeft het K.B.G. dat aan de gemeente verdiend, dat voor de uitbreiding van een wetenschappelijk instituut een „subsidie" van 10.000 gulden voorgesteld wordt en ten slotte een aalmoes gegeven van 5 milie? En dat waar het museum voor iedereen gratis toegankelijk is, waar ieder de uitstekende bibliotheek kan raadplegen en voor een geringe vergoeding de werken mee naar huis kan nemen!

De regeering denkt er gelukkig anders over dan de vaderen, die vroed heeten, van ons gemeentebestuur. Zij geeft een subsidie van ruim 50.000 gulden per jaar, en stelt twee ambtenaren ter beschikking. Van alles en alles bij elkaar moet deze belangrijke instelling zien rond te komen met een bedrag van 75.000 gulden. Men heeft het tot nu gekund door alle werk in eigen beheer te nemen en de grootste zuinigheid toe te passen.

Wat zou Rademacher zeggen als hij hoorde hoe de stichting, waaraan hij een zoo werkzaam aandeel heeft gehad, wordt afgepoeierd met 5 mille! Dat zijn stichting „ten nutte van 't gemeen", door 't gemeen een fooitje wordt gegeven, 'n cent in vergelijking met 't totale begrootingsbedrag.

De heer Van Zalinge zeide een kunstlievend man te wezen. Mogelijk ook een man die wat over heeft voor de wetenschap. Daarom werd gemeend, toen hij het bedrag van 1000 gulden noemde, dat hij met een genereus gebaar zou zeggen: „Besteed de resteerende negen duizend gulden voor betere verlichting van de stad; ik zal dan bijpassen voor het geestelijk licht der bevolking!" Wij dachten aan de voorbeelden van welgestelde Amerikanen en hun giften aan wetenschappelijke instituten; en ook aan Hollanders en vooral aan het Koloniaal Instituut, dat 14 millioen kostte, welk bedrag bijna geheel door particuliere lichamen werd bijeengebracht. Maar in het Koloniaal Instituut staan de busten in marmer van de 3 groote gevers Van Eeghem, Cremer en Hubrechts. En van de kleinere gevers zijn de namen met gouden letters op marmeren platen gegrift.

Wij stellen het K.B.G. voor in de hal van het gebouw aan het Koningsplein een dergelijk beeldenspel te openen en marmeren platen op te hangen. De tarieven voor een marmeren buste of een gouden naam zijn niet zoo moeilijk vast te stellen. Wij hopen den binnenkort — onze vroede vaderen daar in marmeren buste of in gouden letters vereeuwigd te zien.

Wellicht zal dan onze vroedschap wat meer belangstelling toonen in het wel en wee van deze wereldvermaarde instelling!...

Doch er zijn, Goddank, nog anderen die hun hulp of hun werk schenken aan onze grootste wetenschappelijke instelling van het Oosten!

J. SCH.

Foto-tentoonstelling.

Van 1 tot 15 Mei 1930 zal de Bataviasche Kunstkring een tentoonstelling houden van kunstfoto's. Deze tentoonstelling zal werken omvatten zoowel van amateurs als van vakfotografen. Het is de eerste maal, dat de Bataviasche Kunstkring zich op dit terrein begeeft. De zaak is dan ook als een proefneming te beschouwen.

Nu den fotografen een kans geboden wordt om ook hun werken daar te exposeeren, wekt het bestuur der Ned. Ind. Amateur-Fotografen Vereeniging haar leden op om hun beste werken in te zenden, teneinde de proef te doen slagen, opdat zulk een tentoonstelling dan voortaan elk jaar hier zal plaats hebben.

De voorwaarden dezer tentoonstelling zijn alsvolgt:

De tentoonstelling heeft een uitsluitend artistiek karakter.

De deelneming staat open zoowel voor amateur- als vak-fotograaf.

Het maximum aantal foto's per inzending bedraagt 8 stuks.

Op de achterzijde der foto wordt duidelijk vermeld, het procédé, naam en adres van de(n) inzender(ster), nummer, titel en het reproductie recht.

Alle foto's welke worden ingezonden zullen op inschrijvingsformulieren worden ingevuld; foto's niet voorkomende op deze formulieren komen niet in aanmerking.

Deze formulieren worden in duplo opgemaakt, waarvan 1 exemplaar bij de foto's gevoegd wordt, en het andere exemplaar onder afzonderlijk couvert verzonden wordt

De foto's moeten eigen werk van de(n) inzender(ster) zijn.

Chemisch gekleurde foto's (dus niet met de hand gekleurd) zullen worden toegelaten.

Onderwerp en procédé is vrij.

Kleinste formaat der foto's is 9×12, zij moeten zijn gemonteerd op z e e r l i c h t getinte kartons of kartonvlakke papieren, de kartons mogen niet kleiner zijn 18×22 en niet grooter dan 40×50 cM.

De foto's passeeren een jury bestaande uit het Bestuur van den Bataviaschen Kunstkring.

Verder zullen in de jury zitting hebben de heeren: H. Krauss, vak-fotograaf, dr. O.F. van Dijk, amateur fotograaf P.J.H. de Bie, amateur fotograaf W. Westmaas, amateur fotograaf en de schilders Jan Frank en H. van Velthuysen.

De jury zal beslissen welke foto wel en welke niet in aanmerking komt om geëxposeerd te worden; benevens omtrent de toekenning van diploma's.

De meest mogelijke zorg zal voor de fotowerken genomen worden, doch er wordt geen verantwoordelijkheid genomen voor beschadigen of verloren gaan tijdens de zending; gedurende de expositie-tijd worden de foto's verzekerd tegen brand en diefstal, doch in géén geval hooger dan f 25,— per stuk.

De foto's moeten goed geëmballeerd franco worden gezonden, aan: het Bestuur van den Bataviaschen Kunstkring, v. Heutsz Boulevard I, Weltevreden met het opschrift „Tentoonstelling Kunst-Fotografie". Deze foto's moeten uiterlijk 15 April 1930 ter beschikking der jury zijn.

Vrees voor den Eed.

De landraad te Mr. Cornelis heeft dezer dagen een eigenaardige civiele zaak te behandelen gehad. Een *botjah angon* (karbouwenhoeder) daagde een ouden rijken Inlander voor den rechter, wegens het niet uitbetalen van het beloofde loon van $3^1/_5$ cent per dag en per karbouw, en wel gedurende drie achtereenvolgende jaren. De rijke desaman ontkende ooit loon te hebben beloofd. De jongen daarentegen hield zijn eisch vol en verklaarde tevens, dat hij 14 karbouwen in de drie jaren van 9 tot 15 was vermeerderd. De rechtbank berekende, dat aldus de knaap om en bij de f 220 moest hebben. Ter beslissing van het geschil moesten beiden den eed op (beter, onder) den Quoran afleggen. De *katjong* deed zulks, zonder eenig aarzelen. De *kakè* daarentegen barstte opeens in tranen uit en smeekte om *ampoen.* Hij zou de f 200,— betalen, als hij maar geen eed behoefde af te leggen.

Het verloren Document.

Gisteren hield het landgerecht wederom een zitting ter behandeling van de zaak van het verloren document uit het Departement van Binnenlandsch Bestuur. De beide beklaagden Djajawinata, hoofdtypist op het Departement, en Parada Harahap, hoofdredacteurdirecteur van de *Bintang Timoer,* worden wederom uitvoerig verhoord. Eerstgenoemde bleef bij zijn ontkenning, de tweede persisteerde, niet te weten van wie(n) het document afkomstig was. De getuigen idem; de oppasser van het departement, die verklaarde door 1sten beklaagde naar de *Bintang Timoer* te zijn gezonden; de juffrouw van de administratie, die zich niets meer herinnerde. De vorige keer werd de behandeling opgeschort om den heer Kanoen, gewezen redacteur van de *B.T.*, thans hoofdredacteur van de *Pew. Deli* te Medan, te hooren. Aangezien hij gisteren ook niet verscheen, werd de zaak wederom verdaagd tot 25 dezer.

Agenda.

BATAVIA.

Bioscopen hedenavond.

Capitol: „Moulin Rouge".
Globe Bioscoop: „Zijn Geluksster."
Deca-park: „De Drake-Moordzaak."
Centrale Bioscoop: „Cupido op de Fiets".
Universal Theatre: „Drie Kameraden".

Stadsschouwburg.

Zaterdagavond 18 Jan. 9 uur: „Phyllis".

BANDOENG.

Bioscopen.

Concordia-Bioscoop: „De Gesluierde Vrouw".
Luxor: „De Zonden des Vaders."
Oriental: „De Ruiters der Duisternis".

Societeit „Ons Genoegen".

18 Jan. Zaal verhuurd aan N.I.P.O.
19 „ Matinée, 11 uur 30 v.m.
25 „ Zaal verhuurd aan Black and White.
26 „ Matinée, 11 uur 30 v.m.
1 Febr. Pierrot- en Pierrettebal om fraaie prijzen. Andere kostuums zijn toegelaten, doch komen niet voor een prijs in aanmerking.

WEERBERICHT.

(Van het Kon. Magn. en Met. Observ.)

Geregistreerde regenval hedenmorgen 7 uur: n i h i l.

Geregistreerde temperatuur hedenmiddag 12 uur: 32,8° C.

PERSONALIA.

S. S. Mutaties.

Overgeplaatst: van de Oosterlijnen naar het hoofdkantoor (dv. Administratie afd. Pers. Zaken-Registratuur) de adjunct-registrator J.P. Hoijer;

van de Wester- naar de Oosterlijnen de tijdelijk 1e Cm P.O. Herold;

van het hoofdkantoor naar de Westerlijnen de td. fg. 1e commies mej. M. Latuparisa.

Aangeteekend wordt: dat op 1 Januari 30 de opleiding alsmede de toevoeging te Weltevreden aan de B.I.V. van den sedert benoemden td. wd. inspecteur ir. W.M.H. Engelberts is beëindigd en dat hij vanaf dien datum weder ter beschikking is gekomen van het hoofd van het bedrijf Buitengewesten.

Bepaald is: dat de benoemde werktuigkundige (voertuigdienst) L. Authier en de td. wagenopzichter 1e klasse W.B. Smit geplaatst blijven bij de Westerlijnen;

dat de td. stationscommies 1e klasse J.P. Mooijman, C.L. Lavina, H.N. van Beuzekom, K.F. Donk en E.L. Andela blijven geplaatst resp. bij de Wester- en de Oosterlijnen en het dienstvak Beweging en Handelszaken;

dat de td. wd. hoofdopzichter W. E. Ornek geplaatst blijft bij de Westerlijnen.

Benoemd: tot typist 1 klasse de typist F.L. Degener, met bepaling, dat hij bij de Oosterlijnen blijft geplaatst.

BIOSCOPEN.

Centrale Bioscoop.

De Centrale Bioscoop te Meester Cornelis brengt deze week een goed lachprogramma namelijk „Cupido op de Fiets", de Fox-film, waarin Sammy Cohen, die zijn reputatie vestigde door zijn grappig spel in „Duizend Bommen en Granaten", de hoofdrol vervult, op waardige wijze ter zijde gestaan door Marjorie Beebe.

Het is een film vol grappige en onverwachte gebeurtenissen, waarom hartelijk gelachen kan worden.

De directie van de Centrale Bioscoop begrijpt, dat het in dezen tijd van spanning noodig is de lachspieren van hare bezoekers eens te ontspannen!!

Nederlanders in Amerika.

Men verzoekt ons er aan te herinneren dat hedenavond van de afd. Batavia van het Alg. Ned. Verbond in het gebouw van de Kon. Nat. Vereen. aan het Koningsplein Zuid dr. H. Beets, zendingsinspecteur te Grand Rapids zal spreken over de Nederlanders in Amerika —een lezing waartoe ook belangstellenden, niet-leden, toegang hebben.

Politie-opziener gearresteerd.

Tegen den politieopziener P. Vreeken thans standplaats Weltevreden is, wegens knevelarij, op zijn vroegere standplaats Pemangkat in West-Borneo gepleegd, door den Raad van Justitie rechtsingang verleend, met last tot gevangenneming welke beschikking heden is geëxecuteerd.

Epidemiologisch Bulletin.

(Van het Eastern Bureau Singapore).

Week geëindigd 4 Jan. '30.

Tamatave: 3 pest 3 dood; Berbera: pokken 1 dood; Bagdad: 5 pokken 3 dood; Basrah: 1 pest; Bombay: 25 pokken 15 dood: Culcutta: 15 cholera 9 dood, 29 pokken 24 dood; Cochin 51 pokken 3 dood; Karachi: 8 pokken 3 dood; Madras: 10 pokken 2 dood; Moulmein: 8 pokken 4 dood Rangoon: pest 1 dood, 3 cholera 2 dood; Vizagapatam: 1 pokken; Pondicherry: 2 pokken 2 dood; Colombo: 1 pest 1 dood; Batavia 2 pokken 2 dood; Bangkok: 3 cholera, 1 pokken; Saigon: 2 pokken 2 dood; Hongkong: pokken 29 dood.

Week geëindigd 28 Dec. '29.

Tuticorin: 2 cholera 2 dood: Tunis: 50 longpest.

Week geëindigd 21 Dec. '29.

Colombo: 1 pokken; Lagos: 3 pest 2 dood.

Philippijnen: 7 Januari '30. Sarangani en Balut-eilanden 40 pokken.

Mevrouw,

weet U wel dat meneer onder 't rooken van 'n

CADENA

in z'n allerbeste stemming is?

52dag

ADVERTENTIEN.

Gisteren overleed na een langdurig lijden in den ouderdom van 69 jaar onze geliefde Echtgenoot, Vader, Behuwd- en Grootvader

A. C. PH. VOGELSANG.

Uit aller naam

W. L. A. VOGELSANG.

Ondergeteekenden betuigen hierbij hun hartelijken dank voor de groote deelneming in het door hun zoo onherstelbaar geleden verlies van hunne dierbare moeder

Mevr. de Wed. G. F. C. PALMER van den BROEK geb. van Slooten.

Fam. W. F. PALMER van den BROEK

Fam. D. STOBBE 2475

CHARLS EN VAN ES & Co.

Rijswijkstraat — Weltevreden.

Fotografen.

ENORME KEUZE SCHOOLBOEKEN

KINDERBOEKEN — ROMANS — WETENSCHAPPELIJKE WERKEN OP ALLERLEI GEBIED.

Billijke prijzen.

Boekhandel O. B. U. Z.

62 mwv

Jenne

Voor de thee:

Saltflakes	p/blik f	1.25
Macaroons	„ „	2.10
Coffeewafers	„ „	1.85
Centwafers	„ „	1.65
Chocolate wafers	„ „	2.—
Mixed wafers	„ „	1.40
Baeder freiburger brezeln	„ „	2.25
Cheese tid bits	p/pak „	0.50

TOKO H. JENNE & Co.

Noordwijk

2483 Tel. Wl. 2000 en 1228

Dr. P. VON PAJZS

Specialist voor chirurgie en urologie. Vrouwenarts. Röntgen en Orthopoedie.

Tjikini 10 — Tel. 3288 Welt.

Spreekuren: 7—9 v.m. 5—7 n.m.

133div

G. H. BRASZ.

Banketbakker

Gang Chaulan 23, Telf. 348 Wl

Het adres voor Diners, Déjeuners en Soupers met bijlevering van Servies, glaswerk en tafelzilver.

Zeer billijk tarief. 2445

John Pryce & Co

Bat. 32 & 72 — Welt. 395.

Heden Kijkavond en Morgen Vendutie ten huize van den WelEd.G. Heer

M. J. J. v. d. WIJNGAARD

2466 Semarangweg 29.

VENDUTIE

op MAANDAG 20 JAN. 1930

Kijkavond: Zondag 5-8 u.

ten huize van den WelEdG. Heer

J. F. HALLEGRAAFF

Matramanweg 94.

Specificatie morgen.

2468

WEESKAMER-VENDUTIE

op ZATERDAG 18 JANUARI a.s. des v.m. 9 ure in het verkooplokaal van de WEESKAMER te BATAVIA, Molenvliet Oost No. 7, van diverse goederen, behoorende tot faill. boedels: Reder, Boona & Co. en Oeij Oen Koei, zooals: bijouterieën, galanterieën, zeep, manufacturen, kains en sarongs.

Te bezichtigen des ochtends vóór de vendutie. 24 2

N.B. Dames denkt aan Uwe volmacht.

De Weeskamer.

HOTEL CRAMER IS GOED en GOEDKOOP.

ELKEN DAG RIJST- EN EUROP. TAFEL.

MOLENVLIET OOST 35

TEL. 2100 WELT.

80 Kamers.

Vaste waschtafels.

2417

ROTTING MAKERIJ

FEN TONG & Co.

Postweg Noord 55 — Weltevreden

Levert uitstekende rottan meubels etc.

tegen scherp concurreerende prijzen.

110v

FIRMA NAM BIE

Pasar Baroe 75, Telef. 2057 WELTEVREDEN.

Zoo juist ontvangen:

verschillende soorten

Papiermanden en Brievenbakken

o.a. van rottan, ijzerdraad en gebloemd karton.

123v

LEKKER en FRISCH

zijn

LIMONADES, AER BLANDA en SIROPEN

2455

van

GOUW-BOEN-SENG Weltevreden

TOKO VRIENDENHULP

Senen — Telf. No. 3991 Welt.

KING GEORGE SHOES

Prijs f 15.— per paar

Kleur licht bruin.

Nieuwste model. 2479

OEIJ BOEN PIN

KLEERMAKER

Petjenongan 23. Telf. 3747 Welt.

Het goedkoopste adres ter plaatse voor het aanmaken van Heerenkleeding.

Prima Coupe

WITTE PAKKEN 102v

No. 1 f 13.—, No. 2 f 12.—, No. 3 f 11.—

Voorhanden stoffen in alle soorten.

Drinkt

uitsluitend onze prima

Versche Electr. Gemalen Koffie.

Provisiën-, Dranken- en Delicatessen-handel

TOKO LAUW OEN LENG

GANG KENANGA 29 — 31 SENEN

TELEFOON 3178 WELTEVREDEN.

199v

Overtuigt U ....

Een groote collectie FRANSCHE ZEEP in luxe verpakking en fijne parfums tegen lage prijzen, vindt U bij ons.

BONEFAAS

Weltevreden — Bandoeng.

2465

Doet Uwe Inkoopen bij Toko-Victoria

Senen 60 Telef. 1914 Weltevreden

Het beste en goedkoopste adres ter plaatse

2305

GROOTE KEUZE ZIJDEN LAMPEKAPPEN.

Glas en Marmer schalen El. Kronen Bureau- en piano-lampen.

Bonte kap met staan voet, kleur naar keuze, compleet met snoer f 24.—

JACQ BOAS — Sluisbrugstraat 5. (Gang Passer Baroe) Tel. 472.

11do

CAUVIN PILLEN

zijn een Goedkoop Purgeermiddel,

want zij werken beter dan soortgelijke middelen.

Het gebruik van CAUVIN PILLEN is niet duurder dan dat van wonderolie of purgeerzouten, en het is

VEEL AANGENAMER

DOSIS ALS LAXANS: 1 Pil.

DOSIS ALS PURGANS: 2 tot 3 Pillen.

Vraag de gratis omschrijvende Brochure

147, Faubourg Saint-Denis, PARIJS

2056

GEMEENTE BANDOENG

AANBESTEDING.

Op 24 Maart a.s. des v.m. 10 uur zal door Burgemeester en Wethouders van de Gemeente Bandoeng te hunnen kantore Logeweg 8 in het openbaar worden aanbesteed:

„De levering van waterleidingbuizen, hulpstukken en armaturen".

Bestek en voorwaarden zijn vanaf 20 Januari a.s. tegen betaling van f 1.— te verkrijgen bij den Technisch Ambtenaar van de Waterleiding, Atjehstraat No. 2.

De Burgemeester van Bandoeng;

2470 KÜHR.

B. DANSEN-SMILDE

KONINGSPLEIN NOORD 9. Telf. Wl. 1275

MODES.

Bericht de ontvangst van chique voorjaarshoeden, nieuwste modellen.

Atelier voor japonnen, mantels, ook voor Europa.

BRUIDSTOILETTEN.

102v

DAMES

De echte CAPSULES van Dr JORET & HOMOLLE

GENEZEN: Vertraging, Pijnen en Wegblijven der Maandstonden.

Ph[illegible] SEGUIN, 165, Rue St Honoré, Parijs & alle Apotheken.

2050

Verkrijgbaar:

Het Inlandsch Reglement

en

De Revisiebepalingen v/h Reglement op de Strafvordering

door

Mr. F. H. POSER

bij

J. P. REGNIER & Co.

Djamboelaan 29 — Weltevreden

en bij den boekhandel. 2297

NIEUWSTE SUCCES-PLATEN

TANGGOS

COLIBRI met zang

FLOR DE AMOR „ „

AMARGURA „ „

CASANOVA

Ich küsse ihre Hand Madam

met en zonder zang

SLOW FOX

Vier Worte mocht ich sagen

Wenn der weisse Flieder wieder bluht.

Catalogus gratis op aanvraag.

PRIJSVERLAGING van **Polydor Platen** met **10%.**

Ontpakt een groote zending van de volgende gramofoons:

Polydor, Gilbert en Paramount.

Ook verkrijgbaar op zeer gemakkelijke betalingsvoorwaarden.

Koopt niets, voordat U bovenstaande gramofoons gehoord hebt.

Toko „POPULAIR"

WELTEVREDEN — PASAR BAROE 62

BANDOENG — PASAR BAROE 73

112

TEL: 1911

GEBRS. HILVERDINK AUTO-VERHUURDERIJ.

19v

ASSISTENT-BOEKHOUDER.

Op een Cultuuronderneming op Sumatra is gelegenheid tot plaatsing van een gediplomeerd ASSISTENT-BOEKHOUDER.

Salaris naar bekwaamheid en praktijk, uitstaande en verdere emolumenten.

Brieven No. 2187 Bat. Nieuwsblad.

DOEVE'S BANKETBAKKERIJ **„JULIANA"**

171 Oude Tamarindelaan. Tel. Welt. 1163

Taarten, ontbijtkoek, droog gebak, saucijsbroodjes, salades, ijs enz.

VRAAGT PRIJSCOURANT.

41v

Op uw gezondheid!

Hulstkamp's OUDE GENEVER

Anno 1775

2440

WILLARD AUTO-ACCU'S.

Akiz.

Buitengewone sorteering:

Dameshoeden

Kinderhoeden

BALLY-schoenen.

Bedrukte kunstzijde

Bedrukte voile's

Tobralco

Tootisha.

Mij. Onderlinge Hulp.

2480

De „missing link" nog niet ontdekt?

O, maar ongetwijfeld! Het zijn de Magneetjes! Morgen zijn ze er weer! —

Magneetjes Trekken!

MAISON DE BONNETERIE

RIJSWIJKSTRAAT 6, WELTEVREDEN, TEL. 1226.

Ontvangen:

GEKLEEDE EN CHAPELLERIEHOEDEN
BLOEMEN VOOR HOEDEN EN COSTUMES
LINNEN.

Ateliers voor costumes en hoeden naar maat.
107v

CAPITOL THEATER

Het Theater voor het — Betere Publiek. —

Aanvang 7 uur en 9.45
Entrée f 2.40 en f 1.80

offreert MOULIN ROUGE met OLGA TCHEKOVA

IN DE PAUZE optreden van MARIANI'S ITALIAN ART THEATRE

VERWACHT: CONRAD VEIDT in „DE GEBROEDERS SCHELLENBERG"
Een UFA Productie.

BEZOEK NA DE FILMVOORSTELLING HET CAPITOL WIJNRESTAURANT

Menu: Gekookte Kakap met Caviaarsaus f 2.—
2481

PRIOK-BAR

Grooteweg 22, Tel. Priok 200
Tandjong-Priok

Koele dranken — Elken avond Muziek
SINDS 1 DECEMBER onder nieuw beheer.
Beleefd aanbevelend
DE BEHEERDER.
153v

STADSSCHOUWBURG - Weltevreden.

LIEFDADIGHEIDS-VOORSTELLING
Zaterdag 18 Januari 1930
te geven door
LEDEN van den SOEKABOEMISCHEN KUNSTKRING
(Afdeeling Tooneel)

PHYLLIS

Tooneelstuk in drie bedrijven, geschreven door Mr. C. P. van ROSSEM.
Aanvang 9 uur 's avonds.
Aan deze voorstelling is het houden van een liefdadigheids-bazaar verbonden.
Aanvangende 7.30 n.m.
PLAATSBESPREKKING: Aan den Schouwburg op 17 en 18 dezer van 8 tot 10 u. v.m.
2484

PLANTEN- en DIERENTUIN

ZATERDAG a.s. den 18den JANUARI 1930 des VOOR- en NA-AVONDS

BIOSCOOPVOORSTELLINGEN

Des VOOR AVONDS aanvang tegen 7 uur (met het oog op het late licht) einde 8.30 uur: een vijf-deelige Richmond Sensatie film getiteld:

TEN ZUIDEN VAN DEN EVENAAR

in de hoofdrol de voor de jeugd zoo geliefde film athleet:

KENNETH Mc DONNALD.

Vooraf een tweedeelige komische film „EN ZOO IS JE AAP".

Des NA-AVONDS aanvang HALF TIEN UUR: de buitengewoon spannende Duitsch — Engelsche film, een natuurgetrouwe weergave van den op 31 Mei 1916 plaatsgevonden grooten zeeslag uit de Europeesche wereldoorlog:

DE ZEESLAG BIJ JUTLAND

acht lange deelen. Wegens de groote lengte, geen extra-film vooraf. Zij, die deze film nog niet zagen, verzuimen niet deze te komen zien.

ENTREE: TUINLEDEN op vertoon van JANUARI kaarten . . . VRIJ
NIET LEDEN: VOORAVOND f 1.20 en f 0.60 (kinderen)
NA-AVOND f 1.80 inclusief Gem. Belasting.

ZATERDAG 25 Januari a.s. het groote K.W.S. Jaarfeest.
ZONDAG 26 Januari voor- en na-avond bioscoopvoorstellingen.
ZATERDAG 1 Februari Tooneeluitvoering door de TREKVOGELS door NED.-INDIE met het BLIJSPEL

EEN MAN OP PROEF.

Entrée: Tuinleden VRIJ; NIET-LEDEN f 1.80 incl. Gemeente-Belasting
Plaatsbespreking Vrijdag 31 Januari.

GROOTE OPEN TENNISWEDSTRIJDEN ter inwijding van de prachtige nieuwe gewapend beton banen op DONDERDAG 30 Januari (Chin. Nieuwjaar) VRIJDAG 31 Jan. ZATERDAG 1 en ZONDAG 2 Februari. Deze wedstrijden, waarvoor fraaie prijzen worden beschikbaar gesteld, beloven buitengewoon interessant te zullen worden. Mededingers vrij; TUIN-LEDEN f 0.30 en NIET-LEDEN f 0.60 entrée.

Inschrijvingen en inlichtingen bij den Secretaris-Thesaurier. 2477

DECA-PARK

Heden en morgen voor het laatst:

1. DE REUS GRAF ZEPPELIN EN DE BABY GOOD YEAR.
2. UNIVERSAL DAGBLAD NIEUWSROL.
3. „TIJGERS MEISJE", EEN KLUCHT OM TE BRULLEN.

4. „DE MOORDZAAK DRAKE".

Een filmwerk, waarvan wij durven beweren, dat er slechts weinig films uitgebracht worden, welke zoo goed zijn als deze.

Bershadsky orkest, Joop de Leeuwe aan den Vleugel.

Aanvang 7 uur en 9.45. Entrée f 2.— of 3 coupons.

Vanaf Zondag:
CLENN TRYON en MERNA KENNEDY
in

„HOTEL DE SPAANSCHE KAPER"

(BARNUM WAS RIGHT).

Barnum en Baley, wie herinnert zich deze namen niet?
Het „kijkspul" van Barnum en Baley, welke ook in Amsterdam geweest is, genoot een wereldvermaardheid.
Barnum beweerde: „ELKE MINUUT WORDT ER EEN GEK GEBOREN TOT VERMAAK VAN HET MENSCHDOM".
Barnum was right, hij had gelijk, dat zal deze film U leeren.

EXTRA

Behalve deze filmvertooning zal optreden:

GRAAF WALDEMAR.

ILLUSIONIST, TELEPATHIST en HYPNOTISEUR
in EEN ZEER UITGEBREID EN ONDERHOUDEND PROGRAMMA.

Gewone prijzen. Bershadsky Orkest. Aanvang 7 u. en 9.15.

DINSDAG GEEN OPTREDEN van GRAAF DE WALDEMAR, overigens elken avond tot en met Zaterdag 25 Januari.

Zondag kwart voor vijf:

KINDERVOORSTELLING.

Entrée, ook voor geleiders, f 0.60 of 1 coupon. 2473

Mariani's Italian Art Theatre

Zaterdag 18 Januari te 4.45 uur n.m.
en Zondag 19 Januari te 10.45 uur v.m.
en 4.45 n.m

KINDERVOORSTELLINGEN

met een buitengewoon aardig programma.

ENTREE: Volwassenen f 1.20
Kinderen f 0.60

Directie CAPITOL THEATER.

2485

Magneetjes Trekken!

WAARSCHUWING!

HOTEL „DE SPAANSCHE KAPER"
Koningsplein Noord Weltevreden.

De Directie verklaart zich niet verantwoordelijk voor de op onverklaarbare wijze in omloop gebrachte geruchten, over een eventueel in het hotel verborgen surprise.

FREDERICK FARRELL
Directeur.
2462

DE LUXE VANZIJDE

Niet elke vrouw kan zich die permitteeren. Maar alle kunnen zich Tootisha veroorlooven — de mooie kunstzijde die kleedt, aanvoelt en er uitziet als echte zijde. Origineele dessins, en alle mode-kleuren. En dat is niet alles. De kleuren zijn vast, bestand zelfs tegen koken en het strijken met een *heet* ijzer.

TOOTISHA

KUNSTZYDE EN KATOEN

90 cM. breed. De naam staat altijd op den zelfkant. Verkrijgbaar bij Uw handelaar, zoo niet, schrijft dan aan de importeurs G. Hoppenstedt, Batavia, Semarang, Soerabaya, Padang, Medan.

DE FABRIKANT IS TOOTAL!

TOOTAL BROADHURST LEE CO. LTD., MANCHESTER EN LONDEN

2457

UNIVERSAL THEATRE, KREKOT.

Heden- en volgende avonden: de Schitterende Militaire Klucht

„DRIE KAMERADEN"

met OSSI OSWALDA in de Hoofdrol.

Een schitterende film, tintelend van HUMOR. De geestige geschiedenis van DRIE KAMERADEN en een aardige kleine MODISTE: een film vol grootsche tafreelen en uitmuntend spel.

EEN LACHSUCCES, DAT NIET OVERTROFFEN KAN WORDEN.

LET OP: DE SPEELDATA

van

„WOLGA-WOLGA"

een groot Monumentaal MEESTERWERK.

2473

Heden- en volg. avonden, VRIJDAG, ZATERDAG en ZONDAG

Het grootste lachsucces van het seizoen

„CUPIDO OP DE FIETS"

(HOMESICK)

In Holland met overweldigend succes vertoond onder den titel:

„SAMMY, DE WIELRIJDER"

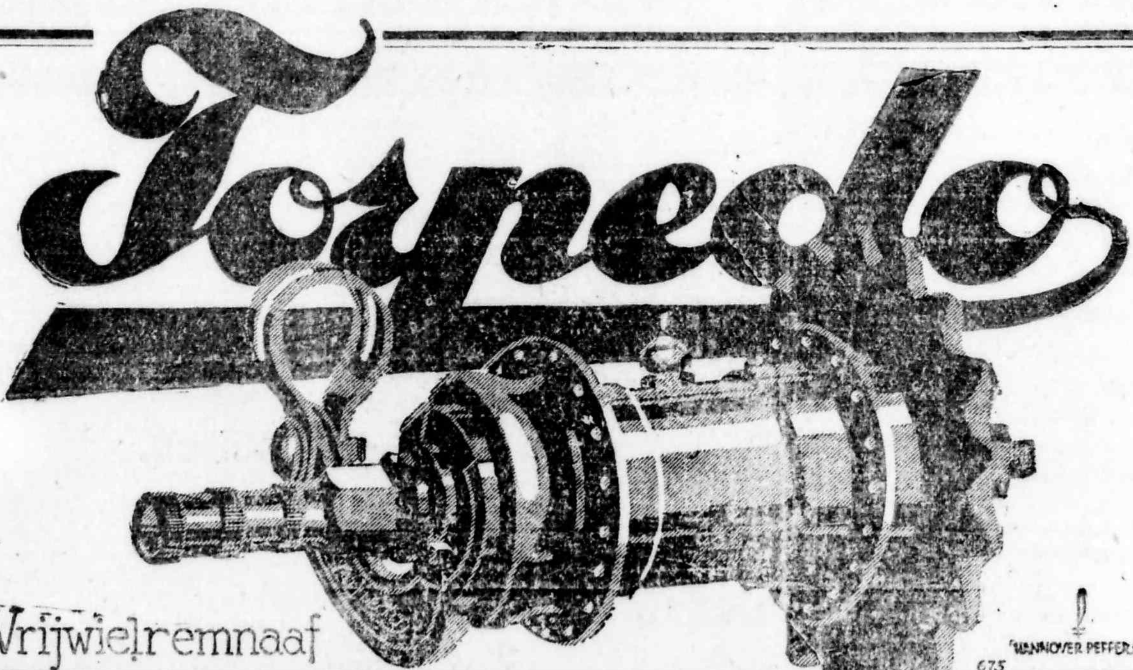
Met SAMMY COHEN en MARJORIE BEEBE.

SAMMY COHEN, de man met den lachenden neus en de treurige oogen in een zijner beste creaties, zal Uwe lachspieren danig in beweging brengen. Zie de onnavolgbare Sammy als deelgenoot in een wielerwedstrijd van New York naar San Francisco. Gij zult lachen als nimmer tevoren. Komt allen van deze oergeestige klucht genieten!!!!!

't Is een Fox Productie!

ZATERDAG- en ZONDAGMIDDAG, ten 5 uur 2474

GROOTE KINDERVOORSTELLINGEN
met THE COLLEGIANS en BUSTER BROWN comedie.

PAST IN IEDER RIJWIEL, HETZIJ OUD OF NIEUW

VERKRIJGBAAR BIJ ELKEN RIJWIELHANDELAAR

GLOBE-BIOSCOPE (Passar Baroe)

Heden- en volgende avonden: **Aanvang 7 en 9 uur 45.**

William Fox Machtige Schlager:

„ZIJN GELUKSSTER" (LUCKY STAR)

In de Hoofdrollen: JANET GAYNOR en CHARLES FARRELL.

Twee van Amerika's beroemdste en meest beminde STERREN.

Het meesterlijke spel van CHARLES FARRELL en de natuurlijke, gevoelvolle wijze, waarop JANET GAYNOR haar rol uitbeeldt, zullen U uitermate weten te boeien!

KOMT ALLEN op naar GLOBE. BEWONDERT JANET GAYNOR en CHARLES FARRELL.

Met SPECIALE voor de film samengestelde muziek door ons ARTINI ORKEST.

OP KOMST: **„ROSE MARIE"** naar het bekende tooneelstuk, welke twee jaar te Broadway werd opgevoerd, is nu eindelijk verfilmd en geeft op het zilveren doek het prachtig verhaal weer van een liefde, die bloeide tusschen de wilde Canadeesche wouden. 2473

ABONNEMENTSPRIJS: ƒ 7.50, fr.p.p. ƒ 9.—, buiten Ned.-Indië ƒ 12.50 p. kw.

ADVERTENTIE-TARIEF: 1—25 woorden ƒ 3.75, elke 5 woorden meer ƒ 0.75. Regeltarief ƒ 0.50 per regel

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.

Hoofdredacteur: J. H. RITMAN — TWEEDE BLAD — Directeur G. MOLENAAR

UITGEEFSTER: N.I. Drukkers- en Uitgevers Mij. BUREAUX: Sluisbrugstraat 23, Weltevreden. TELEFOON: Welt. 2886, 2887 en 2888 (Wisselbord). Na 5 uur 's midd. Welt. 429

HANDEL EN NIJVERHEID.

Amsterdamsche Beurs.

Slotkoersen (*Eigen Dienst*).

	16 Jan.
H.V.A.	565
Kol. Bank	217
Handelsbank	157
Certif. N. H. Mij.	166
„ N. I. Escompto Mij.	90
Kon. Olie	399
6% Indië 1922	102⅛
Ned. Scheepv. Unie	189
Lindeteves	149
K. P. M.	220
Deli Spoorweg Mij.	207
Java China Japan Lijn	105

Slotkoersen (*Aneta*).

	15 Jan.	16 Jan.
Javasche Bank	—	311
Amsterdamsche Bank	—	185
Twentsche Bank	—	—
Incasso Bank	120	—
N.I. Escompto Mij. cert.	90	90
Certif. N.H.M.	166	166
Handelsbank	156	156
Koloniale Bank	217	216
Scheepvaart Unie	189	189
Kon. Paketv. Mij.	222	217
Java China Japan Lijn	104	104
Holl. Amerika Lijn	—	37
Kon. Stoomboot Mij.	—	—
N.I. Spoorweg Mij.	226	225
Delispoor	203	—
Sem. Cher. Stoomtr. Mij.	150	150
Sem. Joana Stoomtr. Mij.	—	161
Gas Mij.	—	—
Gas Mij. Nat. Bezit	—	245
Aniem	—	—
Aniem Nat. Bezit	—	—
Internatio	261	265
Lindeteves	148	149
Maintz en Co.	137	—
Philips	5 9	523
Margarine Unie	368	—
v. Berckels Patent	—	186
A. K. U.	—	—
Hollandsche kunstzijde	98	—
Koninklijke Olie	—	398
Tarakan	—	361
Alg. ExploratieMij.	177	—
Handelsverg. „Amsterd."	560	564
Cultuur Mij. „Vorstenl."	147	146
Suiker Cultuur	—	207
Suiker Unie	246	—
Poerworedjo	62	61
Java Cultuur Mij.	—	399
Amsterdam Rubber	158	166
Soerowinangoen	—	185
Basilam	79	—
Sumatra Rubber	—	133
Bandar Rubber	—	210
Deli Batavia Rubber	92	—
Kendeng Lemboe	—	—
Malabar	—	360
Gedeh	—	—
Deli Maatschappij	—	344
Senembah	—	90
Deli Bat. Tabak Mij.	375	—
Cultuur Mij. de Oostkust	—	—
Simau	—	630
Redjang	121	123
Billiton B	—	—
Singkep Tin A	175	—
Boeton	—	170

*

Rubbers zeer vast in verband met de besprekingen tusschen de Hollandsche en Engelsche producenten. Suiker vast. Philips vast, aan het slot iets luier. Margarine Unie onveranderd. Stemming vast, maar stil.

Bataviasche Beurs.

(*Nadruk Verboden*).

Nabeurs op 16 Jan.

Certif. N. H. M.	168
Kol. Bank	215½
Expl. Mij. Ned. Indië	245
5½% Oblig. Dollar L. '23 C	101¾

Afgedane Fondsen op 17 Jan.

	Openingsk. laagste	Openingsk. hoogste	Slotkoersen laagste	Slotkoersen hoogste
Javasche Bank	315	315	—	—
Escompto aand.	90	90	—	—
Escompto cert.	89½	90	—	—
Unie	190	190	190	190
Japanlijn	104	104	—	—
Deli Spoor	208	208	—	—
Simau	630¼	630¼	—	—
Redj. Lebong	120	120	—	—
Holl.-Siam	95	95	95	95
Kon. Olie	396	396	396	396
5% Oblig. Ind. L. '15	100¾	100¾	—	—
5% „ Ind. L. '16	100¾	100¾	—	—
6% „ Doll. L. '22 A à 500	103	103	—	—
5% „ Ind. L. '23 A	100¾	100¾	100½	100½
„ „ à 500	100¾	100¾	—	—
4½% „ Ind. L. '29	96½	96½	96½	96½
5% „ Gem. Mr. Cornelis	96¼	96¼	—	—
Amsterdam Rubber	165½	165¾	166	166
Java Sum. Hd. Mij	93¼	93¼	—	—
Kon. Olie à f 100	—	—	400	400
Gebeo	—	—	214½	214½
Banjoemas El. Mij.	—	—	140	140
4½% Oblig. Ind. L. '17 à 500	—	—	100¾	100¾
N.I. Spoor	—	—	224	224
6% Pbr. N.I. Hyp. Bank	—	—	101	101
„ „ à 500	—	—	101	101
Sem. Stb. Pr. Veer	—	—	260	260
Basilam	—	—	80	80
Kol. Bank	—	—	215	215

Fondsen waarvan geen afdoeningskoersen op 17 Jan. '30.

	Vraag	aanbod
Cert. N. H. M.	165	169
Handelsbank	157½	159
Kol. Bank	215	216
H.V.A.	557½	565
Cult. Mij. Vorstenl.	—	149
Internatio	260	—
Lindeteves	149	—
Bandoeng Kinine pref.	143	146
Rott. Lloyd	165	—
K. P. M.	210	223
N. I. Spoor	2.0	225
Sem. Cheribon Tr.	147	150
Sem. Joana Tram	162	165
Serajoedal Tram	155	162½
Oost Java Tram	20	25
Poerworedjo	60	63
Expl. Mij. Ned. Indë	240	250
Aimem	450	470
Cities Service Coy.	28	30 doll.
N. I. Gas Mij.	235	—
Aniem Nat. bezit	340	360
Solo Electr. Mij.	335	—
Gebeo	213	215
Banjoemas Electr. Mij.	138	147½
Sum. Electr. Mij.	115	117
Bali en Lombok Elec. Mij.	100	120
Rembang Electr. Mij. n.e.	—	110
5% Oblig. Ind. Leen. '17	100¾	—
„ „ „ à 500	100¾	—
6% „ Pd. st. L. '21 C	101	—
6% „ Doll. L. '22 A	101½	102¼
6% „ Doll. L. '22 B/C	101¾	102¼
4½% „ Ind. L. '26 A/B	96½	96¾
„ „ „ à 500	96½	96¾
4½% „ id. '29 à 500	96½	—
5% „ Gem. Cred. Bank	—	98
5% „ Banjoemas El. Mij.	—	99
6% Pdbr. N.I. Hyp.Bank	100½	—
6% Oblig. San. Garoet	89	—
6% „ Hotel des Indes	—	101
6% „ Pr. Hotel	—	101
Sem. St. Pr. Veer	255	260
Vergde Pr. Veren	—	130
Java Veem	170	190
Hotel des Indes	—	150
Ardjoena	120	145
Artana	—	290
Bagelen	—	185
Michiels Arnold.	238	—
Moeara Laboe gew.	—	102½
Moeara Laboe pref.	—	110
Moelia	—	25
Oeloehmanah gew.	15	25
id. pref.	100	—
Perbawatie	190	—
Soerowinangoen	175	—
Taloen	310	—
Tjidamar	100	175

*

Onze beursmedewerker meldt:

De markt was heden weer in lusteloosheid verzonken. De opzetten krompen weer in. Mijnbouw ongeanimeerd. Simau lager. Redjang en Holland-Siam op vorige koers. Op Emni hoorden wij 242 bieden. Ook Olie lager. Kon. werden grif tot 396 afgegeven. Rubbers in navolging van Amsterdam een tiental punten beter voor Amsterdam-rubber. Overigens viel er in deze afdeeling ook niets te doen. Leeningen gezocht. Exploratie zonder belangen.

Wisselkoersen.

	Factorij.	Escompto Mij.	Handelsbank.
T. T. A'dam	100⅜	100⅜	100⅜
Zicht A'dam	100⅛	100⅛	100⅛
2 m/d A'dam	99⅞	—	—
3 m/d A'dam	99½	—	—
4 m/d A'dam	99¼	—	—
6 m/d A'dam	98¾	—	—
T. T. Londen	12.16¼	12.15	12.15
Zicht Londen	12.13¾	12.12½	12.12½
30 d/z Londen	12.10	—	—
3 m/z Londen	12.01¼	—	—
T. T. Australië	12.01¼	12.00	12.—
Zicht Australië	11.98¾	11.97½	11.97½
T. T. Amerika	2.49¾	2.49¼	2.49¾
Zicht Amerika	2.49¼	2.48¾	2.49¼
T. T. Frankrijk	10⅛	.10⅛	10⅛
Zicht Frankrijk	10	10	10
Zicht België (Belga)	35	35	35
T. T. Duitschl.	59⅞	59⅞	59⅞
Zicht Duitschl.	59¾	59¾	59¾
Zicht Zwitserl.	48½	48⅜	48½
Zicht Italië	13⅜	13⅜	13⅜
Zicht Stockholm	67¼	67	67¼
Zicht Oslo	67	67	—
Zicht Kopenh.	67	67	67
T. T. Calcutta	91⅛	—	—
T. T. Bombay	91⅛	—	—
T. T. Madras	91⅛	—	—
T. T. Colombo	91¼	—	—
T. T. Rangoon	91¼	—	—
T. T. Japan	1.23¼	1.23¼	1.23½
Zicht Japan	1.23	1.23	1.23¼
Zicht Manilla	1.25	1.24½	1.25
T. T. Hongkong	1.02½	1.04	1.03
T. T. Shanghai	129.—	1.28	1.27
T. T. Amoy	98½	—	93
T. T. Singapore	140⅝	1.40½	1.40⅝
T. T. Br.-Indië	—	91	91⅛

Batavia, 17 Jan. '30.

Amsterdamsche Wisselkoersen.

(*Aneta*).

	15 Jan.	16 Jan.
Prolongatierente	2⅝	2½
A'dam-Java	99 3/16	99 3/16
A'dam-Londen	12.10¼	12.11¼
A'dam-New-York	2.48 19/32	2.48¾
A'dam-Parijs	9.76⅞	9.75⅜

Officiëele Producten-Noteeringen.

Opgave van de producten-noteeringen der Handelsvereeniging Batavia en de Ned. Ind. Ver. v/d Rubberhandel, loopende van 16 Jan. '30 12.30 u. n. m. tot 17 Jan. '30 12.30 u. n. m.

	gedaan Gisteren	gedaan heden	laatste vraag	laatste aanb.
Rubber (per ½ K.G.) Java-Std.-Sheets				
Jan.	—	—	36¾	37
Java-Std.-Crepe				
Jan.	—	—	37½	37¾
Palembang Robusta koffie (per 100 K.G.)				
E.K. Bat. ready	42¾	—	—	—
Febr./Maart	—	—	43⅜	44¼
Maart/April	—	—	43¾	44½
Zwarte Lampong Peper.- (per 100 K.G.)				
E.K. Bat. Jan./Febr.	98¾	—	97⅛	100⅜
Jan./Maart.	98¾	—	97⅛	100⅜

Productenmarkt Batavia.

Rubber smoked sheets en crepe f 0,38 vraag, f 0,38¼ aanb.

Palembang Robusta Jan./Mrt. f 27 vraag, f 27¾ aanbod.

Citronella-olie ready A f 2,90 aanbod.

Peper-Lampongs Jan./Febr. f 62 gedaan.

Peper-Muntok Jan./Mrt. f 88 vraag, f 89 aanbod.

Productenmarkt Soerabaja.

SOERABAJA, 17 Jan. (*Aneta*). Suiker superieur ready f 11¼ vraag, f 11⅜ aanb. Jan. idem Febr. idem Maart f 11⅜ vraag, f 11½ aanb.

Hoofdsuiker ready f 10¾ vraag, f 11,— aanb. Markt flauw.

Rubber Sheets f 0,38 ged. Markt vast.

Koffie ready f 0,42,— Aug./Oct. f 0,38½ nominaal.

Rubber-Noteeringen.

(*Reuter's Handelsdienst via Aneta*).

Singapore.

	16 Jan. 10 u. v.m.	16 Jan. 5 u. n.m.	17 Jan. 10 u. v.m.
Sheets spot	23¾	—	24¼
Crêpe spot	23¾	—	24¼
Sheets Jan.	24	—	24¾
„ Apr./Juni	25¼	—	26¼
„ Juli/Sept.	26½	—	27½
Medium blankets Jan./Febr.	20¼	—	21
Remilled native rolled bark Jan./Febr.	13	—	13½

Heden opende de markt prijshoudend.

Londen.

		15 Jan. open. not.	15 Jan. slot not.	16 Jan. open. not.	16 Jan. slot not.
Sheet spot	koop.	7 3/16	7 3/16	7 3/16	7⅜
	verk.	—	7 5/16	—	7 7/16
„ Jan./Mrt.	koop.	—	7⅜	—	7½
	verk.	—	7⅞	—	7 9/16
„ Juli/Sept.	koop.	—	7 9/16	—	7 11/16
	verk.	—	7	—	7¾
Crêpe spot	koop.	—	7⅛	—	7 3/16
	verk.	—	7¼	—	7¼

De markt opende prijshoudend en sloot kalm.

New-York.

		15 Jan. 4 u. n.m.	16 Jan. 4 u. n.m.
Crêpe spot	koop.	15	15⅜
Sheet spot	koop.	14½	14¾
	verk.	14¾	15
„ Jan./Mrt.	koop.	14¾	14⅞
„ Apr./Juni	koop.	15¼	15½
	verk.	15½	15¾

Markt kalm en prijshoudend.

Slotnoteeringen.

		15 Jan.	16 Jan.
Sheet spot	koop.	14⅜	14¾
	verk.	14⅝	15
Apr./Juni	koop.	15⅛	15½
	verk.	15⅜	15¾

De markt sloot prijshoudend.

Peper-Noteeringen.

Londen.

	15 Jan.	16 Jan.
Zwarte Singapore cif. Londen Jan./Mrt.	11⅛ gen.	11¼ gen.
Witte Muntok cif. Londen Jan./Mrt.	15¾ ged.	15⅞ ged.
Zwarte Lampong cif. Londen Jan./Mrt.	10⅞ ged.	11 ged.

Tin-Noteeringen.

Singapore.

	15 Jan.	16 Jan.
Verkocht	—	—
Prijs (per picol)	—	—

Londen.

16 Jan.

Slottransacties in den namiddag:

Ready per ton (standard)	—
3 mds. levering	179½ pd.st.

New-York.

15 Jan.	16 Jan.
38¾ doll.	39 doll.

Markt prijshoudend.

Copra.

Londen.

16 Jan.

Jan./Febr. 22 pd.st. 8 sh. 9 d.verk.

DE RUBBERPLANNEN.

Optimistische Verwachting.

LONDEN, 16 Jan. (*Aneta*.) De bestuurs-leden der Rubber Growers Association zijn naar Amsterdam vertrokken voor het houden van besprekingen over de restrictie-plannen. Het zijn de heeren Miller, Bingley, Mathewson en Fitzwilliams.

In Mincinglane wordt de meening gekoesterd, dat de Britsche producenten geneigd zijn om de Nederlandsche rubberplannen te steunen.

Suikerafdoeningen.

SOERABAJA, 17 Jan. (*Aneta*). De V.J.P. verkocht aan een Chineesch exporteur 300 tons superieur van den oogst 1929 tegen 12 gulden.

DE DUITSCHE INDUSTRIE.

In de eerste tien jaar onder het Rijksverbond.

Prof. dr. ir. C. Duisberg heeft onlangs in een ledenvergadering van het Rijksverbond te Dusseldorf een rede gehouden, waaraan het volgende ontleend is:

Reeds tijdens den grooten oorlog bestonden in Duitschland twee industrieële vereenigingen welke ten nauwste samenwerkten: het „Central-verband Deutscher Industrieller" en de „Bund der Industriellen", waarbij zich in het begin van 1918 de „Verein zur Wahrung der Interessen der Chemischen Industrie Deutschlands" voegde.

Het einde van den oorlog en de harde noodzaak eischten toen een sterk-aaneengesloten *bloc* in de Duitsche industrie. Er moest een verbond worden gesticht, in staat om het doelwit der Duitsche industrie in een vorm te gieten en tegelijk om die industrie naar buiten te doen gelden. Zoo ontstond het „Reichsverband der Deutschen Industrie".

Volgens de bepaling zou deze bond de vertegenwoordiging der Duitsche industrie zijn in alle economische en politiek-economische opzichten. Hiernaast bestond ook de eisch dat die bond zich harmonisch bij het volksgeheel aanpaste.

In hoeverre heeft de nastreving van dit doel tot nog toe resultaten opgeleverd?

In de eerste plaats dient in oogenschouw te worden genomen dat het Danaiden-geschenk van de van hooger hand opgelegde regeling van in- en uitvoerrechten, welke toch tot nadeel moest strekken van den zoo kwetsbaren economischen toestand, het noodig maakte dat de gegeven verhoudingen werden veranderd. Slechts door hechte samenwerking volgens een bepaald systeem kon het dreigende gevaar worden bezworen.

Zeer vaak moesten in de eerste naoorlogs-jaren door de verschillende organen van het Rijksverbond vlug en onverwacht besluiten worden genomen. Indien de gevaren, verbonden aan de liquidatie der leger-huishouding, aan de teruggave en substitutie van machinerieën aan Frankrijk en België, verbonden aan de eerste ten-uitvoer-legging van het verdrag van Versailles, op vrij soepele wijze zijn overwonnen, is dit niet in de laatste plaats te danken aan het Rijks-verbond der industrieën.

* * *

Een gelukkkige omstandigheid mocht het heeten dat de leiding der zaken was toevertrouwd aan iemand als: dr. Walter Simons, die als geen ander in Duitschland het groote terrein der industrie beheerschte. Aan hem en aan de groote kracht van zijn persoonlijkheid is het te danken dat het rijksverbond zich spoedig in het openbare leven een plaats veroverde, welke voor de industrie maar ook voor de natie van zooveel waarde was.

Zijn houding in Maart 1920, toen eenige kortzichtigen meenden dat aan de politiek met één slag een andere koers kon worden gegeven, waarin hij, ondersteund door alle leden van het verbond, sterk stond en vasthield aan het principe dat de industrie niet geneigd was zich in avonturen te storten, vond ook haar oorzaak in den stelregel dat het rijksverbond met alle middelen en krachten tot dienstbetoon bereid is. Deze stelling werd later nog meer demonstratief bevestigd toen bij den strijd om het Roer-gebied de gezamenlijke Duitsche industrie, zoowel werkgevers als werknemers, trouw aan de zijde der regeering stond. Verder kan het verbond het zich tot een eer rekenen in de inflatie-crisis de regeering naar beste weten en kunnen te hebben gediend.

Toen verder in 1924 het Dawes-schema werd ontworpen en ten-uitvoergelegd, was het weer het verbond dat zich aanbood om namens de industrie het zware offer te aanvaarden voor de doorvoering van dit plan geëischt.

Eveneens stond het paraat toen het erom ging het initiatief te nemen voor de instelling van de renten-mark en voor de opruiming van den chaos, door de inflatie veroorzaakt.

Aan de noodzaak om de verschillende organisaties van werkgevers en werknemers in een sterk verbond te brengen, kon de rijksregeering zich niet onttrekken.

Daarom stichtte zij, enkele maanden na de tot-stand-koming van die regeering, een orgaan in den vorm van een Economischen Raad als onderdeel van het Ministerie voor Economie.

De groote belangrijkheid van dezen raad ligt in zijn steun aan de rijksregeering welke de hulp waardeert van hen die zich in dezen raad ter beschikking hebben gesteld.

Een optreden der industrie kan slechts dan tot stand komen en van belang zijn, indien slechts de economische belangen in het oog worden gehouden en politieke meeningen en partij-tendenzen volkomen worden uitgeschakeld. Daarom heeft het verbond steeds strikt vastgehouden aan een neutrale houding inzake politiek, zonder echter het recht prijs te geven zich te verzetten tegen gevaarlijke economische experimenten.

Op het gebied van sociale wetgeving is het rijksverbond werkzaam geweest door de oprichting van een syndicaatsraad welke bij alle plannen van syndicaten de kwestie van het belang der openbare huishouding op den voorgrond stelt, alsmede door samenwerking met werknemers in den economischen rijksraad, waardoor een werkloozen-verzekering tot stand kwam. Deze laatste sociale maatregel was noodzakelijk daar anders de actie van socialistische organisaties tot nadeel der arbeiders zou leiden.

Ook streefde het rijksverbond naar samenwerking op het gebied van agricultuur, evenals op dat van handenarbeid. Het is verheugend te constateeren dat het gelukt is de geschillen tusschen industrie en Handwerk bestaande, in den loop der jaren uit den weg te ruimen.

Ten slotte heeft het rijksverbond nooit teruggedeinsd wanneer het gold het behoud en de verdere ontwikkeling van Duitschland's cultureele goederen te verdedigen.

* * *

Dit korte overzicht van den arbeid van het rijksverbond gedurende de eerste tien jaren van zijn bestaan kan niet worden beëindigd zonder een woord te wijden aan de beide mannen die in hechte vriendschap en samenwerking het verbonds-vaartuig door alle stormen en langs alle klippen hebben geloodst. Dat zijn de geheimraad Kastl, sinds 1924 beheerend lid van het presidium en dr. Herle, die reeds in den „Bund der Industriellen" een plaats bekleedde en verder de stichting en het bedrijf van het rijksverbond voortreffelijk heeft geleid.

Met hen beiden en met de overige leidende personen zal het rijksverbond der Duitsche industrie ook in de toekomst het doel voor oogen houden waar het steeds tot nu toe aan getrouw is geweest: het zijn van een hulp voor de Duitsche industrie voor het behoud van haar levensvatbaarheid en voor den internationalen economischen en cultureelen invloed van het Duitsche volk.

Handelsbalans van Java en Madoera.

(*Van het Centraal Kant. v.d. Statistiek*).

De voorloopige cijfers van de Handelsbalans van Java en Madoera over het jaar 1929 werden vastgesteld.

De enkele correcties, die nog zullen moeten worden aangebracht om tot de definitieve cijfers van de Handelsbalans te geraken, zullen echter op de totaalcijfers van geen grooten invloed zijn.

Vergelijken we de cijfers van 1929 met die van 1928 (welke hieronder naast elkaar zijn gesteld) dan blijkt, dat de particuliere invoer weder belangrijk is toegenomen nl. met bijna 55 millioen gulden. Het uitvoercijfer daarentegen liep met bijna 131 millioen gulden terug. De particuliere handelsbeweging gaf nog een uitvoer-overschot te zien van ruim 15 millioen gulden.

Zooals in de laatste jaren gebruikelijk overtreffen de cijfers van den Gouvernements invoer die van Gouvernements uitvoer. Doordat de invoer voor Gouvernementsrekening echter steeg tot ruim f 70 000 000, terwijl de uitvoer slechts een bedrag van f 30 000 000 haalde, waardoor een invoeroverschot ontstond van f 40 000 000, sloot de Handelsbalans van Java en Madoera met een invoersaldo van f 25 000 000.

Behalve voor de malaise-jaren 1921 en 1922 en het buitengewone jaar 1918, waarbij scheepvaart-moeilijkheden het uitvoercijfer ongunstig beïnvloedden, is het in de latere jaren niet voorgekomen, dat het invoercijfer van Java en Madoera hooger was dan het uitvoercijfer.

De gedurende 1929 teruggeloopen prijzen van de meeste cultuurproducten veroorzaakte de daling van het uitvoercijfer, terwijl een minder gunstige oogst van Inlandsche producten ook de exporthoeveelheid deed verminderen; de laatste factor werkte tevens mede om den invoer te doen toenemen, voornamelijk van Rijst.

De sterk toegenomen in- en uitvoer voor Gouvernementsrekening wordt verklaard, doordat gedurende 1929 voor bijna f 37 000 000, aan teeken en pasmunt werd geïmporteerd, terwijl bijna de geheele export nl. ruim 28 millioen gulden bestond uit zilver munten, met hoog zilvergehalte.

(incl. postpakketten en passagiersgoederen en goederen voor scheepsgebruik).

1929		
Partic. invoer	f 699.310.000	
Gouv.-goederen	„ 70.190.000	
		f 769.500.000
Partic. uitvoer	f 714 852.000	
Gouv.-goederen	„ 29.775.000	
		„ 744.627.000
Invoer-overschot		f 24.873.000

1928		
Partic. uitvoer	f 846.667 000	
Gouv. „	„ 2.019.000	
		f 848.686.000
Partic. invoer	f 643.909.000	
Gouv. „	„ 33 223.000	
		„ 677.132.000
Uitvoer-overschot		f 171.554.000

Tolkantoor Cheribon.

(*Staat van ontvangsten van 1 t/m 10 Jan. 1930*)

Invoerr. Particulier	f 288.825,33
„ Landsgoederen	„ 190,55
Uitvoerr. Particulier	„ 6,54
Acc. op Inl. Gedistilleerd	„ 4.229,40
„ „ Petroleum	„ 4.039,87
„ „ Lucifers	„ 10.914,76
„ „ Tabak	„ —,—
Pakhuishuur	„ 108,92
Ontvangst van Versch. aard	„ 1.867,55
Goederengeld:	
Invoer	„ 1.505,05
Uitvoer	„ 345,65
Statistiekrecht:	
Invoer	„ 4.002,25
Uitvoer	„ 395,65
Totaal 1 Jan. t/m 10 Jan. '30	f 316.431,52

Faillissementen.

Uitgesproken:

Bij vonnis van den Raad van Justitie te Batavia van 17 Januari 1930, het faillissement van:

Oey Tiauw Soey, koopman, wonende Paal Merah No. 61 Batavia;

Lim Sen Seng, koopman, wonende te Pontianak;

V. Th. Meisenbourg, commies bij de In- en Uitvoerrechten en Accijnzen te Weltevreden.

Opgeheven:

Bij uitspraak van den Raad van Justitie te Batavia van 17 Januari 1930, het faillissement van:

Hasan Hasanoedin, v/h genaamd Hadji Hasan Hasanoedin, koopman wonende te Palembang kampong 31 Ilir, i.s.v.f.v.b.v. ddo. 6 Nov. 1929;

Vennootschap onder firma Machinefabriek Ban Tjiang gevestigd te Buitenzorg Paserstraat en hare hoofdelijk aansprakelijke vennooten Ouw Jang Tjiang cs, kooplieden, wonende te Buitenzorg, i.s.v.f.v.b.v. ddo 20 Nov. 1929;

M. Wolf, commissionair, gewoond hebbende aan de Nieuwe Tamarindelaan no. 50 te Batavia, i.s.v.f.v.b.v. ddo. 4 December 1929;

Tjio Boen Hin, wonende te Tamboen, i.s.v.f.v.b.v. ddo. 13 December 1929.

Handel van Malakka.

De *Straits Times* schrijft:

De handel van het schiereiland Malakka is gedurende het laatste jaar zeer toegenomen; het meerdere der omzetten in vergelijking met 1928 bedraagt 100.608.000 dolls.

Deze toename werd voornamelijk veroorzaakt door de groote rubber-verschepingen, welke alle verwachtingen overtroffen.

Eveneens steeg de invoer van benzine en olie door de olie-concern.

Het totale bedrag van den invoer bedroeg 880.226.000 doll. of 20.388.000 doll. meer dan het vorige jaar.

Het uitvoer-bedrag beliep 921.791.000 doll., hetgeen een stijging beteekende van 80.220.000 doll., vergeleken bij 1928.

De totale handel bedroeg 1.802.017.002 doll. of 210.235.000 pond sterling.

De waarde van den handel per hoofd, de bevolking gerekend op vier millioen, bedroeg 52 doll. Dit cijfer voor Groot-Brittania is 45 doll.

De gemiddelde rubber-prijs daalde van 37 cents (1928) tot 32 cents doch de toename der verschepingen compenseerde deze daling.

Rubber-importen stegen van 149.787 tot 161.594 tons en uitvoeren van 408.693 tot 577.202 tons.

De bruto-waarde van rubber-exporten steeg van 329.000.000 doll. in 1928 tot 432.000.000 in 1929 en wel niettegenstaande een prijsdaling van circa 16 pct.

De bovenstaande cijfers omvatten de handels-omzetten van de Maleische Staten en de Straits Settlements, doch niet van Laboean, Broenei en Christmas Island.

De Goud- en Zilvermijnen in Benkoelen.

Omschrijving	Dec.	t/m Dec.
Hoeveelheid verwerkt droog erts in tonnen	3.227	41.891
Gehalte aan goud in gr. p/ton v/d millhead	8.16	7.80
„ „ zilver „ „ „ „ „	664	691
Productie aan goud in grammen	26 000	312.040
„ „ zilver „ „	1.744.000	21.775.000
Geraamde opbrengst aan edele metalen	f 112.270	f 1.381.184
Bedrijfskosten	„ 83.000	„ 1.088.000

Radio-Nieuws.

Onze Luisterpost.

Een bijzonder verschijn el.

Zooals uit onze rapporten blijkt hadden we de vorige en begin deze week nog al veel last van luchtstoringen. De laatste dagen wordt dat minder en — in den vooravond — is het zelf rustig.

Andere luisteraars vertelden ons dezelfde ervaringen te hebben. Nu hebben wij onze aanteekeningen eens nageslagen over eenige maanden terug en dan blijkt ons, hoewel we er nog niet scherp op hadden gelet, dat juist bij volle maan de luchtstoringen het ergst zijn.

Gisterenavond merkten we zelfs het volgende op: In den vooravond, de maan was nog niet op, was er niets en hadden we uitstekende ontvangst, $1^1/_2$ à 2 uur later toen de maan wat hooger stond vonden we telkens wat storingen, al waren die niet meer zoo hevig als een paar dagen vroeger.

Kan hier inderdaad verband bestaan? Wij meenen, dat daarover ook vroeger al eens mededeelingen zijn verschenen.

In ieder geval zullen we onze waarnemingen voortzetten en houden ons voor mededeelingen van lezers-medeluisteraars gaarne aanbevolen.

Phohi-Huizen.

Woensdagavond hebben we voor het eerst weer eens van dit station genot gehad, de uitzendingen van het orkest en vooral van de schitterende viool soli op het laatste kwam mooi over. Toch was er nog wat gekraak. Donderdagavond hoorden we zang van een sopraan (de naam konden we niet opvangen) die ook vrij goed doorkwam. Er was toen echter en lange fading die af en toe inviel en dan veel van de uitzending bedierf.

Manilla

is de laatste dagen het best om ongeveer half zeven te hooren, vermoedelijk in verband met het bovenbeschrevene. De koersberichten komen als regel het duidelijks van alles door. Donderdag kwam de muziek des avonds tamelijk goed door, spraak was onverstaanbaar.

Makasser

vingen we Woensdagavond juist op het kinderuurtje. Er was wat later echter ook weer veel storing (gekraak) en soms ook fading.

De omroeper hier moet wat langzamer spreken, we hooren maar klanken doch kunnen bijna geen woorden vormen!

Batavia.

Ook hier telkens last van gekraak, doch dit wordt de laatste dagen steeds minder!

Nog even eene omissie van ons vorig rapport herstellen. We vergaten nl. de keurige uitzending van den heer Matthee te melden, die ons Dinsdag j.l. de „Paradijsvlock" deed hooren. Onzen dank!

Bandoeng

is in den regel goed te volgen, al is er ook veel gekraak en ook af en toe wat fading.

Wij hebben Dinsdag j.l. uitgeluisterd naar P.L.E. doch vonden niets, is het misschien weer niet doorgegaan?

Soerabaja

was de laatste dagen wat zwak en Donderdag beelemaal niet te hooren. Is de zender misschien niet in orde?

Radinova

daarentegen hooren we telkens best, Dinsdag j.l. ze'fs heel hard.

Diversen.

I.B.O. kregen we Dinsdag j.l. toevallig te pakken, de spraak was zeer duidelijk te volgen.

Medegedeeld werd, dat er nog een andere zender in Mr. Cornelis is gekomen, die voorloopig geheim wil blijven. De golflengte is tusschen 120 en 150 M. en voor de aanduiding kan men gebruiken de letters I.M.B. (mijn baboe!) Rapporten aan I.B.O.

Vermoedelijk hoorden we dus Maandag j.l. dit station reeds (zie dit blad van 15 dezer) terwijl wij ook Dinsdag zwak muziek op deze band hoorden en Woensdag, iets sterker krontjong muziek. Het is echter heel lastig zoeken.

I B. O. was gisteren avond in kruisgesprek met Palembang, spraak was zeer hard.

We meenden Woensdag j.l. ook even de spraak van I. B. V. op te vangen, doch alvorens goed te kunnen instellen was dit station: „Over".

Van I. A. X. hebben we al dagen lang niets meer gehoord, hoe zit dat? Is er iets niet in orde?

Diverse Engelsche amateurs houden heele redevoeringen, maar deze menschen zijn blijkbaar doodsbang dat een ander zal weten wie zij zijn. Ze zijn als regel doodelijk hoorbaar.

Phohi-Huizen deelde gisterenavond nog even mede, dat dit station te hooren zal zijn op Vrijdag, Zaterdag, Zondag en Maandag van 7 uur 50 tot 9 uur 50 namiddag M.J.T.

Programma's.

Bat. Radio Vereeniging.

(Korte golf 75 M.)

Vrijdag, 17 Jan.

6.45— 7.30 uur Kinderuurtje.
7.30— 8 „ Autopraatje en Rapporten.
8 — 9.15 „ Muziek Hotel der Nederlanden.
9.15—10 „ The Bulgarian Trio.

Zondag, 19 Jan.

11.30— 1.30 uur Lunchmuziek Hotel der Nederlanden.
7 — 9 „ Muziek Hotel der Nederlanden.
9 —10 „ Beethovensonaten door den heer Coronel.

Bandoengsche Radio Vereeniging.

(Korte golf 58 M.)

Vrijdag, 17 Jan. '30.

Het versterkt Homann-orkest onder leiding van den heer G. Reverger aanvang $7^1/_2$ uur, geeft het volgende concert, te broadcasten door de Radio-vereeniging. 1. Aragon, Marche, Sentis. 2. Galante conversation, Valse lente, Goldberg. 3 Sous ta fenêtre, Pizzacato, Ackermanns, 4. Die Herzogin von Chicago, Potpourri, Kalmann. 5. Romance bohemienne, Boldi. 6. Waldesgeflüstern, Idyl, Czibulka.

RECHTZAKEN.

BELASTING-ONTDUIKING.

Derde dag.

Na de pauze wordt voorgeroepen getuige-deskundige, Jaeger, accountant bij den belastingdienst te Bandoeng.

Get. ontving begin 1928 het verzoek om een boeken-onderzoek bij bekl. in te stellen betreffende de jaren 1924 t/m 1927. Hij droeg dat onderzoek op aan zijn ondergeschikte, de heer Von Rudnay. Deze heeft hem het eenige boek, dat hij had aangetroffen, laten zien, nog voor zijn rapporten waren opgemaakt.

Get. verklaart, desgevraagd toen reeds den indruk te hebben gekregen, dat verschillende posten waren verboogd en andere bijgeschreven, welke de winst moesten drukken.

Get. bevestigt over het algemeen de bevindingen van den heer van Rudnay.

O.a. bleek aan get. dat de geboekte uitgaven aan smeerolie in 1925 beduidend hooger waren dan in volgende jaren. De verhouding tot het benzineverbruik was voor dat jaar ook geheel anders. Dit kon niet juist zijn. De bijschrijving van f 1000,— (olie) in dat jaar moest op grond daarvan wel leiden tot de conclusie van opzet om de winst te drukken.

De rapporten zijn in concept door den heer Von Rudnay opgemaakt, door get. nagekeken en vervolgens in het net getikt en geteekend door beide deskundigen.

De president vraagt get. omtrent de uitdrukking „om de winst te drukken", herhaaldelijk in de rapporten gebruikt.

Get. verklaart dat de rente van kapitaal volgens het boek aan bekl. zelf uitbetaald, wèl als uitgave mocht worden geboekt, maar dan ook door bekl. als inkomen uit roerende goederen op zijn privé-aangifte had moeten worden opgenomen. En dat is niet geschied. Dáárom kwam ook deskundige tot de conclusie, dat die boeking „doelbewust" geschiedde om de „winst te drukken".

Getuige constateert voorts, dat de auto-mutaties, koop, verkoop en inruil, in het eenige door bekl. overgelegde boek niet voorkomen. Het auto-bezit van bekl. in de verschillende jaren kon hierdoor niet met zekerheid worden vastgesteld.

De verdediger vraagt get. nadrukkelijk of het aangetroffen boek werkelijk een *kasboek* mag worden genoemd.

Get. meent van wel en houdt die meening vol tegenover die van verdediger, die het een hulpboek noemt, waarin uit kasbewijzen en ander materiaal dagelijks een recapitulatie wordt gemaakt.

De verdediger: „Stel, dat ik U nu aantoon aan de hand van kwitanties, dat er in 1925 inderdaad zooveel aan smeerolie werd betaald als het (kas) boek aangeeft, wat zegt U dan van den „opzet"?"

Get.: „Dan zeg ik, dat er veel meer olie gekocht zou zijn dan er verbruikt werd".

De verdediger: „Hoe is U dan gekomen aan het verbruik van 1925 en volgende jaren, als U niets wist van den aanwezigen voorraad aan het einde van het jaar?"

Get.: „De ervaring heeft ons geleerd, dat autoverhuurders nooit groote olievoorraden aanhouden".

De verdediger vraagt of getuige ook weet, hoeveel er wel gestolen kan zijn in bedoeld jaar, waardoor het (schijnbare) verbruik eveneens zoo veel hooger kan zijn geweest dan in volgende jaren, zonder dat dit mag leiden tot de conclusie van opzettelijk verkeerde opgaven of boekingen.

Get. blijft hierop het antwoord schuldig.

Het O.M. vraagt get. of deze het niet mogelijk acht, dat door verzuimen en fouten in de boekingen de winst in werkelijkheid lager zou zijn dan door den belastingdienst is aangenomen.

Neen, zegt get., wel *hooger*, niet lager.

Hij tracht dit aan te toonen door te verklaren dat de toename van het bezit van beklaagde (aan auto's) belangrijk grooter is geweest dan door bijboeking der winst telkens op het volgend jaar kan worden geconstateerd. En dit kan alleen, indien die winst te laag berekend is.

De zitting wordt daarna geschorst tot Maandag, 9 uur.

Het Goederengeld.

Een gedeelte van mr. Lubbers' pleidooi, gisteren voor het Hooggerechtshof gehouden in de zaak tusschen de regeering van Ned. Indië en de H.V.A. ter zake van het goederengeld is door de blijkbaar toch nog te sterke beknoptheid voor samenvatting niet goed tot zijn recht gekomen. Dit betreft de passage, waarin mr. Lubbers zijn betoog heeft over het wezen der in- en uitvoerrechten. Tot goed begrip van dat betoog laten wij de desbetreffende passage in haar verbeterden (en uitgebreiden) vorm hieronder nog eens volgen.

Mr. Lubbers dan betoogde, dat nimmer de bedoeling der in- en uitvoerrechten kan zijn: een heffing op den in- en uitvoer; immers in- en uitvoer kunnen twee karakters hebben; zij kunnen fiscaal zijn of prohibitief. Het fiscale element staat echter altijd voorop. Dat blijkt ook uit de omstandigheid, dat zij ook moeten worden beschouwd als te behooren tot de indirecte belastingen. Vandaar ook, dat artikel 183 I.S. zich niet inlaat met de vraag of in- en uitvoerrechten een fiscaal of een prohibitief karakter moeten dragen.

LEGER EN VLOOT.

Mil Geneesk. Dienst.

Eervol ontslagen uit den militairen dienst wegens vertrek uit Ned. Indië, de reserve officier van gezondheid 2de klasse, W.F.K. Gouwe.

Mutaties der Infanterie.

Aan den onderluitenant der infanterie P. Hofman, is wegens zevenjarigen onafgebroken dienst in Ned.-Indië negen maanden verlof naar Europa verleend ingaande 1 Januari 1931.

De le luitenant der infanterie F. A. M. Harterink, 14 Januari '30 per ms. *Christiaan Huijgens* uit Nederland vertrokken, keerende van verlof terug, is geplaatst bij het 14e Bataljon Infanterie te Buitenzorg.

De luitenant L. H. Mulder, 22 Jan. '30 per ss. *Patria* uit Nederland vertrekkende, van verlof terug, is geplaatst bij het 10e bataljon infanterie te Weltevreden en benoemd tot bataljons-adjudant.

De onderluitenant der infanterie J. D Thie, 22 Jan. '30 per ss. *Patria* uit Nederland vertrekkende, keerende van verlof terug, is geplaatst bij de troepenmacht van Atjeh en Onderhoorigheden t.n.i.

SCHOOL EN KERK.

Handelsexamens.

Het bestuur van den Bond van Vereenigingen voor Handelsonderwijs in Ned.-Indië verzoekt ons opname van de volgende examen-uitslagen. De examens zijn gehouden op 15, 16, 22 en 23 November 1929.

Voorbereidend examen boekhouden (diploma A). Opgekomen 252 candidaten. Geslaagd 42, t.w.:

Weltevreden: M.E. Cohen jr. A.G.B. van Eersel, mevr. J. Dormaar-Broekhuis, D.P. Palar, Tjio Bok Kim, M.A. Noengtjik, Tan Giok Beng, G.F. Leunissen, Tan Jin Njan, T. Siregar, W. Samuels, J.P. Carli.

Bandoeng: Mej. F.H. Eeckhout, Marcelle Butteling, Koo Hwat Bing, Aboe Sanoesi, Lim Kie Tjan, Achmad, Mej. L.A. Vogelesang, mej. P. J. Slooe.

Semarang: J.C.M. Wagenaar, F. J.A. van Mourik, A. Th. van Rosmalen, Lie Siok Hwan, Liem Gwan Gee.

Djoeja: A.H. Ackermann, mej. C.F. Mannot. Malang: P.G.A. Bosnjak, mej. Liem Koen Nio. Soerabaja: P.W. Swarts, I.M. de Stigter, Go Tjbing Yan, The Kim Soean, Liem Djien Poo J. A.C. Pessy, A.M. Hermanus jr., Oei Giok Hien. Palembang: Moh. Said bin Moehamad Jazan. Medan: F. Brunst. Padang: R. Haacke. Makasser: mej. M.J. Calame. Bandjermasin: Lie Tjong Tie.

Voorbereidend Maleisch Boekhouden, opgekomen 2 candidaten, waarvan geslaagd 1, Weltevreden: Sim Se Jan.

Practijk-examen Boekhouden (Diploma B.) Opgekomen 94 Candidaten, Geslaagd 13 t.w.:

Weltevreden: P.F. Klasen, A. Smits, W.H.A.G. Simon, F. Siregar, D. Kal. Bandoeng: H. Gerla, C. Boomer, A.J. Asjée, F.J.T. Senda, S. Nusmeiner, Mej. P.J. Sloos. Semarang: Oei Po Tien.

Aan 15 candidaten werd herexamen toegestaan.

Voorbereidend Ned. Handelscorrespondentie. Opgekomen 5 Candid. Geslaagd 3, t.w.:

Soerabaja: Mej. J.B. Burlage, Djocja: Tjoei Hoat Khoe. Bandoeng: Mej. W.C. Couvreur.

Practijk Ned. Handelscorrespondentie, Opgekomen 10 Candid. Geslaagd 4, t.w.:

Semarang: J. Quelle, Oei Siong Ek. Bandoeng: J.A. Boelaars. Soerabaja: Mevr. V. Kruysboom.

Aan 1 candidaat werd herexamen toegestaan.

Voorbereidend Eng. Handelscorrespondentie, opgekomen 15 candid. geslaagd 6 t.w.:

Weltevreden: Kie Tjin Hap, Liauw Djiem Siang, Laij Ie Sjoek.

Semarang: L. R. A. van Beem. Soerabaja: Mevr. M. de la Fosse. Bandoeng: Mej. W. C. Couvreur.

Practijk Eng. Handelscorrespondentie, opgekomen 5 candid. geslaagd 2, t.w.:

Semarang: J.H. Anderson, Soerabaja: Mevr. V. Kruijsboom.

Duitsche Handelscorrespondentie: opgekomen 2 candid. geslaagd 1, t.w.:

Djocja: Tjien Kiem Tan.

Stenografie B. Opgekomen 21 candid. geslaagd 7, t.w.:

Bandoeng: Mej. L. H. Vecht, mej. A. H. J. Rekae. Weltevreden: mej. L. N. Tjan.

Malang: Mej. C. Kambaij Frerike, mej. A. N. H. Rompies, mej. J. W. Tielman, Liem Bian Djien.

Stenografie C. Opgekomen 6 candid. geslaagd 2:

Malang: Mej. M. Voogd, mej. J. W. E. de Leeuw.

Motornieuws.

De nieuwe Buick.

Men schrijft ons over de Nieuwe Buick-modellen het volgende:

Zoowel de phaeton als de sedan maken een slanken indruk. De rondingen in de zijden van den tonneau, als in de vorige modellen, zijn eruit genomen en instede hiervan zien wij thans een gestrekte, doorloopende paneellijst, welke het uiterlijk van den 1930 Buick ontegenzeggelijk zeer ten goede komt. Een uiterward vluchtige beschrijving moge hier volgen.

Het vooraanzicht.

Beginnende bij het vooraanzicht, valt in de eerst plaats de nieuwe radiateur op; lijnen en vorm zijn eleganter, minder massaal. Voorts heeft de radiateur automatische, door een thormestaat geregelde jalouzieën, die niet alleen het gemakkelijk aanzetten van den motor bevorderen, doch tevens een verfraaiïng van het Buick-front mogen heeten. Ook merken wij op, dat de neus der spatschermen omlaag gebracht, thans meer gewelfd is in de richting der banden.

Forsche, zwaar verchroomde koplampen op dito lampstandaards, waartusschen op een transversale stang het bekende Buik-embleem, completeeren het hoogst attractief vooraanzicht dezer nieuwe modellen. Bumpers voor en achter behooren tot de standaard-uitrusting. De groeven in den motorkap gaan bij der verchroomden schulpband over in de zuiver geronde voorschulp. De deuren zijn breeder, waardoor het in- en uitstappen gemakkelijker is. Alle modellen vallen op door hun royale ruimte, in het bestuurderscompartiment, zoowel als achter in den tonneau. De bekleeding der open modellen is prima leder, der gesloten wagens fijne mohairpluche.

De kleuren.

Speciale zorg werd besteed aan de kleurenuitvoering en wij kunnen onderschrijven, dat de Buick-experts op dit gebied staaltjes geven van exceptioneele goeden smaak. De carrosserieën der open wagens zijn geduco'd in *Marida Brown* (beige-bruin) met donkerbruine paneelen en gouden biezen. Ook verkrijgbaar: *Regatta Blue* (marine blauw) met donkerblauwe paneelen en zacht-roode biezen. De Sedan-modellen zijn uitgevoerd in *Mulberry Maroon* (donker kastanjebruin), paneelen iets donkerder en goudgebiesde kraallijst. Ook dient vermelding, dat de spatschermen, instede van gemoffeld, zwart-geduco'd zijn — inderdaad een geslaagde verfraaiïng, die zeker opgang zal maken.

De kap vouwt compact samen in een nauwpassende hoes; het beslag der kapspanten is verchroomd. Van het neerklapbare windscherm is het montuur aan den onderkant wat smaller, dit, teneinde het uitzicht voor den bestuurder te verruimen. De verchroomde deurhandels en overige „fittings" zijn elegant van vorm en accentueeren den goeden smaak der Fisher-carrossiers. Alle gesloten modellen hebben zijden gordijntjes, plafondlichten, benevens een rook- en parfumstel.

De motor.

Mechanisch bezitten de 1930 Buicks de laatste verfijningen en perfecties der automobieltechniek. Beide motoren, typen „40" en „60", hebben 1/8" grootere boring dan de 1929 modellen. Hierdoor werd 8 pct. meer krachtsontwikkeling verkregen bij een gelijk benzineverbruik. Van type 40 bedraagt de boring thans 87,31 m.m., de slag 92,07 m.m., cylinderinhoud 4,21 Liter en de maximum krachtsontwikkeling ruim $80^1/_2$ P.K.

Van de zwaardere motoren in de typen 60 bedraagt de boring thans 95.248 m.m., de slag 127 mm. de cylinderinhoud 5,42 liter en de maximum krachtsontwikkeling 99 P.K. Bij alle modellen bij de maximum snelheid bowen $112^1/_2$ K.M. per uur.

De wielbasis der typen 40 is verlengd van 116" „tot 118" (of van $294^1/_2$ c. M. tot 3 Meter), die der typen 60 van 129" tot 132" (of van $327^1/_2$ c. M. tot 335 c. M.)

Moderniteiten.

Alle modellen hebben een nieuwe stuurinrichting (worm-en-rolschijf type); nieuwe, inwendig-uitzettende, speciaal Buick-type servo-vierwielremmen; semi-elliptische voor- en achterveeren; Lovejoy, dubbelwerkende hydraulische schokbrekers voor en achter; stuurschokdemper; een hellend, anti-verblindingwindscherm; een verbeterd type versnellingsbak; grootere rubberkussens in de ophangpunten van den motor; een breeder, versterkt frame.

Klimvermogen.

Het praestatievermogen der 1930 Buicks, acceleratie, klimkracht en snelheidsontwikkeling, werd op General Motors' Proefterrein op afdoende wijze getest en voldeed ruim aan de door Buick's ingenieurs gestelde eischen.

In klimkracht doen de diverse modellen niet voor elkaar onder. Beide typen de „40" en „60", werden met 225 K.G. belasting beproefd op een 1400 M. lange, 11,6 pct. helling. De typen 40 bereikten het hoogste punt met een uursnelheid van 42 K.M., de typen 60 met ruim 40 K.M. p. u. De maximum snelheid, die voor alle modellen boven de $112^1/_2$ K.M. p. u. ligt, wordt thans bereikt met een lager toerental, welke verbetering verband houdt met de thans grootere boring. Krukas, lagers, etc., etc., werden verzwaard overeenkomstig de hoogere krachtsontwikkeling. De contragewichten zijn eveneens zwaarder en zoo ook de rubbermonteeringen van den motor — dit ter behoud van Buick's geroemde souplesse.

Benzine verbruik.

Het benzineverbruik de typen 40 is door een betere verhouding tusschen krachts-ontwikkeling en wegengewicht, aanmerkelijk gereduceerd. De carburatie van den nieuwen Buick heeft ook belangrijke verbeteringen ondergaan; eerstens door uitrusting met een efficienter type benzinepomp en tweedens door weglating van den kleinsten sproeier van den bekenden Marvel-carburateur. In verband met de hoogere krachtsontwikkeling werd ook de koelcapaciteit vergroot.

Stuurinrichting.

Wij noemden reeds de nieuwe stuurinrichting, van het worm-en-rolschijf type; deze geeft een hooge overbrenging in en om den middenstand en lage overbrenging bij groote stuurhoeken. Bovendien werd op de voorveer, aan de zijde van het stuur, een vernuftig ontworpen stuurschokdemper aangebracht, die belet, dat stooten en schokken door oneffenheden van den weg op de voorwielen uitgeoefend, naar het stuur worden overgebracht.

*

De beschikbare ruimte liet niet toe, alle verbeteringen in den nieuwen Buick aangebracht, hier uitvoerig te bespreken. Wij willen derhalve met deze beschrijving volstaan. Het lijdt geen twijfel, of alle automobilisten in Indië zullen, na kennismaking met den 1930 Buick, onze meening onderschrijven, dat de Buick-fabrieken hare belofte, opgesloten in: „When better automobiles are built, Buick will build them", eens te meer hebben gestand gedaan.

SPORT EN SPEL.

VOETBAL TE BATAVIA.

Oefening Bataviaasch Bondselftal.

Van het Bestuur van den V.B.O. ontvingen wij bericht, dat de oefenwedstrijd van het Bondselftal, a.s. Zondag doorgang zal vinden. Zooals bekend, zal deze wedstrijd plaats hebben op het Vios-terrein.

In afwijking van hetgeen wij over de samenstelling van het Bondselftal schreven, deelt het V.B.O. Bestuur ons nader mede, dat op de rechtsbinnenplaats instede van Na Kok San (H.S.H.) de U.M.S. rechtsbuiten Kok Siang zal spelen, terwijl niet Coumans doch Sanger van V.V.M. aangewezen is om zoonoodig als spil van Hercules te fungeeren.

De voor Zondag a.s. uitgeschreven 1e klasse wedstrijden Hercules—B.V.C. en Vios — V.M.M. komen hierdoor te vervallen.

LAATSTE BERICHTEN.

Aanvaring.

's-GRAVENHAGE, 16 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad.*) Tengevolge van de mist kwam het uitgaande Italiaansche stoomschip *Marglauco* op de Maas bij Schiedam met een onbekend gebleven stoomschip in aanvaring. De *Marglauco* keerde naar Rotterdam terug met een zwaar beschadigden steven.

Opbrengsten P. T. T.

's-GRAVENHAGE, 16 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De opbrengsten van de posterijen, de telegraaf- en de telefoondienst bedroegen over December respectievelijk f 4 506 994, f 570 228, en f 1 372 241, tegen f 4 452 010, f 571 804, en f 1 156 703, in 1928.

De jaaropbrengsten waren voor 1929 respectievelijk f 48 752 883, f 7 632 280, en f 25 035 642, tegen f 48 560 649, f 7 497 169, en f 22 920 027, in 1928.

De opbrengst van de radio-telegratie tusschen Nederland en Indië bedroeg f 1 844 500, tegen f 1 664 000 in 1928.

De Rijksmiddelen.

's-GRAVENHAGE 16 Jan. (*Aneta*). De opbrengst der Rijksmiddelen in December 1929 bedroeg totaal f 46 952 156, waarvan aan personeele belasting f 2 355 455, inkomstenbelasting f 11 107 963, dividend- en tantièmebelasting f 1 829 319, suikeraccijns f 4 747 842, jeneveraccijns f 3 376 467, bieraccijns f 1 195 216, slachtaccijns f 1 551 915, tabakaccijns f 2 118 353, zegelrechten f 1 828 992, registratierechten f 3 325 549, successierechten f 5 360 740, invoerrechten f 5 136 017.

In de maand December overtrof de einduitkeering terzake van de bemalingsbelasting aan provinciale en gemeentelijke opcenten de opbrengst der grondbelasting.

Zilver.

UTRECHT, 16 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad.*) De fabrikanten van zilverwerken kwamen tot overeenstemming inzake minimumprijzen voor zilver als materiaal, zulks om ongewenschte concurrentie tegen te gaan.

De nieuwe Marg. Unie.

's GRAVENHAGE, 16 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad.*) Het bedrijf van de nieuwe Margarine-unie, die onafhankelijk van de bestaande zal werken, zal te Epé worden gevestigd. De aldaar bestaande bacon-fabriek zal te haren dienst worden uitgebreid.

De Sanctie-kwestie.

's-GRAVENHAGE, 16 Jan (*Aneta*). In conferentiekringen acht men de sanctie regeling, waarbij het Young-plan praktisch vervangen wordt door een nieuw plan, een groot succes voor Tardieu. De waarborgen, waarmee het nieuwe plan is omgeven doordat de uitspraak van het Permanente Hof voor Internationale Justitie te 's Gravenhage er bij gehaald, acht men afdoende.

De besprekingen kenmerkten zich door een zeer zakelijke sfeer. Slechts nuchtere communiqué's bereikten de perskamers, zoodat er geen sprake was van eenigerlei opwinding of enthousiasme. Veeleer trachtte men daar een zoo grondig mogelijke journalistieke studie van de gecompliceerde technische mededeelingen te maken.

Een groot aantal onderlinge maaltijden van de deelnemers der conferentie wisselen de vergaderingen af.

De Experts.

's-GRAVENHAGE, 16 Jan. (*Aneta*). Dr. Dorpmüller, de directeur-generaal der Duitsche spoorwegen, zal hier Vrijdag arriveeren.

Hij zal deelnemen aan de besprekingen der experts betreffende de voorgestelde leening.

Dr. Moldenhauer, de minister van financiën, wilde een buitenlandsche leening sluiten van 400 à 500 millioen mark, af te lossen in vijf jaar. Doch in conferentie-kringen wordt gezegd dat Frankrijk zich hiertegen verzet en voor een jaar het sluiten van leeningen zou willen verbieden.

Men verwacht dat Morgan aan de besprekingen over deze kwestie zal deelnemen.

De Prohibitie-inventaris.

WASHINGTON, 16 Jan. (*Aneta-Reuter*). Er is een groote nationale inventarisatie gehouden van de resultaten der prohibitie, daar het tien jaar geleden is dat Amerika „droog" werd.

In de Senaat en in het Lagerhuis zijn debatten gevoerd, welke eindigden met resoluties om de commissies af te schaffen.

Er werden zeer verschillende meeningen naar voren gebracht.

Zoo zeide Sheppard in de Senaat: „De prohibitie zet haar zegetocht voort," terwijl Oliver in het Huis van Afgevaardigden verkondigde dat de wet op de prohibitie „niet meer in gelagkamer, maar in het boudoir gedronken wordt".

In een hoofdartikel van een New-Yorksch blad wordt gezegd dat de tiende verjaardag van de prohibitie met groot enthousiasme is gevierd .... in de 35.000 geheime kroegjes van New-York, waar een klein glas whisky soda nu een dollar kost in plaats van 10 cent.

De vroegere chef van de prohibitiedienst, Doran, deelde mede: „De groote drank-smokkelaars laat men loopen. De kleine echter worden gegrepen".

Pohl †

BERLIJN, 16 Jan. (*Aneta-Radio*). De heer Pohl, directeur van de Deutsche Bank und Disconto-Gesellschaft, is op een zakenbespreking welke heden gehouden werd, plotseling dood gebleven.

Het doodelijke Serum.

Aneta seint uit Medan:

De officier van Justitie heeft de onmiddellijke hechtenisneming wegens wederspannigheid tegen de wet gevorderd van den inmiddels uitgeweken dokter H. Weber van de onderneming Liberia, waar door het gebruik van verontreinigd mazelenserum 107 Inlandsche kinderen ziek werden. Naar vroeger reeds gemeld werd zijn 13 dezer kinderen gestorven, terwijl 60 gepereerd moesten worden.

Activisme en P.N.I.!

Aneta seint ons uit 's-Gravenhage dat het *Handelsblad* van Antwerpen een eigenaardig gebruik maakt van het feit, dat een revolutie gerichte beleid van de Ned. Indische regeering. Het blad wekt andere regeeringen op dit voorbeeld na te volgen. Het bedoelt hierbij dat de Belgische regeering dient op te treden tegen de Vlaamsche activisten, die in België precies hetzelfde wenschen als wat de P.N.I. in Indië doet!

Commentaar is bij dit telegram feitelijk overbodig, gezien het hemelsbreed verschil tusschen beide bewegingen. Alleen al dit dat activisme geboren werd uit de onderdrukking door de Belgische Fransch-kiljonsche regeering van het Vlaamsche element. De Vlamingen werden gedwongen om in hart en geest Waalsch te worden.

Waar blijft nu de parallel met Indië. Waar treft men—om maar eens een voorbeeld te noemen—in dit land bij de publieke diensten ambtenaren aan, je geheel vreemd staan tegenover de volkstaal?

Dieper zullen wij op de kwestie niet ingaan. Het Amsterdamsche *Hbl.* heeft trouwens—naar Aneta ons verder seint—reeds dadelijk op het stuk in het Belgische blad gereageerd en het staatkundig wanbegrip, dat er uit spreekt, gerectificeerd.

Brand.

Heden omstreeks half twee is door het omvallen van een petroleumlamp brand uitgebroken in een bilik-huis in Gang Tenga, Salemba. Het vuur werd met eigen middelen gebluscht, zoodat de brandweer slechts behoefde na te blusschen.

Een Inlander, die het vuur wilde dooven, liep ernstige brandwonden op en moest per auto naar de C.B.Z. worden vervoerd.

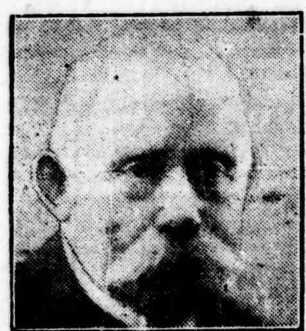
In de omgeving van het brandende huis had zich een groote menigte verzameld.

TELEGRAMMEN.

NEDERLAND.

Mr. Limburg Gehuldigd.

GENEVE, 15 Jan. (*Aneta*). In het rapport, uitgebracht in den Raad van den Volkenbond door den Duitschen staatssecretaris von Schubert inzake de unificatie van wissel- en chèquerecht, wordt de uitgebreide juridische kennis van den voorzitter der desbetreffende Volkenbonds-commissie, den heer mr. J. Limburg, gehuldigd.

Mr. Limburg.

Na den storm.

's-GRAVENHAGE, 16 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Het Engelsche stoomschip *Fenwyvis*, dat bij den zwaren December-storm den 9den van vorige maand bij Terschelling strandde is vlotgebracht.

Mr. J. Limburg.

's-GRAVENHAGE, 16 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De Raad van den Volkenbond heeft mr. J. Limburg benoemd tot voorzitter van de conferentie tot unificatie van het wisselrecht.

Schenking van Prinses Juliana.

's-GRAVENHAGE, 16 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Prinses Juliana heeft aan de Katwijksche diaconieën f 1000 geschonken.

HET CHINEESCHE RIJK.

Schip overvallen.

SHANGHAI, 16 Jan. (*Aneta-Reuter*) Het schip *Tuckwo* van de firma Jardine, dat van de bovenstroom naar Shanghai afzakte, is gisteravond bij Chinkiang door piraten overvallen.

Een Chineesche passagiers werd hierbij ernstig gewond, een andere sloeg overboord. 400 lbs opium werden buitgemaakt.

De bandieten beweerden dat zij van de rivierpolitie waren, en kwamen langzij. Toen het schip zijn vaart verminderde om passagiers op te nemen, klommen de piraten aan boord, na eerst op de *Tuckwo* met machinegeweren en gewone geweren geschoten te hebben.

Er werden geen vreemdelingen gewond.

BRITSCH-INDIË.

De Onafhankelijkheidsdag.

AHMEDABAD, 16 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). In een artikel in *Young India* dringt Gandhi er op aan dat de onafhanklijkheidsdag op 26 Januari gekenmerkt zal worden door gelijktijdige bijeenkomsten in alle steden en dorpen van het geheele land en daarop te verklaren, hetgeen goedgekeurd werd door de congres-commissie te Lahore dat *puranswaraj* (algeheele onafhankelijkheid) van nu af aan het doel der politiek van het congres zal wezen.

De geloovigen kunnen den dag beginnen met afwasschingen, waarna eenig opbouwend werk verricht kan worden, zooals spinnen en dienen van de „untouchables" en te helpen aan de vereeniging van de Hindoes en Moslims. Ook zou men den dag kunnen beginnen met prohintie-werk.

Gandhi voegt er aan toe dat, om het centraal bestuur een indruk te geven van de sterkte der beweging, het noodig is dat uit elke stad en uit elk dorp een nauwkeurige opgave wordt verstrekt van hetgeen dien dag gedaan is.

HET BRITSCHE RIJK.

Afscheiding van Burma.

RANGOON, 15 Jan. (*Aneta-Reuter*). Sir Charles Innes, de gouverneur van Burma, verklaarde tijdens een diner van de Handelsvereeniging te Rangoon, dat de scheiding tusschen Voor-Indië en Burma nog slechts een kwestie van tijd is.

Hij gaf een uiteenzetting van het standpunt der regeering betreffende de scheiding en zeide dat, hoe dichter Indië de periode van zelfbestuur nadert, hoe minder reden er is om Burma bij Voor-Indië te voegen, en wel in hoofdzaak van wege de vereenvoudiging van het bestuur.

Het is niet doenlijk om Burma bij het zelfbesturend Indië te voegen, tenzij Burma er zelf in toestemt.

Sir Charles is echter van meening dat de Burmanen hun stem zullen uitbrengen voor de afscheiding. Hij hoopte verder dat beide landen als vrienden van elkander zullen gaan, zonder verbittering achter te laten.

De Actie tegen Slavernij.

LONDEN, 16 Jan. (*Aneta-Reuter*). Lady Simon begint den kruistocht door Engeland om de bevolking te bewegen geen Ceylon-thee meer te koopen, zoolang de slavernij op Ceylon geoorloofd is.

Zij heeft reeds een bijeenkomst aangekondigd in de Junior Liberal Club te Londen.

Zij zegt dat er nog steeds 4 à 6 millioen slaven op de wereld zijn die in 19 verschillende landen op openbare markten verhandeld worden. Maar alvorens wij andere volken bepreken, zoo zegt zij, moeten wij eerst ons eigen huis, in Honkong en Ceylon, zuiveren.

HET DUITSCHE RIJK.

De Communistische Relletjes.

BERLIJN, 16 Jan. (*Aneta-Reuter*). In verband met de communistiscne relletjes zijn honderd personen gearresteerd, waaronder twee leden van de Reichstag.

BERLIJN, 16 Jan. (*Aneta-Reuter*). Als gevolg van de haast dagelijks voorkomende botsingen tusschen communisten en fascisten en tusschen communisten en politie, zijn in Pruisen alle openbare bijeenkomsten en demonstraties verboden.

Het Communisme op de Vloot.

BERLIJN, 15 Jan. (*Aneta-Radio*). De communistische *Rote Fahne* doet allerlei vermeende onthullingen over de toenemende communistische agitatie bij de marine.

Naar de marine-autoriteiten mededeelen wordt streng gewaakt tegen agitatie en daardoor blijft deze zonder resultaten. Daarom werden een half jaar geleden vijf personen uit den dienst van de Rijksmarine ontslagen, omdat zij zich bezig hielden met voeren van communistische propaganda.

NOORD-AMERIKA.

De Gezant der V. S. in Zweden.

WASHINGTON, 16 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). President Hoover heeft aan den Senaat verzocht zijn goedkeuring te hechten aan de benoeming van John Motley Morebaed, een ingenieur uit New-York, tot gezant der Vereenigde Staten in Zweden.

De Aardbeving in Zuid Californië.

NEW-YORK, 16 Jan. (*Aneta-Reuter*). Na de aardbeving in Zuid Californië is een hevige koude ingevallen in het Noord Westen en in het gebied van de Corkmountain.

De laatste 24 uur worden overstroomingen gemeld uit het Mid-Westen en het Zuiden.

Te Los Angeles hebben de huizen gebeefd. In de San Bernardino valei zijn 500 families uit hun huizen gedreven doordat de Wabash-rivier buiten de oevers is getreden.

In Indiana werden 200 personen door de ramen van de tweede verdieping gered toen de Blanchardrivier overstroomde.

In Ottawa en Ohio heerscht een ongekende koude. In het gebied van de Rocky-mountain daalde de thermometer tot 7 graden onder nul. Te Denver stierven vandaag zes menschen ten gevolge van de koude.

DE HERSTELCONFERENTIE.

Het Optreden van dr. Schacht.

BERLIJN, 15 Jan. (*Aneta-Radio*). Het optreden van dr. Schacht op de herstelconferentie te 's-Gravenhage wordt door de Berlijnsche bladen zeer verschillend beoordeeld.

De socialistiche *Vorwaerts* doet een bijzonder scherpe aanval op den president van de Reichsbank. Het blad eischt dat hij onmiddellijk zal heengaan.

De democratische bladen zijn haast even scherp in hun oordeel.

De *Boersencourier* spreekt daarbij haar verwondering uit over het feit dat de Duitsche delegatie, die toch de brief kende welke dr. Schacht reeds tegen het einde van December had geschreven, den president van de Reichsbank zijn gang liet gaan.

De *Germania*, het orgaan van de centrumpartij, veroordeelt eveneens het optreden van dr. Schacht. Doch het blad waardeert echter zijn op zakelijke gronden berustende stelling, dat het gevaar voor het Duitsche krediet vermeden wordt, door de afzijdigheid van de Reichsbank en de *Germania* stelt als positief feit vast dat de daad van dr. Schacht klaarblijkelijk beteekende een protest tegen verhooging van de belastingdruk in Duitschland en tegen een slechtere regeling dan het oorspronkelijk Young-plan.

De rechtsche bladen betreuren het haast eenstemmig dat de Duitsche delegatie dit voorval, in verband met de groote autoriteit die dr. Schacht zoowel in het binnenland als in het buitenland bezit, niet benut heeft om de positie van het Duitsche Rijk te verbeteren.

De Mobilisatie van de Duitsche Schuld.

's-GRAVENHAGE, 16 Dec. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Bij de besprekingen over de mobilisatie van de Duitsche schulden verklaarde Tardieu dat het noodzakelijk is dat Duitschland garandeert geen leening te sluiten voor spoorwegen of postdienst en geen buitenlandsche leening aan te gaan alvorens aan de eerste herstelverplichtingen is voldaan.

De Duitsche gedelegeerden konden deze garantie niet toezeggen zonder eerst de experts geraadpleegd te hebben. Naar verluidt zou de Duitsche delegatie bereid zijn goed te keuren dat niet getracht zal worden een buitenlandsche leening aan te gaan in het fiscaal jaar, beginnend op 1 April, op voorwaarde dat de crediteuren het goedvinden dat de Duitsche spoorwegen en postdienst binnenkort op de Amerikaansche markt een leening sluiten, groot 25 millioen pond sterling.

Varia.

's GRAVENHAGE, 16 Jan. (*Aneta*). *Le Temps* prijst de politiek en het inzicht van de Duitsche onderhandelaars, die steeds hoffelijk gebleven zijn en hun hartelijken toon hebben behouden.

De eerste leeningtranche voor de Duitsche herstelbetalingen, 1 milliard Zwitsersche francs, zal waarschijnlijk in Mei a.s. worden uitgegeven. De emissie zal tegelijkertijd te New-York, Londen en de centra van het continent plaats hebben. De koers is nog niet vastgesteld, De rentevoet zal $5\frac{1}{2}$ tot 6 zijn.

Verlenging?

's-GRAVENHAGE, 16 Jan. (*Aneta.*) Uit Parijs komen geruchten dat de conferentie verlengd zal worden in verband met de moeilijkkeden bij het redigeeren van den tekst der juridische protocollen.

ALGEMEEN NIEUWS.

De Suikercampagne op Cuba.

HAVANA, 15 Jan. (*Aneta-Reuter.*) Te middernacht begonnen 156 suikerfabrieken, waaronder enkele der grootsten van de, wereld, te malen.

De oogst van campagne 1929—1930 wordt geschat op $4\frac{1}{2}$ millioen ton ruwe suiker.

Gedurende vier maanden zullen de fabrieken dag en nacht blijven malen. Men acht dit van zoo groot belang dat de president van Cuba een decreet heeft uitgevaardigd waarin alle politieke vergaderingen en feestelijkheden worden verboden.

De Marineconferentie.

Het St. James paleis.

LONDEN, 15 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). De beraadslagingen van de marine conferentie zullen gehouden worden in de zalen van het St. James paleis. Hier heeft men al het mogelijke wat met geld en in den beschikbaren tijd tot stand gebracht kan worden, gedaan om de zalen voor het buitengewone doel in gereedheid te brengen.

De waardigheid van de omgeving zal nog verhoogd worden door de kostbare schilderijen en de wapenrustingen langs de wanden.

In de Quine Anne salon wordt een groote tafel geplaatst voor de grootere bijeenkomsten der gedelegeerden. De kleinere salons zijn ter beschikking van het secretariaat gesteld.

Voor de pers, die vertegenwoordigd zal worden door honderden journalisten uit de geheele wereld, zijn maatregelen getroffen als nog nooit te voren.

Petities van vrouwen.

WASHINGTON, 16 Jan. (*Aneta-Reuter*) Een boek, gehouden in bruin-lederen band, bevattende een petitie, geteekend door twaalf millioen Amerikaansche vrouwen, die aandringen op vermindering van de bewapening, zal in begin Februari aan de gedelegeerden ter Londensche marineconferentie worden overhandigd.

Een gelijke petitie van 180.000 Japansche vrouwen zal eveneens overhandigd worden.

WASHINGTON, 16 Jan. (*Spec. Bat. Nieuwsblad*). Het Britsche voorstel om de slagschepen af te schaffen heeft hier eenige verwondering verwekt. In officiëele kringen is men van meening dat, gezien het standpunt van Japan en Amerika om de slagschepen te behouden, het Britsche voorstel verworpen zal worden, evenals het voorstel van Engeland en de Vereenigde Staten om de duikbooten af te schaffen. Desnietemin zullen de Vereenigde Staten er waarschijnlijk in toestemmen om de leeftijd van de slagschepen te verhoogen en als eerste vervangingsjaar te bepalen 1936.

Ook wil Amerika de slagschepen tot drie voor elk land beperken, maar de Vereenigde Staten zullen het waarschijnlijk niet goedvinden dat de tonnemaat der slagschepen tot 25. wordt teruggebracht, daar de marine-experts van meening zijn dat 30.000 ton het minimum is voor de behoefte van Amerika.

Cablegrams.

The Native Unrest in S. Africa.

Johannesburg, Jan. 15. Native unrest at Carnarvon causing considerable uneasiness countrywide. Trouble now shifted to East London, where native railway labourers demanded increase wages or appointment commission to enquire grievances.

Failing this, they threaten to strike. Another disquieting factor, possibly connected natives, is series recent attempts sabotage railways. Latest ocurred yesternight, when the engine of the Durban-Johannesburg train derailed between Drummond and Inchanga. Reassuring fact is that hitherto unsign unrest spreading to native territories.

Import-duties in China.

Nanking, Jan. 15. Following meeting smorning, government instructed the inspector-general of customs to collect import duties on gold basis from 1.2.

Commenting on decision, the financeminister stated action necessary, otherwise China unable to satisfy foreign loan obligations, secured by customs. Outpointed: China pays nine million sterling yearly, wich at present silver levels would mean this year excess in taels sixty centum compared 1925, and twenty centum compared yesteryear.

The Reparations Conference.

The Hague, Jan. 15. Question about sanctions in case Germany's wilful default under Youngplan, settled. Belgium, Britain, France, Italy and Japan decided, and Germany agreed, if International Court of Justice finds Germany guilty thereof, creditors resume full liberty action.

Earthquake in South California.

New-York, Jan. 15. South California shaken by earthquake, which lasted thirty seconds. At Losangeles the telephone service disrupted. Damage unserious.

The Australian Miners.

Sydney, Jan. 15. Disturbing reports ex Northern coalfields, where miners struck owing state governments attempt to run collieries by volunteer labour. Safetymen and deputies withdrawn. Some pits likely permanently ruined.

Police baton charged scattered twothousand miners, accompanied by women, who marched ex Cessnock to the gates of the Abermain colliery at Kearsley. Post clash, police commandeered motorlorries and raced Kurriward, where threethousand miners drilling streets. But latter dispersed when. Requested exsoldiers undertook drilling.

Minister of mines issued a warning: stage may soon reached when an appeal made on community to oppose violence of drilled mobs of lawbreakers. New South Wales coal requirements, ex unaffected areas, only half met.

Government contemplate reimposing restriction use gas.

The Naval-Conference.

London, Jan. 15. MacDonald received the British and foreign journalists. The detailed the British naval policy, which based on increased security, due recent peace agreements. Therefore a real advance to naval disarmament should possible. Navy, army and airforces should proportionate to risks war and should decreased when risks decreased. If we fail to agree now, be another twenty years of competitive building. If international equilibrium for building numbers tonnage secured, reductions unwould endanger the national security. We unenter conference bound hand and foot. We only move if nations move correspondingly. Agreement would have cover a period of years, probably to 1936.

Government would urge for disappearance battleship. Regards cruisers question related largely distribution tonnage within category cruiser.

Britain favours complete abolition of submarines, or reduction to minimum. Fate destroyers depended submarines.

*

Tokio, Jan. 15. While officials reticent expressing their opinion about Anglo-Japan conversations, there's little doubt they disappointed about small progress achieved. From wording British invitation conferenceward, Japanese appear received impression preliminary conversations purposed enabling participants to reach tentative agreements prior holding conference, wherefore disappointment now felt. Conversations resulted little more than exchange of views.

Vernacular comments make this plain and indications unlacking this reflects the official view too. Though officials endeavouring to minimise the disappointment, intimating belief Wakatsuki leastly succeeded impressing MacDonald Japan's claim for seventy percent ratio not unjustified. Meantime certain nationalistic elements making strenuous endeavours to rouse the nation necessity making Japan's demands seventy percent and urging resolution thereanent railroaded through Diet soons convenes.

Smuts in America.

Washington, Jan. 15. Hoovers luncheoned with Smuts. Guests including secretaries of war and commerce. Smuts visit naturally stimulated interest political circles.

United States adherence World-Court appears little likelihood. However Hoover ask Senate to ratify adherence during current session of the Congress. Government unbe position to participate election of judges for Court, including the appointment of a successor of Hughes, when Council of League meets at Geneva in September and hold elections. Those close touch with Hoover, say president keenest to have protocol ratified. But view absence Stimson and Senateleaders Reed and Robinson, and crowded programme of Senate, which still enmeshed in tariff morass, world Court-issue probably unbrought up several months.

OFF. BERICHTEN

CIVIEL DEPARTEMENT.

Verleend: wegens gew. redenen, gerekend van 1 Jan. '30 een binnenlandsch verlof voor den tijd van 3 maanden b.b. van den lande, aan de adj. commies b/h hoofdbestuur van den P.T.T. dienst te Bandoeng, mevr. P. L. Hukom, echtgenoote van Mas Soewardi;

met ingang van 1 Febr. '30 een binnenlandsch verlof voor den tijd van 2 mnd. b.b. van den lande, aan de td. klerk bij het post en telegraafkantoor te Soerabaja mev. M. Nieraeth geboren Berg.

Ontslagen: wegens vertrek eervol als lid van de commissie van bijstand in het belang van het beheer der haven van Palembang, dr. J. D. C. Camper Titsingh, gew. administrateur van de B.P.M. te Pladjoe, onder dankbetuiging voor de door hem als zoodanig bewezen diensten.

Benoemd: tot lid van bovenvermelde commissie W. H. Oosten, administrateur van de B.P.M. te Pladjoe.

Belast: met de functiën van ref. 1ste klasse ter algemeene secretarie, E. A. Zeilinga en W. J. Leyds Jzn., thans ref. op dat kantoor.

Tijdelijk belast: met de waarn. der betrekking van directeur 1ste klasse bij den dienst van het gevangeniswezen O.L. A. Helfrich en W. Horst, thans directeur IIde klasse bij genoemden dienst;

met de waarneming van de betrekking van hoofdinspecteur der Staatsspoor en tramwegen, prof. ir. P. N. Max, thans hoofd van den algemeenen bouwdienst der Staatsspoor en tramwegen.

Ontslagen: uit 's Lands dienst, de gew. waker bij den waterstaat en 's Lands B.O.W., Timan, met bepaling, dat dit ontslag gerekend wordt te zijn ingeg. op 7 Juli '29.

Benoemd: tot luitenant der Chineezen te Banggai, onderafd. van dien naam, afd. Poso, residentie Menado, Ang Tian Kioe, thans wd. wijkmeester van zijn landaard aldaar.

Onderw. en Eeredienst.

Tijd. werkzaam gesteld: als onderwijzeres der 3de klasse en geplaatst a/d speciale school voor kinderen van Amboineesche militairen te Mr. Cornelis, mevr. A. L. E Wener, part. aldaar, tevoren die betrekking bekleed hebbende;

als onderw. IIde klasse en geplaatst a/d 1e school A te Bandoeng mevr. H. de Hoop—Vis, particuliere te Tjimahi tevoren die betrekking bekleed hebbende.

Herbenoemd: tot onderwijzer 1ste klasse en geplaatst a d H.C.S. te Pasoeroean en met ingang van 3 Maart '30 aangewezen als hoofd der school G. van Haueven, ambtenaar van verlof uit Europa terugverwacht, tevoren die betr. bekleed hebbende;

onderwijzer 1ste klasse en geplaatst a d H.I.S. te Tandjoengpandan en met ingang van 2 Maart '30 aangewezen als hoofd dier school, J. G. Zweers, ambtenaar van verlof uit Europa terugverwacht, tevoren die betrekking bekleed hebbende en ter beschikking gesteld v/d directeur B B.

Benoemd: tot onderwijzer IIde klasse en geplaatst a/d H.Ch.S. te Sibolga, J Vorsteveld, daartoe ter beschikking gesteld v/d G G. van N.I.;

onderwijzeres der 3de klasse b/h openb. W.L.O. de tijdelijk onderwijzeres der 3de klasse bij dat onderwijs geplaatst b/d openb. Eur. lag. school te Bondowoso, mej. C. S Dankmeijer;

tot onderwijzer der 1ste klasse bij het openb. W.L.O. van der Hem, thans belast met de waarneming van die betr.;

tot onderwijzer der 1ste klasse bij het openb. Westersch lager onderwijs L Blom, thans belast met de waarneming dier betrekking, met bepaling dat hij geplaatst blijft bij de openbare Europeesche lagere school te Ternate als hoofd der school.

Belast: met de waarneming van de betrekking van vakonderwijzer bij de openb. ambachtsschool voor Inlanders te Semarang W. L. Rom, ambtenaar van verlof uit Europa terugverwacht, tevoren wd. vakonderwijzer bij de openb. ambacht school voor Inlanders te Keboemen.

Overgeplaatst: van de openb ambachtsschool voor Inlanders te Semarang naar de gelijknamige school te Pare (Kediri) de wd. vakonderwijzer J. J. Hessels.

Ontslagen: op verzoek, wegens volbrachten diensttijd, met ingang van 2 Apr '30 eervol uit 's Lands dienst de onderw der 1ste klasse bij het openb. Westersch lager onderwijs, hoofd der openb. Eur. lag school Garoet, H Lammers;

eervol uit 's Lands dienst, op verzoek, met ingang van 2 Juni '30, L. J. A. van der Heyden, wd plv. inspecteur van het Inlandsch onderwijs in het 4de ressort te Bandoeng.

Binnenl. Bestuur.

Tijd. belast: bij de algemeene politie met de waarneming van de betrekking van hoofdagent (hoofdrechercheur) IIde klasse W. E. Anderson, E. R. Alting Siberg, H. L. M. Rookus, L. Cobet P. H. Gerber en H. Gartner, thans onderscheidenlijk adjunct-commies bij het Departement van B. B., 1ste klerk bij het Departement van Justitie, tijdelijk hulpopziener bij het gevangeniswezen ter hoofdplaatst Batavia, particulier ter hoofdplaats Batavia, particulier ter hoofdplaats Batavia en particulier ter hoofdplaats Pasoeroean, met bepaling, dat zij geplaatst worden in de resident Batavia (provincie West-Java).

bij het B.B. in de gewesten buiten Java en Madoera, geplaatst in de residentie Bali en Lombok, de fungeerend controleur, F. H. Sanders, thans geplaatst in de residentie Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo.

Benoemd: tot gediplomeerd gezaghebber bij het B. B., J. L. Plas, ambt terugverwacht van buitenlandsch verlof, laatstelijk die betrekking bekleed hebbende, met bepaling, dat hij wordt geplaatst in de residentie Zuider- en Oosterafdeeling van Borneo.

Ingetrokken: het besluit, waarbij aan den assistent resident der Bataklanden (residentie Tapanoeli), D. W. N. de Boer, wegens langdurigen dienst verlof naar Europa is verleend.

met wijziging in zoover van het besluit, waarbij aan den hoofd-politieopziener bij de stadspolitie te Semarang, H Kokshoorn, wegens zesjarigen dienst acht maanden verlof naar Europa is verleend, bepaald, dat hij zijne betrekking zal nederleggen op een door den gouverneur van Midden-Java, nader te bepalen datum in in de maand Juli '30.

Verleend: wegens achtjarigen dienst tien maanden verlof naar Europa aan den tijdelijk waarnemend hoofdcommissris bij de algemeene politie te Bandoeng, J. de Boer, met bepaling, dat hij zijne betrekking zal nederleggen op een door den gouverneur van West-Java nader te bepalen datum in de maand April '30.

Gouv. Bedrijven.

Ontslagen: op verzoek, met ingang van 31 Jan. '30, eervol uit 's Lands dienst G. H. Freeth, monteur bij den P.T.T dienst.

Verleend: wegens zevenjarigen dienst negen maanden verlof naar Europa aan A. J. W. Bronkhorst, hoofdcontrour b/o P.T.T. dienst, ingaande 2 Juli '30.

Algemeene Rekenkamer.

Tijd. ter beschikking gesteld: bij de Alg. Rekenkamer R. C. van de Pol, ambtenaar van buitenlandsch verlof terugverwacht.

Mijnbouw.

Benoemd: tot werktuigkundig electrotechnisch opzichter bij den dienst van den mijnbouw, F. Kretzer, thans belast met de functiën van w.e. opzichter 1ste kl. bij dien dienst;

tot mijnbouwkundig opzichter b/d dienst van den mijnbouw Roesli, thans belast met de waarneming dier betrekking, met bepaling, dat hij ter beschikking blijf gesteld van het hoofd der Oembilinmijnen;

tot mijnbouwkundig opzichter bij den dienst van den mijnbouw K. Reedel, thans belast met de waarneming dier betrekking, met bepaling, dat hij ter beschikking blijft gesteld van het hoofd der Oembilinmijnen.

Belast: met de functiën van w.e. opzichter 1ste kl. bij idem F. Kretzer vd., met bepaling, dat hij ter beschikking blijft gesteld van het hoofd der Oembilinmijnen.

Poschwezen.

Ter beschikking gesteld: van het hoofd van den dienst der wildhoutbosschen op Java en Madoera, de hoofdopziener M. Ph. Bish, thans ter besch. gesteld van het hoofd van het djatibedrijf.

Benoemd: tot hoofdcommies ter provinciale secretarie van West-Java mej. A. Swarts, te voren 1ste commies.

Verleend: wegens langdurigen dienst 8 maanden verlof naar Europa aan den opzichter 1ste klasse bij den provincialen waterstaatsdienst van West Java, L. P. Angenent, met ingang van een nader te bepalen dag in Nov. '30.

MILITAIR DEPARTEMENT.

Ontheven: met ingang van 8 April '30 van zijne detacheering bij het leger in N.I., de bij dat leger gedetacheerde 1ste luitenant der infanterie van het Nederl. leger, W. Oudemans,

Ontslagen: eervol als reserve 1ste luitenant der infanterie, C. W. van der Meij, en R. Korteweg, wordende zij benoemd tot reserve 1sten luitenant der genie voor bijzondere diensten.

MARINE DEPARTEMENT.

Bepaald: dat de loods 1ste klasse bij den Loodsdienst te Soerabaja, L. W. Koster, aan wien wegens zesj. dienst acht maanden verlof naar Europa is verleend, zijne betrekking zal nederleggen op 2 Juni '30, instede van op 2 Mei t.v.

Verleend: wegens negenjarigen dienst elf maanden verlof naar Europa aan W. C. F. Latuparissa, IIden werktuigkundige bij de gouvernements Marine, met bepaling, dat bij zijne betrekking zal nederleggen op 3 September '30.

Belast: tijdelijk met de waarneming der betrekking van 1sten commies bij het Departement der Marine, Abdoellah, commies bij genoemd Departement.

Benoemd: tot gezaghebber bij de gouv. Marine, H. van Scheijen en W. Stal, thans belast met de waarneming van die betrekking.

Overgeplaatst: Hr. Ms. „K V" naar Hr. Ms. „K X" de luit. ter Zee IIde klasse, H. C. W. Moorman;

van Hr. Ms. „K VII" de off. v.d. M.S.D. IIde klasse, A. S. Faber;

van het station voor onderzeebooten naar Hr. Ms. „K IV" de luit. ter Zee 1ste klasse, jhr. E. J. van Holthe;

van het station voor Onderzeebooten naar Hr. M. „K IX" de luit. zee IIde klasse, G. v.d. Werff;

van Hr. Ms. „K V" naar Hr. Ms. „K IX" de off. v.d. M.S.D. IIde klasse, H. L. ten Cate;

van Hr. Ms. „K VI" naar Hr. Ms. „K X" le luit. ter Zee 1ste klasse, P. Rouwenhorst;

van Hr. Ms. „K VI" naar Hr. Ms. „K X" le luit. ter Zee Ide klasse, M. S. Wijtema;

van Hr. Ms. „K VI" naar Hr. Ms. „K X" de off. v.d. M.S.D. IIde klasse, T. C. v. d. Sterre;

van het Station voor onderzeebooten naar Hr. Ms. „K VII" de off. v.d. M.S.D. IIde klasse, K. C. J. Lugten;

van Hr. Ms. „K VII" naar Hr. Ms. „K XI" de luit. ter Zee 1ste klasse, J. L. K. Hoeke;

Belast: met het bevel over Hr. Ms. „K XI" de luit. ter Zee IIde klasse, H. C. W. Moorman;

met het bevel over Hr. Ms. „K X" de luit. ter Zee 1ste klasse, P. Rouwenhorst;

met het bevel over de Divisie onderzeebooten van Hr. Ms. „K II", „K IX" „K X", en „K XI" de luit. ter Zee 1ste klasse, J. L. K. Hoeke.

SCHEEPSBERICHTEN

Haven van Tandjong-Priok.

Aangekomen 16 Jan.

N.I. ss. „Palopo" gez. Prass, van Palembang, agt. K.P.M.

Ned. ss. „Bandoeng" gez. Jansen, van Rotterdam en Tg. Pandan, agt. R.L.

N.I. ss. „Sawahloento" gez. Schimmel, van Bangkok en Cheribon, agt. K.P.M.

Vertrokken 16 Jan.

Eng. ss. „Giang Ann" gez. Maples, naar Singapore.

N.I. ss. „Mel. Treub" gez. Werner, naar Palembang.

N.I. ss. „Sawahloento" gez. Schimmel, naar Padang.

N.I. ss. „Siaoe" gez. Stute, n/Samarinda,

N.I. ss. „v. Heemskerk" gez. Krens, naar Boeleleng via kustplaatsen.

N.I. ss. „N. Holland" gez. Baner, naar Singapore.

N.I. ss. „Tjikini" gez. v. Rees, n/Saigon.

N.I. ss. „Gen. Michiels" gez. v. G or den Oosterlingh, naar Semarang.

N.I. ms. „Loudon" gez. Martein, naar Singapore via Koba en Pk. Pinang.

N.I. ss. „v. Linschoten" gez. Tuininga, n. Noordelijke havens W/kust van Sumatra.

Rotterdamsche Lloyd.

ss. „Merauke" 15 dezer te Padang thuisr.
ss. „Slamat" 16 dezer te Rotterdam id.
ss. „Buitenzorg" 17 dezer te Priok kustr.
ss. „Blitar" 17 dezer uit Palembang id.
ss. „Memnon" aangek. 15 dezer van Soerabaja naar Palembang.

Holland Amerika Lijn.

ss. „Blijdendijk" 15 dezer uit Padang uitreis.
ss. „Breedijk" 15 dezer uit N/York uitr.
ss. „Beemsterdijk" 16 dezer uit Suez id.

Stoomvaart Maatschappij Nederland.

ss. „Saleier" 16 dezer uit Cheribon kustr.
ss. „Kon. der Ned." 16 dezer uit Pamanoekan kustr.
ss. „Radja" 15 dezer te Soerabaja kustr.
ss. „Borneo" 16 dezer te Tjilatjap id.
ss. „Salawati" 17 dezer te idem.
ss. „Roepat" 15 dezer te Belawan uitr.
ss. „P. Bras" 15 dezer te idem.
ss. „J.P. Coen" 17 dezer te Singapore id.
ss. „Manoeran" 16 dezer te Belawan thuisr.
ms. „P.C. Hooft" 16 dezer uit Colombo id.

Radioverbindingen.

Binnen bereik van Weltevreden-Radio: G.G. Piquet, K. n. der Ned., Malayan, Augustina, Mel. Treub, Buitenzorg, Nieuw Holland, Op ten Noort, Tjikini, Memnon, Ombilin en Plancius.

„P. C. Hooft" Karachi, „J. P. Coen" Weltevreden, „Pr. der Ned." Portsudan, „Pr. Juliana" Bonifacio, „Insulinde" Colombo, „Djerimai" Bonifacio, „Tambora" Alexandria, „Sibajak" Singapore.

De schepen zijn allen in verbinding met Sabang- en Scheveningenradio, uitgezonderd de „Tambora".

WALLER VAN AVETO

De **nieuwste modellen** Buick, Dodge, Plymouth en Fiat 520.

BEL OP WELT. 1960

2459

Uw Baby slaapt weder rustig als ge de branderige, ontstoken of smettende plekken behandelt met

PUROL

Doos 40 en 75 ct., tube f 1.-
Bij Apoth. en Tokohouders

1671

HOTEL DAENDELS Koningsplein Oost 16
en
HOTEL BINNENHOF Kramat 21

Onze gasten worden GRATIS per HOTEL-AUTO van het station gehaald.
Ruime en luchtige kamers met vaste waschtafels.
Zeerbillijke tarieven. 2452

Cadena

Gemaakt door kenners voor kenners.

2461

Uw baby's leven is kostbaarder dan juweelen; bewaart zijn gezondheid door hem te voeden met

Glaxo

het voedsel dat geneesheeren aan hun eigen kinderen geven. Het is ook voor Uw baby het allerbeste! Vraagt Uw dokter!

Importeurs Jacobson van den Berg & Co. Batavia, Soerabaja, Semarang, Cheribon, Makassar, Palembang, Bandjermasin.

2446

Eau de Cologne

IS OP WARME DAGEN GEEN LUXE, DOCH EEN noodzakelijk hulpmiddel in den strijd tegen de warmte.

Wij hebben heerlijke EAU DE COLOGNE voorhanden in prijzen van f 0.75, f 0.90, f 1.50 f 2.—, f 2.25, f 3.25 en hooger.

N.V. BATAVIASCHE VOLKS- & STADSAPOTHEEK

Weltevreden — Batavia
Mr.-Cornelis
Bandoeng — Buitenzorg

2318

OVER DE 10.000 GUNSTIGE GENEESKUNDIGE VERKLARINGEN

Serravallo's IJzerhoudende Kinawijn

Vernieuwt het bloed — Wekt de levenskrachten op — Bevordert den eetlust — Versterkt de zenuwen.

Serravallo's ijzerhoudende kina-wijn is **het beste** staalmiddel bij bloedarmoede, gebrek aan eetlust EN ALLE andere zwaktetoestanden na MALARIA, INFLUENZA KOORTSEN ENZ. en ook voor het geval dat men zich OVERWERKT heeft.

Aangenaam van smaak.

Dosis: 1—2 likeurglaasjes per dag voor kinderen en 3—4 voor volwassenen.

J. SERRAVALLO, APOTHEKER, TRIESTE-BARCOLA (ITALY)

Imp: Firma AUW PIT SENG MEDAN, Bijkantoor Soerabaja, Tel. 2572N.
Java-Agents: N.V. NG TET FO, Weltevreden. 2449

INSPUITING BROU

Dit alom vermaard middel maakt het gebruik van geneesmiddelen overbodig zooals Santal en Copahu, die walging wekken, de maag vermoeien en een onaangenamen geur verspreiden.
28, Rue Richelieu te Parijs en in alle Apotheken.

1890

VERSCHE LEMBANGMELK:

dagelijks verkrijgbaar à f 0.35 per groote flesch
— aan huis bezorgd. —
Levering 2 × per dag 's morgens en 's middags.
Leveranciere van
St. Carolus-Ziekeninrichting, Ziekenhuis Tjikini
— en voornaamste Hotels. — 2234

Melkerij „TRIO" Lembang.
Agent: LUCIANI.
TANAH ABANG HEUVEL 91, TELEFOON 2487 WL.

2132 Importeurs: E. DUNLOP & Co.

LEVENSVERZEKERING MAATSCHAPPIJ „ARNHEM"
WELTEVREDEN. 2054

Nog beschikbaar enkele **Ruime Frissche Kantoorlokalen** in diverse afmetingen vanaf f 30.— 's maands.
Electrisch licht beschikbaar.

met

IRVING'S GIST-TAMINE TABLETTEN

zij geven U spoedig verlichting

Irving's Gist-Tamine is een snel werkend versterkend middel. Samengesteld uit zuivere medicinale **Gist-Vitaminen** en andere waardevolle ingrediënten.

Vitamine beteekent **Gezondheid!**

Een gezond lichaam kan niet verkregen worden zonder datgene wat daartoe onontbeerlijk is. In ons meeste voedsel ontbreekt de **Vitamine B.** dat elk lichaam noodig heeft. Het ontbreken daarvan veroorzaakt vaak vele **Tropische Ziekten** als **Beri-Beri** etc., etc. ook **Rachitis** bij kinderen.

Irving's Gist-Tamine is onovertrefbaar waar het geldt het gemis aan **Vitaminen B.** in ons voedsel aan te vullen.

Irving's Gist-Taminen helpt U bij het volgende

Hoofdpijn, Neuralgie . . . . . in 5 min.
Indigestie, gassen, zuren in 5 tot 10 min.
Galaandoeningen, duizeligheid, depressie in 10 tot 15 min.
Maagstoornissen, leverziekte enz. in 10 tot 15 min.
Influenza, gevatte koude, Koorts. in 24 uur.

Meer dan 30.000 getuigschriften voorhanden.

PRIJS f 1.—, f 2.20, f 4.—

Verkrijgbaar bij de voornaamste Apothekers en Drogisten.
WACHT U VOOR NAMAAK.
Importeurs voor Ned. Ind.
Ned. Cultuur- & Handel Mij. Soerabaia.
N.V. Chemicaliënhandel „Volksbelang" Weltevreden.

1473

GIST IS LEVEN

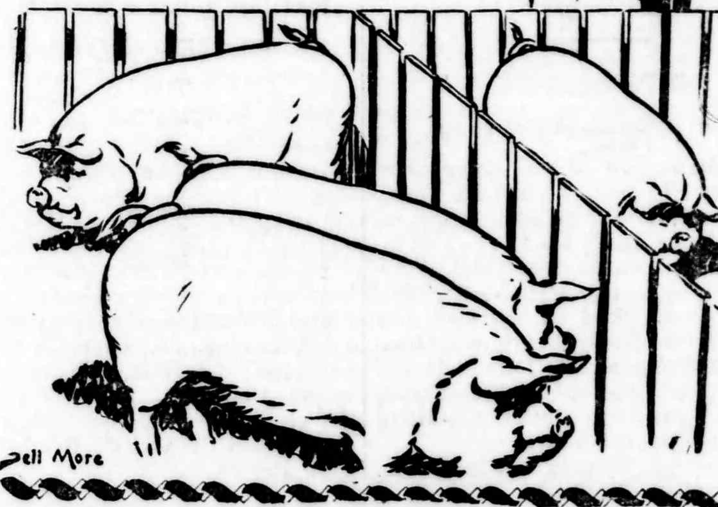
Tieleman & Dros

TAFELSPEK

Fijn tafelspek is een ware delicatesse, doch alleen dan, wanneer het van de allerbeste kwaliteit varkens afkomstig is. Friesland, Groningen en Drente leveren de beste varkens op. In deze provincies worden zij zorgvuldig door inkoopers uitgezocht. Speciaal voor de fabriek van Tieleman & Dros worden zij daarna naar het Leidsche abattoir - een der beste in Nederland - vervoerd en nog eens weer gekeurd. Dat is wel een absolute garantie voor de prima kwaliteit van Tieleman & Dros' tafelspek.

Noem bij het bestellen den naam Tieleman & Dros en overtuigt U, dat deze op de blikken staat.

Borsalino Grand Prix - Paris 1900
ANTICA CASA FONDATA NEL 1857

Het stempel:

ANTICA CASA

in iedere hoed is de garantie voor:
Blijvend model — Onveranderlijke kleur

DUURZAAMHEID!

2454

BATAVIAASCH NIEUWSBLAD.
Hoofdredacteur: J. H. RITMAN DERDE BLAD Directeur: G. MOLENAAR

Parijsche Topics.

(Van onzen correspondent).

I

PARIJS, December.

Appartement à louer.*)

— En heb je nu al werk gemaakt van een ander huis?, vroeg m'n vrouw met iets verwijtends in haar stem.

— Welzeker... zoo'n beetje, antwoordde ik vaag en tevens schuldbewust, want ik herinnerde me opeens dat ik al een maand geleden op dezelfde vraag precies hetzelfde antwoord had gegeven.

— En wanneer denk je dan te slagen?

— Dat hangt er van af... In geen geval vóór Februari.

— Maar is het dan niet beter dat we Perlot in den arm nemen? Die zegt dat hij ons onmiddellijk aan een prachthuis kan helpen.

— Perlot is een kletsmajoor, zei ik wrevelig. Ik begrijp niet dat je zoo'n rammelaar nog te woord staat. En bovendien begrijp ik niet waarom je zoo'n haast hebt hier weg te komen. We wonen lekker zonnig, lekker hoog . . .

— en lekker zonder . . .

— . . . niet duur . . .

— Maar met Januari worden we opgeslagen!

— . . . en vlak bij Meudon waar je zoo van houdt.

— En waar we het heele jaar niet één keer geweest zijn!

Al die interrupties waren gegrond. Ik begreep dat ik streed voor een verloren zaak. Overigens moet ik erkennen dat een verandering mij-zelf niet onwelkom is sinds een nieuwe huurkazerne aan den overkant me het uitzicht beneemt op het bosch van Boulogne en de Mont Valérien. Elken dag een keer of wat zes trappen naar boven klimmen en dan beloond worden met een panorama van keuken-intérieurs bij de overburen.... 't Is een hard gelag. Toch bleef ik nog iets tegenstribbelen.

Nu is 's hemels naam dan maar... Maar als je me morgen niet aan de lunch ziet, en overmorgen ook niet, en de heele volgende week evenmin dan moet je mij daar geen verwijt van maken.... Een huis zoeken in Parijs?... Weet je wel goed wat dat beteekent?... Nou, dat beteekent 's morgens queue maken voor het *Journal* en 's middags voor de *Intransigeant* om de eerste edities te pakken te krijgen, daarna rennen door de stad van Auteuil naar Belleville en van Montrouge naar Montmartre, chapeau bas spelen tegenover vlegels van concierges, zoete broodjes bakken met vorige huurders die je wrakke ameublementen willen aansmeren, en fortuinen uitgeven aan fooien en taxi's. Als ik dat veertien dagen uit kan houden zonder er bij neer te vallen of failliet te gaan, nou dan hebben we een klein kansje om fatsoenlijk onder dak te komen.

— Maar juist daarom had ik gedacht dat Perlot . . .

— Praat me niet van Perlot, riep ik driftig. Ik kan den vent niet uit staan.

Weet je wat hij is? . . . Een ruilebuiter, een schacheraar, een lid van de zwarte bende der kettinghandelaars! . . . Het zijn die lui die het leven duur maken. Overal dringen ze zich tusschen.

*) Met verzoek aan de lezers om niet te generaliseeren als ze slechte dingen hooren van een — één! — Parijsche concierge.

Je kunt tegenwoordig geen fleschje eau-de-cologne meer koopen of een of andere leeglooper vraagt provisie, omdat-ie je een reclamebiljet in de hand gedouwd heeft . . . Ik doe daar niet aan mee. Uit principe niet. En vooral niet als die Perlot er zich mee bemoeit. Hij zou ons misschien wel aan een huis kunnen helpen, van vijftienduizend francs of . . . Maar ik weet zeker dat hij er minstens vijftienhonderd van in z'n eigen zak zou steken.

Mijn vrouw had kalm geluisterd.

Nu ja, zei ze eindelijk, je kunt ook niet vergen dat hij zich uit zou sloven voor niets. Als hij ons een goed huis bezorgt gun ik hem die vijftienhonderd franken graag . .

Ik gunde ze hem niet. Ik besloot zelf aan den slag te gaan. En ik zwoer dat ik binnen de twee weken slagen zou zoodat we het Kerstfeest zouden vieren in het nieuwe huis, in het centrum van de stad en voorzien van alle denkbare moderne comforts.

***

Het begin was niet bemoedigend. Ik spelde op den eersten dag een dozijn advertentie-rubrieken van een dozijn verschillende bladen. Inderdaad bleken drie of vier menschlievende huisjesmelkers over leege woningen te beschikken. Huur twee à drieduizend franken 's maands, mèt overname van meubilair.

Op den tweeden dag geen enkel aanbod. Wel noodkreten van dakloozen die een klein kapitaaltje beloofden aan wie hun een geschikte woning kon bezorgen.

Maar op den derden dag. . .

Ik zit in de Metro tusschen Etoile en Bastille met een pas gekochte *Intran* op m'n knieën. En plotseling klopt me het hart in de keel. Want wat zie ik daar, jongens wat zie ik daar, onder het hoofd „Appartements meublés"? Vergis ik me of staat het er werkelijk? Ja, 't staat er, op m'n woord het staat er: *App. m. 3 p.c. s-de-b., 800—39 rue Sapin.*

Hetwelk uitgewerkt en vertaald beteekent dat er in de rue Sapin een gemeubileerd appartement leeg staat van drie kamers, een keuken en een badkamer, voor achthonderd franken in de maand.

Drie kamers... een keuken... een badkamer!... in de rue Sapin, dat is in het negende arrondissement, in het centrum dus... En dat voor achthonderd franken 's maands!...

Ik vouw onmiddellijk de krant dicht uit vrees dat andere candidaten over m'n schouder loeren en het ook zien. Bij de eerste halte stap ik uit. En ik werp me in een taxi... Een stommiteit! Wie haast heeft moet in de ondergrondsche blijven. Eenmaal buiten in de chronisch verstopte rue Royale geef ik me er rekenschap van. Maar gelukkig, de chauffeur, aangespoord door een fooi van vijf frank, toont zich een kraan.

Hij slaat een zijstraat in, de Madeleine vermijdend, hij stuift over de boulevard Malesherbes met een zestig-kilometer-vaart, laat het Gare St. Lazare rechts liggen en komt langs een omweg in rue des Martyrs. Twee minuten later sta ik in de rue Sapin. Een smalle straat met aan weerszijden hooge huizen Hm... veel zon zal hier niet komen... Maar een badkamer, en 800 francs in de maand... Ik loop, de huizen langs ... 31... 33... 35... Wat is dat? Nummer 37 op den hoek?... en 39 dan?... Een oogenblik bekruipt me de vrees dat de heele zaak een mop is. Maar neen, hoera, daar is nummer 39! En waaratje, er hangt een bordje uit, het eerste bordje met „A louer" dat ik ooit in Parijs gezien heb... Appartement à louer. . .

Nu komt het erop aan snel en fiksch te handelen. Vooral niet krenterig zijn. Ferm in den zak getast en vooruit. Want bij Jupiter, ik ben de eerste. Ik loop de gang in, een donkere gang. Geen lift... *tant pis*... De loge van de concierge staat open. Ik gluur naar binnen... Nom d'une pipe... De concierge is er niet!... Maar ik zie twee kinderen, een meisje van een jaar of twaalf met slimme kijkers, en een jongen van drie turven hoog, een houten paardje onder den arm en een vinger in den mond.

— *Où est la concierge ma petite?*

— *Sais pas, m'sieur... Maman ests sortie...*

— Maar waar kan ze dan zijn?... Is ze misschien boven op de trap, of in de kelder, of bij de kruienier?..

Sais pas, m'sieur.

En is het appartement al verhuurd?

Sais pas, m'sieur... Je crois que non...

Hoor eens lietje... Want je bent een lietje hoor!... Daar heb je tien francs voor je spaarpot... En ga nu eens gauw kijken of je maman niet ziet...

Zeg dat ze vooral gauw hier moet komen... dat er haast bij is.

— Bien m'sieur.

Het meisje vertrekt. Ik blijf alleen met het jongetje dat op z'n vinger zuigt. En ik trappel van zenuwachtigheid want ik verwacht elk oogenblik mededingers.... Ik ga me bezig houden met de kleine.... Jammer dat ik geen chocola bij me heb.... In mijn omstandigheden mag ik geen bondgenoot versmaden.

— Wat een mooi paardje heb je daar, mon petit... Heeft dat paardje ook een naam?...

De jongen kijkt me aan met onverholen wantrouwen. Dan zegt hij, al maar aan z'n vinger lurkend:

L' appartement est loué.

Hé wat zeg je?

L' apartement est loué.

Duivekaters dat begint er kwaad uit te zien. Maar het bordje buiten dan? ..Verhuurd? Ach neen kinderpraat. Dat zusje zou het immers wel weten. Daar komt ze net terug. Nee ze heeft maman niet kunnen vinden. En of de kamers verhuurd zijn weet ze ook niet. Ik blijf op en neer drentelen in de gang en verwensch alle concierges die hun huis alleen laten.

En een vrij sjofel gekleed heer blijft staan voor nummer 39. Hij kijkt naar het bordje, hij heeft een *Intransigeant* in de hand.....Mince alors, een concurrent. Uit zijn jaszak kijkt een andere krant. Ik probeer den kop te lezen. Pas . . . pas . . . *Pastjednaja Novosti*. . . Aha, een Rus. Nou, die zal 't me niet lastig maken. Toch zal ik probeeren 'm weg te krijgen. En ik spreek hem aan:

— Gaspodien, u komt te laat... Het appartement is al verhuurd. Vraag 't maar aan dat jongetje.....

— Nietsjewo, zegt de Rus. Ik ben hier toch eenmaal. Ik zal wachten op de concierge.

En hij gaat op de trap zijn *Palsjednaja* zitten lezen.

Nijdig geronk van een motor op straat. En een luide stem klinkt door tot in de gang van nummer 39: — Mary, this is the place, I reckon....

O goden, een Amerikaan! Als die aan bod komt raak ik m'n voorrang kwijt.... Hij loopt naar de loge, hij smeest wat met het meisje daar in gebroken Fransch, hij komt terug en.... als ik het niet gedacht had!.... In de hand heeft hij z'n geopende portefeuille!

— Het appartement is al verhuurd, sir, — zeg ik business-like.

— *And what are you waiting for eh?*

— Ik wacht op de concierge die misschien een ander adres weet.

De Amerikaan lacht bulderend.

— *Aow, I see...* Nou, ik kan u een adres geven. In het eenentwintigste arrondissement Sir, *six rooms and a bathroom.... beautiful flat Sir and very cheap.... Threehundred francs Sir.*

Die Amerikaan is een grapjas.

— Eenentwintigste arrondissement... Dat is zeker Charenton Sir, niet ver van het lunatic asylum?

Hij knijpt de oogen dicht van de pret. We begrijpen elkaar.

Een kwartier later zijn we met z'n veertienen in de donkere gang. De spaarpot van het meisje met de slimme kijkers moet vol zijn.... We loopen rusteloos op en neer, als roofdieren in een kooi, van de loge naar de deur en van de deur maar de loge. Eindelijk staat de concierge voor ons, een klassieke Parijsche concierge, met een blauw boezelaar voor en een bezem in de hand. Waar ze vandaan is gekomen mag Joost weten. Niet van de trap en niet van de straat in elk geval. We dringen op haar toe, allen door elkaar pratend, doch worden teruggewezen met een zwaai van den bezem.

M'sieurs-dames.... si c'est pour l'appartement je regrette, c'est loué!

We blijven een oogenblik sprakeloos. Dan vraag ik:

Maar wat doet dat bordje dan buiten, madame?

Ah l'écriteau?.... 't Is goed dat u 't me zegt. Maar voor mij hangt 't te hoog. 'k Zal 't vanavond m'n man laten binnenhalen. Bonjour m' sieurs-dames.

— D....ned, zegt de Amerikaan, en we mompelen het hem na in verschillende talen.

Alleen de Rus zegt *Nietsjewo.*

Hij is de eenige die niet in den zak getast heeft.

TH.

— Alle dingen, welke de Amerikanen maken zijn reusachtig.
— Akelig, als ze punaises maken.

(Pages Gaies, Yverdon)

BUITENLAND.

Het Ontslag der Tram-bedienden te Hull.

De Londensche correspondent van de *Msb.* schrijft:

De in meerderheid socialistische gemeenteraad van Hull heeft zijn wraaklust gekoeld op 115 bedienden der gemeentetram, die drie-en-een-half jaar geleden, tijdens de algemeene werkstaking van Mei 1926, hun stadgenooten den dienst dienst weigerden, het tramverkeer zooveel mogelijk gaande te houden.

Een motie, strekkende tot ontslag dier bedienden, is aangenomen geworden. Deze smaad wordt nog verergerd, doordat de gemeenteraad tevens de goedheid gehad heeft, te beslissen, dat de ontslagenen de gelegenheid zullen hebben, opnieuw te soliciteeren voor . . de laagste graden.

Toen in 1926 het verzet van bijna de geheele bevolking en de energieke maatregelen der regeering de algemeene staking op een jammerlijke mislukking hadden doen uitloopen, gaf de eerste minister, mr. Baldwin, de verzekering, dat „de regeering afdoende maatregelen zou treffen om te voorkomen, dat slachtoffers zouden worden gemaakt".

„Niemand", zeide mr. Baldwin, „die zijn plicht jegens het land in de huidige crisis loyaal vervuld heeft, zal door den staat onbeschermd gelaten worden tegen eventueele represailles."

Aan den anderen kant verklaarden mr. Ramsay Mac Donald, de tegenwoordige eerste minister, en mr. J.H. Thomas, de lord privy seal, zich eveneens tegen het maken van slachtoffers.

Ook zonder dat zou de door mr. Baldwin gegeven belofte voor elke volgende regeering van kracht gebleven zijn. Op een vraag van sir Lambert Wail, den conservatieven afgevaardigde van Hull, heeft miss Bondfield, de minister van arbeid, in het lagerhuis geantwoord: „Deze zaak is onderworpen aan de beslissing van de gemeenteraad van Hull en ik ben niet bevoegd in te grijpen."

Dit is niet waar. Besluiten van een gemeenteraad kunnen vernietigd worden, en, zoo ik mij niet vergis, is zelfs meer dan één autoriteit hiertoe bevoegd, — in dit geval waarschijnlijk het juridisch comité van den geheimen raad, wanneer de regeering nietig-verklaring aanvraagt. Maar afgezien hiervan, blijft de door mr. Baldwin in 1926 afgelegde belofte iedere regeering binden, en ook thans nog moeten, zoo spoedig „afdoende maatregelen (getroffen worden) om te voorkomen, dat slachtoffers worden gemaakt."

Dat het na $3^1/_2$ jaar nog noodzakelijk zou zijn, zulke maatregelen te nemen, kon men in 1926 niet voorzien; Hull evenwel heeft enkele maanden geleden een socialistische meerderheid in den raad gekregen, en deze is op wraak belust.

't Is verwonderlijk, dat juist een socialistisch („labour" noemt men dat hier) gemeentebestuur zoo wraakgierig is, en dat juist een socialistische regeering bij een dergelijke daad van wraakneming zoo lankmoedig blijft, want de socialisten in Engeland zijn steeds groote voorstanders geweest van vergeven en vergeten binnen een periode, veel korter dan $3^1/_2$ jaar. Maar dan gold het gewezen vijanden van Engeland; thans evenwel betreft het de „wandaden" van menschen, die maar Engelschen zijn en zich ten opzichte van hun Engelsche medeburgers verdienstelijk gemaakt hebben.

De verontwaardiging te Hull over de wraakoefening van den gemeenteraad is groot, te Londen is de algemeene aandacht op het gebeurde, behalve door de korte discussie in het lagerhuis, vooral gevestigd geworden door de geste van lady Houston, de weduwe van den millionnair-reeder, die een bedrag van 1.000 pd.st. ter beschikking van de slachtoffers van het labour-wanbeleid gesteld heeft.

„Miss Bondfield", heeft zij verklaard, „beweert de vriend van de arbeidende klassen te zijn, maar wie kan iets anders dan afkeer voelen van haar onvrouwelijke houding tegenover de 115 brave kerels, die in den tijd van Hull's moeilijkheden hun medeburgers in staat stelden, de zaken in gang te houden, terwijl diegenen, wier plicht gebood dit te doen, in gebreke bleven?

„Bij iedere eerlijke vrouw te Hull zal zeker mijn verontwaardiging weerklank vinden, en daar ik geloof in daden, niet in woorden, ben ik bereid, de loonen in dier 115 slachtoffers van onrecht uit te betalen tot na Nieuwjaar, en ik wensch hun allen een prettige Kerstmis toe".

Lady Houston's echtgenoot, millionnair er groot-reeder, is steeds een voortreffelijk, hoogst-humaan werkgever geweest.

De slachtoffers der socialisten te Hull hebben reeds besloten tegen het bestuur der Corporatie in verzet te komen, zich beroepend op de belofte der regeering. Een oproep is gepubliceerd tot het bijeenbrengen van fondsen ter bestrijding van de proceskosten.

FEUILLETON.

DE KANG-HE VAAS.

Uit het Engelsch

van

J. S. FLETCHER.

Geautoriseerde vertaling.

3)

Keziah kwam voor etenstijd terug uit Kingshaven. Zij stond onverwacht voor ons en zij herkende oom Joe Krevin onmiddellijk en toen zij hem zag, keek zij alsof zij een klap in het gezicht kreeg.

„Zoo, zoo, bent u hier na zoovele jaren?" zeide zij.

„Beter laat dan nooit, Keziah", antwoordde hij nederig. „Zie je, ik had zaken te doen in deze streken en dacht, ik kom je eens opzoeken. En je zult mij zeker wel een bed willen geven voor dezen nacht, Keziah? En je zult wel blij zijn te hooren, dat ik een beetje fortuin heb gemaakt!"

Keziah zeide niet of zij blij was dat te hooren of niet — zij antwoordde niets, behalve dat zij droogjes opmerkte, dat er zeker een bed zou zijn voor een bezoeker en ook iets te eten. En het viel mij op, dat zij weinig sprak met oom Joe. Het bespeek, dat zij voerden, was van denzelfden aard als zijn gesprek met mij na het ontbijt. Hij ging des namiddags een uit en ook weer gedurende een paar uren 's avonds laat. Toen hij na dat tweede uitstapje thuis kwam, ging hij dadelijk naar bed. En nadat zijn kamerdeur was gesloten, kwam Keziah dicht bij mij staan en fluisterde met een waarschuwende blik: „Ben", zeide zij, „ons vleesch en bloed. Ik zag nooit een meer geslepen en meer verdorven schurk."

HOOFDSTUK III.

Het werk van een vijand.

Oom Joseph had de beste slaapkamer gekregen, juist boven ons hoofd, en hoewel er een stevig plafond boven was, keek ik onwillekeurig naar boven, bevreesd dat hij het oordeel van zijn zuster over hem zou hooren. En Keziah zag dat en sprak nog zachter.

„Sinds jou geboorte heb ik taal noch teeken van dien man gehoord, Ben", ging zij verder. „En voor dien tijd hoorde ik nooit iets goeds van hem. Hij spreekt over onze goede moeder en dat hij haar lieveling was. God beware mij! Hij was haar lieveling in zooverre, dat zij de eenige was, die hem niet afviel. Hij is altijd slecht geweest, sluw, een bedrieger, oneerlijk; hij had altijd iets uit te voeren, dat wist de buurt, want hij was al te kwaad hier in de buurt, toen hij als jongen reeds betrokken was in smokkelpartijen — daarover heb ik moeder dikwijls hooren spreken. En zijn eigen vader joeg hem de deur uit, toen hij ouder werd en als hij later zoo nu en dan eens hier terugkwam, wist niemand te vertellen waarvan hij leefde, waar hij geweest was en wat hij deed, maar ik geloof zeker, dat hij vuile zaakjes aan de hand had.

Het is nu negentien jaren geleden Ben, dat ik hem het laatst zag en ik zou wel eens willen weten wat hij hier doet. Niet veel goeds, daar verwed ik alles om!"

„Hij zeide, dat hij zaken had hier in de buurt, Keziah", merkte ik op, „zaken met een oud-vriend."

„Zaken!" riep zij uit, terwijl zij op haar typische manier de neus optrok. „O, ik durf te wedden, dat het om den verdachte zaken zijn. En wat heeft hij hier voor vrienden, dat zou ik wel eens willen weten — je moeder was de laatste. Ik snap niet, dat er een ziel hier in de omgeving is, die hem graag zou zien of iets met hem te maken wil hebben! Joe Krevin was in zijn jongen tijd hier op het platteland te goed bekend, dat men nu de handel met hem zou willen drijven. Hij is hier voor niet veel goeds gekomen, Ben, en ik zal heusch heel blij zijn, als ik hem met zijn tasch weer door het hek zie verdwijnen!"

„Zou je hem niet vragen om weer op te hoepelen, Keziah?"

Keziah streek de vouwen glad van de zwart zijden boezelaar, die zij altijd 's avonds droeg en hield haar blik daarop gevestigd.

„Och, vleesch en bloed is vleesch en bloed, Ben, en hoe het ook zij, hij behoort tot onze naaste familie, niet waar? Je kunt moeilijk de deur wijzen aan iemand, die je moeders broer is, vindt je wel, hoe slecht hij ook in je oogen is. Wij zijn half en half Krevin's, hoewel geen presentkaasjes, zooals hij."

„Hij schijnt mij vrij kalm en beschaafd", zeide ik. „En in zekeren zin een beetje bang voor jou, Keziah. Hij is zoo erg beleefd en nederig tegen jou."

Keziah snoof weer.

„Hij ben altijd op mijn hoede voor iemand, die zoo bijzonder vriendelijk is", zeide zij. „Dat is alles aan den buitenkant. Als zoo iemand je honing om den mond smeert, Ben, wees dan voorzichtig. Ik heb liever te maken met een inbreker met een dievenlantaarn en een pistool in zijn hand, dan met zoo iemand met zijn lieve praatjes en zijn suikerzoeten glimlach — veel liever! Joe Krevin's verblijf hier beteekent niet veel goeds en ik hoop maar dat hij er vandoor is voor de zon weer ondergaat!"

„Je denkt toch niet, dat hij een oogje heeft op het familiezilver?" vroeg ik. „Ik neem aan, dat hij daarvan alles af weet."

Voor het eerst van haar leven keek Keziah alsof het familiezilver te minderwaardig was om genoemd te worden in betrekking tot iemand als oom Joseph Krevin. Haar gesnuif kreeg een spottenden klank.

„Familiezilver, jongen!" riep zij uit. „Neen, heusch niet — het zal wel iets belangrijkers zijn dan een stel lepels en vorken, dat Joe Krevin hier brengt. Maar het dient nergens tot verontderstellingen te maken, Ben, naar wat hij in zijn schild voert — het loopt naar elf uur en het is tijd om naar bed te gaan. Ik ga sluiten."

Zij ging de gang door om grootvaders klok op te winden en daarna in de veranda om te zien hoe het weer was en welk weer voor den volgenden dag te verwachten was. Ik volgde haar. Het was een zeer rustige nacht; het was bijna bladstil en alles wat wij hoorden was het zachte geruisch der golven op het strand. De maan stond boven ons, de lucht was licht bewolkt en boven de zee en het strand was het mistig. Wij zagen noch de donkere groep boomen bij Middlebourne Grange en nu ook de bergachtige aan de andere zijde van den inham, noch de galg aan het einde der landtong.

Het was geen zware mist, want, terwijl wij daarnaar keken, loste hij zich op en warrelde weg over de met strandkruid en helm begroeide vlakten en hij kronkelde zich langs het kreupelhout, dat als een heg van het dorp tot de kust liep geplant. Eens, toen ik uit mijn raam keek, verbeeldde ik mij, dat die warrelende mistvlagen geesten waren — de geesten van zeeroovers en smokkelaars, die daar opgehangen waren aan de oude galg....

Wij traden uit de veranda en genoten van de zoete geur der jasmijn, toen plotseling de nachtelijke stilte werd verbroken door een gil. Zulk een doordringenden gil had ik nog nooit gehoord en ik hoop die ook niet voor een tweeden keer te hooren — de gil van een menschelijk wezen in doodsnood en onmiskenbaar de gil van een man. Wij hoorden daarvan een korte echo tegen ons huis en daarna was het stil en Keziah greep zich vast aan een pilaar van de veranda.

„Goede hemel, Ben!" hijgde zij. „Wat — wat is dat? O!" Want de gil herhaalde zich — korter en zachter dezen keer; afgebroken, alsof de keel en de mond, die dat geluid gaven, waren vastgeplakt en de kreet gesmoord, voor hij zijn volle kracht had. En toen werd het stiller dan voorheen. Ik hoorde mijn hart kloppen en ik zag Keziah de hand op de borst leggen.

„Waar was dat?" vroeg zij zachtjes. „Daar, ginds — Gallowstree Point", antwoordde ik. „Wat. . . ."

„Daar!" riep zij uit. „Juist daar, Ben!"

„Welnu?" vroeg ik.

„Wat gebeurt daar ginds? Ik ben benieuwd of — of dat iets te maken heeft — met hetgeen waarover wij spraken?"

Ik begon te begrijpen wat zij be-

Het Indische Leger.

Interview met luit.-gen. La Lau.

De *Telegraaf* (te Amsterdam) heeft de vorige maand een onderhoud gehad met den gewezen commandant van het leger in Nederlandsch-Indië, luit.-gen. b. d. H. L. La Lau. Aanleiding tot dit onderhoud was — naar het blad meldt — de veranderde zienswijze sedert de laatste jaren in zake de defensie van Nederlandsch-Indië en verschillende klachten in de Indische bladen, waarvan de meeste voortkomen uit den boezem van het Indische officierskorps.

Volgens de thans voor Indië geldende grondslagen der defensie is de eerste taak van het leger handhaving van inwendige rust en orde en de tweede, handhaving der neutraliteit. Waar ons — zegt het blad dan—nu pas geleden klachten onder de oogen waren gekomen en omtrent het oefensysteem der militie op Java èn van die ter Sumatra's Oostkust vroegen wij Zijne Excellentie allereerst:

— Waar de hoofdtaak van het leger is geworden een politiek en politioneele, ware het dan ook niet beter de militie ook hoofdzakelijk daarvoor op te leiden? Vooral ter Sumatra's Oostkust, waar de militie voor haar secundaire taak toch niet behoorlijk kan geoefend worden wegens afwezigheid van hulpwapens en andere weermiddelen?

— Voor Sumatra's Oostkust zou dat zin kunnen hebben, voor Java niet. Van het leger bestaat de kern uit infanterie, het wapen, dat zich het best leent voor de handhaving van de inwendige orde en rust, zoo noodig geassisteerd door een of meer hulpwapens. Om van deze kern tevens een geschikt gevechtsinstrument te maken, bruikbaar voor de neutraliteitshandhaving, dient zij gesteund te worden door alle beschikbare hulpwapens, als artillerie, enz. Maar ook door de militie, die het leger op een minder kostbare wijze dan door vrijwilligers een welkome aanvulling verschaft. Het ligt dus voor de hand, dat men de militie dan ook hoofdzakelijk voor deze taak bekwaamt. Bovendien is zij dan ook bruikbaar voor de politioneele taak. Het omgekeerde zou niet het geval zijn.

Geen neutraliteitshandhaving pro forma.

— Het leger op Java heeft als secundaire taak handhaving der neutraliteit, waarbij het zal gesteund worden door de vloot. Hoe zal deze taak opgevat worden? Zouden wij bijv. met de bezetting der meest kwetsbare punten door zwakke afdeelingen kunnen volstaan, opdat daarmede aan den vorm is voldaan?

— Over deze kwestie bestaat groot verschil van meening. De handhaving onzer neutraliteit wordt echter door het legerbestuur opgevat als er eene te zijn niet pro forma. Het is de bedoeling op de meest kwestbare punten zoo sterke troepenafdeelingen te plaatsen, dat die niet dan na ernstigen tegenstand genomen kunnen worden. Elken indringer kunnen wij niet tegenhouden. Vroeger werden allerlei berekeningen gemaakt, plannen opgebouwd op meest waarschijnlijk geoordeelde toestanden, die echter ver boven onze krachten lagen.

Dit beginsel hebben wij losgelaten. Tegenwoordig is de gedachtengang: Wat hebben wij noodig voor de handhaving van orde en rust en hoe kunnen wij van die vaste kern, daarvoor noodig een gevechtsinstrument samenstellen, dat ons binnen de grenzen onzer financiëele capaciteit een redelijken waarborg schenkt onze neutraliteit te kunnen handhaven? Binnen onze financiëele capaciteit, want het spreekt vanzelf dat wij een bepaald percentage van het budget niet mogen overschrijden.

— In het orgaan der Ned.-Indische Officiersvereeniging schreef enkele maanden geleden een officier, dat ons leger, zelfs na de uitbreiding, die het de laatste jaren heeft ondergaan, vooral onder den druk van de revolutionnaire relletjes in 1927, naar het oordeel van velen nog een beslist onvoldoende sterkte heeft. Is naar uw meening ons leger voldoende sterk om een ernstig georganiseerd verzet over geheel Java te keeren?

— Naar mijn meening is het leger sterk genoeg om een tegenstand, die in redelijkheden verwacht kan worden te breken. Wij moeten echter de organisatie van zulk een verzet niet te hoog aanslaan. De moeilijkheden, verbonden aan het organiseeren van een breed opgezet gewapend verzet, zijn niet gering. De mogelijkheid voor de bevolking, zich te bekwamen bijv. in de hanteering van het moderne vuurwapen, bestaat niet. De zaak wordt anders als een heel volk, niet opgeruid, maar inwendig vastbesloten, het gezag zou willen omverwerpen. Maar tegen een dergelijken opstand is geen enkele staat opgewassen.

Eénhoofdige leiding inzake defensie van Indië.

— Handhaving der neutraliteit op Java zal geschieden door het leger, daarbij gesteund door de vloot; buiten Java door de vloot geassisteerd door het leger. Ware de defensie van Indië dan niet gebaat met een éénhoofdige leiding? En ware het dan ook niet gewenscht oefeningen te houden van land en zeemacht, beide onder leiding van een opperbevelhebber? Voor zoover ons bekend, werden deze oefeningen nog nimmer gehouden.

— Op deze vraag geef ik liever een antwoord in algemeenen zin. Zeker kan ik niet ontkennen, dat waar twee verschillende machten, troepenafdeelingen enz. moeten samenwerken tot één doel, éénhoofdige leiding zoo niet noodzakelijk, in ieder geval ten zeerste gewenscht is.

— Excellentie, kunt u ons iets mededeelen omtrent de toekomstige definitieve bezetting van de belangrijke olieetablissementen Balikpapan en Tarakan?

— Neen, het is u bekend, dat volgens de grondslagen der defensie daar een troepenmacht zal gelegerd worden van voldoende sterkte, om o.a. een ernstig verzet te waarborgen tegen gewelddadige pogingen, met beperkte middelen ondernomen, om zich van de olievoorraden enz. meester te maken, c.q. te beletten, dat anderen dat zullen doen. Maar de voorstellen voor de noodig geoordeelde troepen en afweermiddelen zijn nog bij de regeering en door haar is nog geen beslissing genomen. Momenteel is over beide plaatsen een compagnie infanterie verdeeld.

Onvoldoende uitgerust voor de oorlogstaak.

— Een andere klacht, ook pas weer o.a. in de *Java-Bode* geslaakt, is die over de onvoldoende uitrusting van ons leger: te zwakke mitrailleurbezetting, te zwakke artillerie, absoluut gebrek aan gas-afweermiddelen, stalen helmen. Onmogelijkheid van gebruik van gassen, gasgranaten, rookgrananaten, geen behoorlijk uitgeruste zoeklichtafdeelingen enz. Terecht wordt daarbij gevraagd of er niets immoreels in schuilt ons Indische leger met zijn uitstekend menschenmateriaal aldus een wèl van moderne hulpmiddelen voorzienen tegenstander tegemoet te zenden.

— Er wordt aan een en ander ernstig gewerkt. Voor de moderniseering van het leger wordt ieder jaar een vrij aanzienlijk bedrag op de begrooting gebracht. Het tempo dier moderniseering wordt uiteraard ook beïnvloed door ons financiëel kunnen (regeeringszaak); voor meerdere moderne middelen zijn wij bovendien nog in de periode van proefnemingen. Vooral de gasmakerskwestie is voor tropische landen niet eenvoudig op te lossen, daar het Europeesche masker daar niet te gebruiken is.

— Is er momenteel nog een tekort aan subalterne officieren en Europeesch kader, Excellentie?

— Ja, speciaal bij de infanterie; dit is ontstaan na de uitbreiding van het leger sedert 1927. Er wordt naar gestreefd dit tekort gaandeweg te verkleinen; voor de officieren door de Kon. Mil. Academie jaarlijks meer officieren te laten afleveren dan in gewone omstandigheden. In eens gaat dit niet, daar wij dan weer voor het bezwaar komen van te groote promoties, dat zich later doet gelden.

— En het onderluitenants-instituut?

— Er is een nieuwe regeling voor de bevordering tot onderluitenant in behandeling. De oorspronkelijke bedoeling van dit instituut alleen uitstekende onderofficieren voor dien rang in aanmerking te brengen, is daarin weder tot uiting gekomen. Tactisch worden zij niet meer opgeleid.

Contact met den troep.

— Is het ook niet uwe meening, dat door het buiten de kampementen wonen van het gehuwde kader, hetgeen zulke groote afmetingen heeft aangenomen, het in deze tijden vooral zoo noodige contact met den troep verloren gaat en dit een groot nadeel moet genoemd worden?

— Inderdaad, er wordt dan ook geen uitbreiding meer aan gegeven en bij den bouw van nieuwe kampementen wordt met een en ander rekening gehouden. Overigens wordt door bijv. het houden van meerdaagsche oefeningen getracht dat contact aan te brengen en te onderhouden.

— En ten slotte nog deze vraag, Excellentie, weer naar voren gekomen naar aanleiding van de kwestie „luitenant Van den Berg". Wanneer zal de verouderde rechtspleging van de landmacht nu eens vervangen worden door de nieuwe, die gereed is, maar al jaren op zich laat wachten?

— Hierop moet ik u het antwoord schuldig blijven, daar het tijdstip dier invoering nog niet is vastgesteld. Ik kan alleen de hoop uitspreken, dat zij spoedig moge komen.

NEDERLAND.

Onthulling Lorentz-monument.

Te Haarlem is op het Lorentzplein onder groote belangstelling de buste van prof. Lorentz, een werk van prof. A.W.M. Odé te Delft vervaardigd in opdracht van het gemeente-bestuur van Haarlem, onthuld. Het beeld staat niet ver van de woning van wijlen prof. Lorentz; jarenlang heeft hij gewerkt ter vervulling van zijn wetenschappelijke taak.

De onthulling ging gepaard met een korte, maar indrukwekkende plechtigheid, geheel in overeenstemming met den soberen eenvoud, welke den grooten geleerde tijdens zijn leven heeft gekenmerkt.

De burgemeester van Haarlem, de heer Maarschalk tijdens zijn toespraak.

Na Prins Hendrik, den minister van onderwijs, den commissaris der Koningin in N.H., mevrouw Lorentz en de verdere aanwezigen te hebben bedankt voor hun tegenwoordigheid, sprak burgemeester Maarschalk:

Lorentz' sterfdag was een „diës ater" voor de wetenschap — zeide spr. — met name voor die der natuurkunde, op welk terrein hij, gedurende een zoo lange reeks van jaren onder de bewonderende oogen der gansche wetenschappelijke wereld was werkzaam geweest. Met Lorentz was heengegaan een der grootsten onder de grooten en zóó werd zijn overlijden gevoeld in Europa, niet minder aan de overzijde van den oceaan, ja in de geheele wereld, omdat Lorentz een geleerde was, die in werkelijkheid aan de geheele wereld behoorde.

Einstein heeft het zoo kort en duidelijk gezegd:

„De geweldige beteekenis van Lorentz' werk bestaat daarin, dat het de basis voor de stoomtheorie en voor de algemeene en bijzondere relativiteitstheoriën vormt".

Inderdaad heeft Lorentz, voortbouwend op de theorie van Maxwell, door de grondvesting zijner electronen-theorie een geheel nieuwe aera in dezen tak van wetenschap ingeluid. En uit de tallooze onderscheidingen die hem in den loop der jaren van heinde en ver zijn geworden, blijkt overduidelijk, hoe hoog Lorentz' werkzaamheid werd aangeslagen.

Men vraagt zich met verbazing af, hoe het mogelijk was, dat Lorentz nog den tijd kon vinden om zich bezig te houden met onderwerpen, die slechts zijdelings met zijne dagelijksche studiën verband hielden. Ik doel hier op zijne werkzaamheid op het gebied der internationale toenadering.

Stellig was hij daarvoor de aangewezen persoon door de vele reizen, die hij, veelal vergezeld door mevrouw Lorentz, gemaakt had; door zijne bewonderenswaardige talenkennis, die hem in staat stelde wetenschappelijke voordrachten te houden in eene taal die de zijne niet was op eene wijze alsof hij zijne moedertaal sprak, en door zijn groote gaven van karakter en intellect. Zoo zien wij Lorentz als lid, later als voorzitter, van de Commissie voor Intellectueele Samenwerking uit den Volkenbond.

„Lorentz" persoonlijkheid zal ons bijblijven als eene, waaruit vóór alles sprak de bekoring van ongekunstelde vriendelijkheid, eerlijkheid en beminnelijkheid, ook die van treffenden eenvoud," vervolgde de burgemeester.

„Met dit alles voor oogen zal het niet verwonderen, dat het gemeentebestuur van Haarlem, hetgeen het voorrecht genoot Lorentz 16 jaren onder zijne stadgenooten te tellen, — naast het Nationaal Lorentz-comité, hetwelk eerlang een standbeeld van den grooten Nederlander in de plaats zijner geboorte, Arnhem, zal oprichten—als eene spontane uiting van wat er bij zijn overlijden onder de Haarlemsche burgerij leefde, besloot het plein, waaraan professor Lorentz met zijn gezin de laatste jaren had gewoond, naar hem te verdoopen. En te zijner nagedachtenis op datzelfde plein, dat zich daartoe zoo voortreffelijk leende, een monument op te richten van bescheiden afmeting en eenvoudig van uitvoering, opdat het tevens het symbool zou zijn van een der meest op den voorgrond tredende karakter-eigenschappen van hem, dien men er mede wilde eeren."

Daarna onthulde Prins Hendrik het bronzen beeld.

Burgemeester Maarschalk zeide hierop:

„Koninklijke Hoogheid, ik dank U, dat U deze onthulling hebt willen verrichten en daarmede de wijze waarop wij Lorentz nagedachtenis hebben willen huldigen, hebt willen plaatsen in het teeken van Koninklijke belangstelling.

Moge dan dit monument tot in lengte van jaren getuigenis afleggen van de bewondering der Haarlemsche burgerij voor dezen grootmeester der natuurkunde."

Nadat de Kon. Liedertafel nog twee coupletten van het „Wilhelmus van Nassouwe" had gezongen, was de plechtigheid afgeloopen.

De genoodigden bij de onthulling van het prof. Lorentz-monument te Haarlem. In het midden de Prins.

Twee Krankzinnigen in een Aschwagen.

't Gebeurde op 14 December te Utrecht, het terrein van de gemeentelijke vuilnisbelt. Een gewone vuilniskar, grauw van buiten en vies van binnen, reed, als alle overige aschwagens, de vaalt op. Mannen van de reiniging kwamen nader om zich ook over den inboud van dezen wagen te ontfermen.

„D'r zit een heel vrachtje in, maat!" zei een der mannen tot z'n collega, die eveneens een bedenkelijk gezicht trok, maar plotseling als de asch om hem heen zoo grauw werd...

Een huivering beving deze werklieden want op een onverwacht moment opende zich de klep van den bak en sprongen twee springlevende mannen, te vies om met een tang aan te pakken, uit de opening. Rustig, alsof ze zoo juist uit hun twee waren gestapt, wandelden de heeren weg, de verschrikte reinigingsdienaren in hun overpeinzingen latend.

De politie werd gewaarschuwd, die onmiddellijk verscheen. Een agent ontmoette het duo in een achter de vaalt gelegen stratencomplex. Zonder verzet gingen de heeren mee; eenigen tijd later zaten zij in het krankzinnigengesticht aan de Agnietenstraat, waaruit zij waren ontvlucht. Zij hadden kans gezien om, ongemerkt voor hun bewakers, eenige lakens aan elkaar te knopen waarlangs zij zich lieten afzakken.

Toen de heeren de aschbakken in het vizier kregen, schenen zij plotseling hun volle geestvermogens te hebben herwonnen. Zelfs scheen de gedachtekracht van den een zoozeer op den geest van den ander in te werken, dat beiden tegelijkertijd hetzelfde besluit namen en ijlings in den aschbak wipten en het deksel dichttrokken. Politie en zelfs de brandweer werd ontboden om de vluchtelingen op te sporen. Kalm hielden zij zich schuil. Naar alle waarschijnlijkheid waren zij ontkomen, als de bak niet, in plaats van 's avonds bij klaarschten dag was geledigd. (*Tel.*)

---

doelde en draaide mij om naar de trap in de gang.

„Zal ik hem roepen?"

„Neen! Neen! Maar — we moeten gaan kijken. Sluit de deur en ga mee!"

Ik trok de deur dicht en wij slopen door den tuin en over het gras naar het strand. Plotseling greep Keziah mijn arm en stond met een ruk stil.

„Luister, Ben! Wat hoor ik daar — riemslagen?"

Ik bleef ook stil staan om goed te luisteren. Ik hoorde een geluid en eerst dacht ik, dat het niets anders was dan het schurend geluid van den getijstroom langs de rotsen. Maar nu begreep ik, dat haar veronderstelling juist was. Iemand roeide een boot weg, een beetje links, tusschen Gallowstree Point en Fliman's End; hij trok stevig en vlug aan zijn riemen.

„Ja", zeide ik, „als er geen wolken voor de maan waren...." Plotseling zag ik een licht. Uit de laan, die leidde van het dorp naar de kust, kwam een geelroode lichtvlek, die heen en weer slingerde, en daarbij hoorden wij stemmen.

„Veller!" riep ik uit. „Dat is zijn dievenlantaarn, Keziah! Hij moet die gillen ook gehoord hebben en hij heeft iemand bij zich."

Wij gingen Veller en zijn lantaarn tegemoet en toen wij in den lichtcirkel daarvan kwamen, stonden wij tegenover hem en kapitein Marigold. Hij, de kapitein, was van een vriend, bij wien hij den avond had doorgebracht, gekomen en had Veller in de dorpsstraat ontmoet en een oogenblik met hem gesproken. Dat vredige gesprek werd door de gillen verbroken.

„En als dat niet het gillen van een arme sterveling in doodsnood was, juffrouw", zeide kapitein Marigold, „dan mag je mij een dwaas noemen. Heeft u dat geschreeuw gehoord, juffrouw?"

„Tweemaal", antwoordde Keziah. „En zoo juist hoorden wij riemslagen — daar in die richting!"

Wij bleven allen staan en luisterden, terwijl wij ons inspanden om de mist met onze oogen te doorboren. Wij hoorden echter niets meer; het geluid der riemen drong niet meer tot onze ooren door.

Veller ging nu met zijn lantaarn voorop en wij volgden langzaam en vol vrees in de richting vanwaar wij dachten dat de kreten waren gekomen.

Kapitein Marigold was de eerste, die het vreeselijke ontdekte, dat wij te zien kregen en dat wij nooit zouden vergeten. Misschien waren zijn oogen scherper dan de onze, misschien stond hij op een gunstiger plaats, in ieder geval hij zag het eerder dan wij.

„God in den hemel!" riep hij uit en hij viel bijna achterover tegen Veller aan. „Kijk eens!"

Wij hadden toen den hoek der rotsen bereikt waarop de oude galg onwrikbaar stond en daar in het schijnsel van de lantaarn stond de galg eenzaam en griezelig. En daaraan was een man vastgebonden, een mager, klein mannetje. Ik zag in een oogopslag hoe hij was vastgebonden. Een eind touw, nieuw touw was onmeedoogend strak rond zijn hals en de paal gewonden. Hij was geworgd, gestikt, of hoe je het wilt noemen en één blik was voldoende om te zien, dat hij werkelijk morsdood was. Zijn hoofd hing naar beneden, zijn armen en handen hingen slap langs zijn lichaam, zijn beenen bengelden tegen de glibberige rots. En toen Veller naar hem toeging en zijn hoofd oplichtte zag ik dat zijn tong uit den mond hing en dat de oogen op een akelige wijze uitpuilden en opengesperd waren.

Kapitein Marigold sprak het eerst. Hij schoot vooruit naast den veldwachter en pakte den doode bij zijn rechterhand.

„Warm!" riep hij uit. „Nog warm! De man is pas een paar minuten dood! En jullie hebt riemslagen gehoord?"

Hij greep Veller's lantaarn en liet die over het water schijnen in de richting die Keziah en ik aangaven. Maar men had even goed kunnen probeeren om de nacht met een lucifer te verlichten — de lantaarn wierp slechts een klein vlekje licht op de roomkleurige branding voor onze voeten. Wij wendden ons weer tot de galg en haar afschuwelijke last. De twee mannen haalden messen te voorschijn en begonnen het touw door te snijden waarmede de doode was gebonden aan den paal.

„Neem alles goed op voor wij hem afnemen, juffrouw Heckitt!" zeide kapitein Marigold. „En jij ook jongen! Jullie getuigenis, over hetgeen jullie gezien hebt, zal noodig zijn. Neem het goed in je op!"

„Daarvoor behoef je je niet bijzonder in te spannen," antwoordde Keziah zeer kalm. „Wij hebben beiden oogen in ons hoofd en hebben al genoeg gezien. Maar — wie is dat?"

Noch Veller noch kapitein Marigold hadden den man ooit gezien. Hij was, zooals ik reeds opmerkte, een mager, klein mannetje en hoewel hij dood was en op een vreeselijke wijze om het leven gebracht, kwam de gedachte toch bij mij op dat hij al de kenmerken had van een door en door gemeen sujet. Een gemeen sluw frettengezicht, een roode pruik, haaiachtige tanden tusschen leelijke lippen. Dat alles zag ik in een oogopslag en ik zag ook dat over zijn linkerwang van het oog tot bij de lippen, een lang, loodkleurig lidteeken liep, alsof hij eens een houw met een sabel over zijn gezicht had gekregen.

„Is u er zeker van juffrouw Heckitt dat u het geluid van riemslagen heeft gehoord?" vroeg Veller plotseling. „U twijfelt daaraan niet? Dan moet die arme stakker hier gebracht zijn over zee door diegenen die hem dit gelapt hebben. Hij hoort hier niet thuis en is nooit in ons dorp geweest, m'n eed daarop. Ik zou wel eens van 'm gehoord hebben als-ie hier was geweest — het lijkt een vreemde snuiter, dat is mijn idee. Kijk eens naar z'n oorringen!"

De doode had gouden ringen in zijn ooren, een gouden ketting waaraan een goed zilveren horloge; hij droeg een behoorlijk blauw serge pak en alles zag er naar uit alsof hij in vrij goeden doen was geweest. Veller onderzocht zijn zakken en trok zijn hand terug met een geheimzinnige blik.

„Er zit geld in!" riep hij uit. „En vrij veel ook. Dat snap ik niet kapitein. Hij is niet bestolen!"

„Bah! Denk je dat berooving het eenige motief is voor een moord? Er zit veel meer achter dan dit! Zou het niet beter zijn om het lijk naar het dorp te brengen om het nauwkeurig te onderzoeken?"

„Daar komen menschen aan," antwoordde Veller. „Zie je die lichtjes? Ik denk zoo dat anderen die gillen ook gehoord hebben. We zullen hem naar „De Vroolijke Zeeman" brengen — dat zegt de wet denk ik. Het onderzoek zal daar moeten gebeuren. Maar wie kan wat getuigen, dat zou ik wel eens willen weten."

„Dat moet blijken" merkte kapitein Marigold droogjes op. „Laat zijn kleeren nu zitten Veller. Breng hem naar de herberg en stuur om een dokter en laat je inspecteur of de sergeant roepen en dan..."

Keziah en ik gingen terug naar het huis toen het volk uit het dorp naar Gallowstree Point kwam. Een akelige gedachte hield ons steeds bezig. Had deze verschrikkelijke en akelige moord iets te maken met de aanwezigheid in Middlebourne van ons familielid oom Joseph Krevin? En zoo ja... verder was alles duister.

„Als hij slaapt — en ik denk dat hij slaapt — ga ik hem wakker maken en vertellen wat er gebeurd is, Ben!" riep Keziah plotseling uit toen wij op den terugweg waren. „Dat moet hij weten."

„Keziah, denk je dat hij er iets mede te maken heeft?"

„Ik weet het niet, Ben. Ik weet het niet. Ik wilde voor God dat ik het wist. Maar — hij is hier! Hij is vanmiddag uit geweest en ook gisteravond was hij uit, toen het donker was. Waarheen? Waarom? Wien ontmoette hij? En wie is die vreemde, vermoord door menschen, die weggeroeid zijn even vlug als zij kwamen? We hebben hier te doen met een moord, duister, gemeen, vreeselijk, vlak bij ons, Ben en hij — slaapt daar in ons huis!"

Wij gingen naar binnen en Keziah ging meteen de trap op. Het licht in de gang brandde nog en bescheen de deur van oom Joseph's kamer. In de stilte van den nacht hoorden wij hem snorken — een lang, hard, diep gesnork.

(*Wordt vervolgd.*)

Kort verhaal.

ONDER VRIENDEN

door

JAROSLAV HASEK.

(*Nadruk verboden; auteursrecht voorbehouden*).

Toen men den huiseigenaar Turny vertelde, dat de heer Pletanek zich te Praag bevond en al van vijf kennissen elk twintig Kronen geleend had, begaf hij zich schielijk naar huis, om koortsachtige voorbereidingen te treffen voor de ontvangst van zijn vriend. Hij rende in de ware beteekenis des woords om thuis te kunnen zijn, voor de „invasie" over hem zou komen. In de eerste plaats sloot hij de kamer af. Verder leende hij van den portier een oud roer van een pijp en kocht in den winkel om den hoek een mondstuk en een gipsen kop, die er bij pasten. Daarop maakte hij het fornuis in de keuken aan, roosterde den gipsen kop en bestreek hem een beetje met schoencrème, zoodat hij er flink zwart uitzag.

Vervolgens brak hij het mondstuk in tweeën, omwikkelde het met papier, bond er touw om, waarop hij alles flink vuil maakte. Het roer van de pijp wikkelde hij eveneens op een plek in bindtouw. De pijp zag er uit, alsof zij den Zweedschen oorlog had meegemaakt. Voor den portier was de heer Turny gewoon steeds stukjes sigaar te bewaren. Zij lagen in een papieren zak in den vensterbank. Nu stopte hij ze in de zakken van een oud pak, dat hij bij het omharken van de bedden in zijn tuin gewoon was te dragen, want zijn goede pak had hij uitgetrokken, en in de andere kamer weggelegd. Zijn portemonnaie wierp hij op de keukentafel, nadat hij er kleingeld ten bedrage van 90 Heller in had gelaten.

Toen dit gebeurd was, schreef hij met krijt op een zwart bord naast de deur: kolenman 20 Kronen, 40 Heller, slager 12 kronen 50 Heller, olieman 2 Kronen 40 Heller. Nadat hij dit gedaan had, ging hij naar den portier en deelde hem mede, dat in den loop van den dag een heer hem zou bezoeken. „Laat het je echter niet invallen, te zeggen: Ja, meneer is thuis. Noem mij alleen mijnheer Turny en zeg hem voor mijn part, dat ik de eigenaar van het huis niet meer ben". Toen hij weer in de keuken stond, herademde hij en glimlachte tevreden, toen hij zijn toebereidselen nog eens bekeek. Nu kon zijn vriend komen. En hij kwam. Trad somber de keuken binnen en de heer Turny merkte onmiddellijk, dat het stuk op de elleboog van zijn gast er versch op was genaaid.

Op een plaats was die losgeraakt en daar werd de eerbare, niet-gesleten, ongerepte elleboog van zijn pak zichtbaar. „Kijk eens aan, jou gaat het nog eens goed", zeide de heer Pletanek. „Lang geleden, sedert wij elkaar gezien hebben. Jij bent huiseigenaar geworden en mij heeft het leven — om mij zoo uit te drukken — hard aangepakt." De heer Turny kuchte. „Mij gaat het goed, meen je? Mij gaat het heelemaal niet meer. Zelfs het huis heeft men verkocht."

De heer Pletanek glimlachte. „Nou, nou, nou, zoo erg zal het wel niet zijn. Maar ik heb pech. Moet weer naar Praag verhuizen, de meubelen zijn al onderweg. Het transport zal driehonderd kronen kosten. Ik word door het ongeluk achtervolgd.

Wanneer ik je alles verteld zal hebben, zul je het ternauwernood gelooven." Hoog tijd, dacht de heer Turny, om met de pijp voor den dag te komen. „Neem me niet kwalijk, maar wat heb je daar voor een pijp?" riep de heer Pletanek, toen hij het monster in het vizier kreeg," je had toch altijd zulke prachtige pijpen."

„Had, dat klopt. Maar dat behoort allemaal tot het verleden", zuchtte de heer Turny. „Ik heb alles moeten verkoopen. Ja, ouwe jongen, de tijden veranderen. Zelfs een behoorlijke pijp kan ik niet meer koopen. Heb je misschien ook tabak bij je."

Pletanek glimlachte opnieuw droefgeestig! „Ik en tabak? Ik weet niet, in hoe lang ik niet meer gerookt heb. Waaruit en waarvoor en waarvan? Waar zal ik het geld vandaan halen, vraag ik je, waar vandaan?" „Ik zou je mijn pijp wel willen leenen, beste kerel, maar zij stinkt te zeer.

Ik heb geen geld om een nieuwe roer te koopen. Zooals je ziet heb ik die een beetje opgeknapt en den gipsen kop heb ik ook al langer dan een jaar. Kijk eens, hoe zwart hij is. Maar waar moet ik het geld voor een nieuwe vandaan halen? Negentig Heller. Dat is mijn geheele vermogen. Daar moet ik één, twee maanden lang van leven". „Mij gaat het nog veel erger" steunde Pletanek. „Een hondenleven! Wanneer je ten minste nog geld had voor een revolver, dan zou je tenminste weten: afgeloopen en mede of met de driehonderd Kronen een leven beginnen.

„Wanneer je het goed vindt, stop ik mijn pijp", viel de heer Turny hem in de rede en haalde het zakje met stukjes sigaar uit zijn zak. Hij nam er een, brak het in tweeën en stopte het in zijn pijp. „Dat heb ik van het postkantoor. Daar vind ik de grootste, maar bij den schouwburg liggen dikwijls ook flinke." De heer Pletanek zuchtte nogmaals: „Jij hebt althans tijd. Maar wat meer ik, vader van negen kinderen, zeggen? Zij zijn begonnen op de wereld te komen en hebben niet opgehouden. En kun jij op kinderen genoeg passen? Waarom moest ik naar Praag vluchten? Omdat een van mijn zoons zoo onvoorzichtig was, de schuur van een buurman in brand te steken. Ik moet achthonderd Kronen betalen en daarom kom ik bij jou, een ouden vriend . ." „Neem me niet kwalijk", zeide de heer Turny, „bijna had ik iets vergeten. . ."

Hij ging naar het zwarte bord, nam het van den wand en toen hij zeker wist, dat Pletanek hem bezig zag, schreef hij met krijt: „Schuldig koopman in lucifers 60 Heller."

„Ik houd hier boek, het is al een heel bedrag, ik weet niet, hoe ik het zal betalen."

Er klopte iemand aan de deur en de postbode trad de keuken binnen. „Mijnheer Turny", zeide hij „wilt U zoo goed zijn, even te teekenen".

En terwijl Turny met bevende hand de ontvangstbevestiging van vierduizend Kronen dividend van de margarinetrust onderteekende, telde de postbode ze in sierlijke twintig-Kronen-biljetten op de tafel neer.

Toen hij was heengegaan, keek de heer Turny den heer Pletanek aan en riep plotseling, terwijl hij een gelaten handbeweging maakte: „Neem van het geld zooveel je wilt, bedrieger." En begon hardop te snikken.

Speenhoff in Indië.

Speenhoff loopt al in zijn witte pak op Sumatra rond. Hier ziet men hem, met vrouw en dochter, terwijl hij afscheid neemt van Holland, in den trein naar Marseille.

VAN ALLE ZIJDEN

Een noodlottige Reis.

Vier menschen verdronken.

11 Dec. is in de Vulkaanhaven te V'aardingen het s.s. *Stad Vlaardingen* van de Halycon-lijn aangekomen.

Onmiddellijk na aankomst heeft kapt. J.R. Wyrdeman over zijn noodlottige reis het volgende medegedeeld:

Op 5 November zijn we met ijzererts van Narvik naar Sydney (C.B.) gegaan We hadden steeds slecht weer gedurende de uitreis; slechts enkele dagen was het goed.

Zaterdag 16 November kregen wij vliegend stormweer. Van vier luiken van ruim III sloeg de presenning op bakboordzij.

We hebben de presenning daarna vastgespijkerd, en in den nacht van 16 op 17 November in de buurt van Belle Isla werd het weer zóó slecht, dat wij zijn bijgedraaid met de kop op zee. De machine maakte zooveel slagen, dat het schip bestuurbaar werd, maar we hadden geen vaart. Zondagmiddag te omstreeks vijf uur sloeg een overkomende zee de planken weg. Ik zat juist beneden en de stuurman liet mij roepen. Zoodra ik boven kwam, zag ik, dat de stuurman met vijf man aan het werk was.

Op de brug staande, zag ik een zee opkomen, en dwars van luik III overkrullen. Ik riep nog: „Kijk uit, jongens", maar op hetzelfde oogenblik sloeg de golf over dek. Hij trof de wegloopende mannen in den rug; één van hen wist tusschen de winches weg te komen en hij werd gered.

Ik zag, hoe de vier anderen tegen de railing werden geslagen, en daarna hebben ik ze niet weer teruggezien. Ik heb onmiddellijk de machine laten stoppen, de redding-gordel en een Holmes-licht over boord gezet. We hebben aan dek en in de ruimen gezocht, maar we konden ze niet terugvinden.

Het uitzetten van een boot zou moordenaarswerk zijn geweest.

We hebben aan alle schepen in de buurt geseind, maar het heeft geen resultaat opgeleverd.

Ik geloof, dat de mannen tegen de railing bewusteloos zijn geslagen; en bovendien was het water beneden nul, zoodat ze ook daar wel spoedig bezweken zullen zijn.

Ik heb in mijn dertigjarige ervaring nog nooit zoo'n zee meegemaakt, en ook op den terugweg hebben we weer met stormen te kampen gehad. Tweemaal moesten we bijdraaien, omdat we de zee twee streken achterlijker dan dwars hadden. Alles ging voor den wind. Voortdurend hoorden we S.O.S.-seinen, zoodat van eigen telegrammen verzenden niets kon komen.

Amerikanismen.

Amerika heeft nu eenmaal altijd wat anders dan elk ander land en wanneer een ander land denkt „in te loopen" op de originaliteiten (of malligheden) van de groote Unie, dan vindt deze e weer ongehoorde nieuwigheden op.

Uit een scheepslading Amerikanismen, verstrekt door *United Press*, puurt de *Tel* deze collectie:

Golfspelers zijn prettige menschen. Zij geven hun bal een slag en wandelen dien dan rustig achterna. Reeds lang heeft het de Amerikaansche golfspelers geërgerd, dat men de kleine golfballen in het gras van de golflink zoo moeilijk kan terugvinden. Door de jongste ontdekkingen der techniek is nu dit schrikkelijke euvel verholpen. Een mijnheer uit Hammond in Indiana heeft golfballen uitgevonden, die na het weg slaan luide beginnen te brommen en dit gebrom een vol kwartier voortzetten, zoodat zelfs de jichtiste, langzaamste en vadsigste golfspeler den bal nog brommende aantreft.

In het armenhuis van het district Smith Center in Kansas hebben verscheidene bewoners een eigen auto, en niemand die daar aanstoot aan neemt. Maar er zijn dingen, die zelfs Amerika te kras dunken. Zoo werd het b.v. als onbehoorlijk gevoeld, dat een der armen over een reparatie-rekening af 20 dollar voor zijn auto bij de directie van het armenhuis liet disponeeren.

De club van arbeidende vrouwen te Cushing in Oklahoma heeft een concours voor echtgenooten laten houden. Het resultaat was werkelijk verrassend, want Dwight Buell, die den zilveren beker voor den modelechtgenoot won, zou in Europa om zijn hoedanigheid nog heelemaal niet als iets bijzonders, laat staan een ideaal, worden beschouwd. Zijn karakteristiek luidt: hij drinkt nooit méér dan net genoeg, vloekt niet in tegenwoordigheid van dames, bezit een nieuwe auto, rookt tabak in iederen vorm, speelt behoorlijk golf en laat zich slechts met moeite tot een bridgepartijtje verleiden. Dat is de ideale echtgenoot model 1929, zooals de bescheiden vrouwen van Cushing dien zien.

Te Kansas City (Missouri) sprong de groentenhandelaar Everett Parish 's nachts uit een der vensters van de tweede verdieping van zijn huis en liep zware verwondingen op. Op de vraag der politie, wat er gebeurd was, verklaarde hij, een kwaden droom te hebben gehad. Hij droomde namelijk, dat een klant, van wien hij een verregaand hoogen prijs voor tomaten had verlangd, hem met de revolver in de hand gedwongen had tot den sprong uit het raam.

Schildpaddenrennen zijn in Amerika een geliefde volkssport. Men wedt daar bij juist zoo als men op renpaarden wedt, en zelijk de statistieken doen zien, verdient een volbloed-schildpad relatief veel meer ten bate van zijn eigenaar dan een volbloed-collega van de „turf" Als basis voor de becijfering dienen de door paarden en schildpadden afgelegde afstanden. Terwijl een goed renpaard per voet (30,5 c.M.) gemiddeld 15 dollar inbrengt, verdient de schildpad „Bobby Johns" over dezelfde distantie $97\frac{1}{2}$ dollar. „Bobby Johns" leverde zijn eigenaar bij de groote schildpadden-derby van 1929 over 21 meter niet minder dan 6000 dollar op!

ADVERTENTIEN.

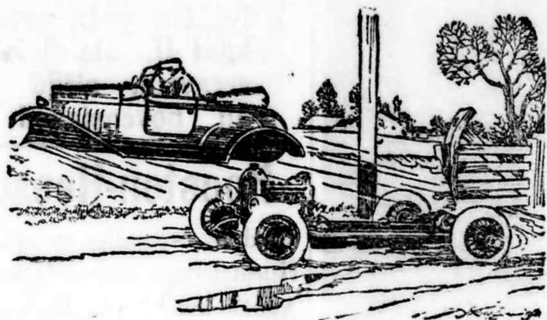

2450

Verdraaid, die vierwiel-remmen schijnen te weigeren!

(Judge)

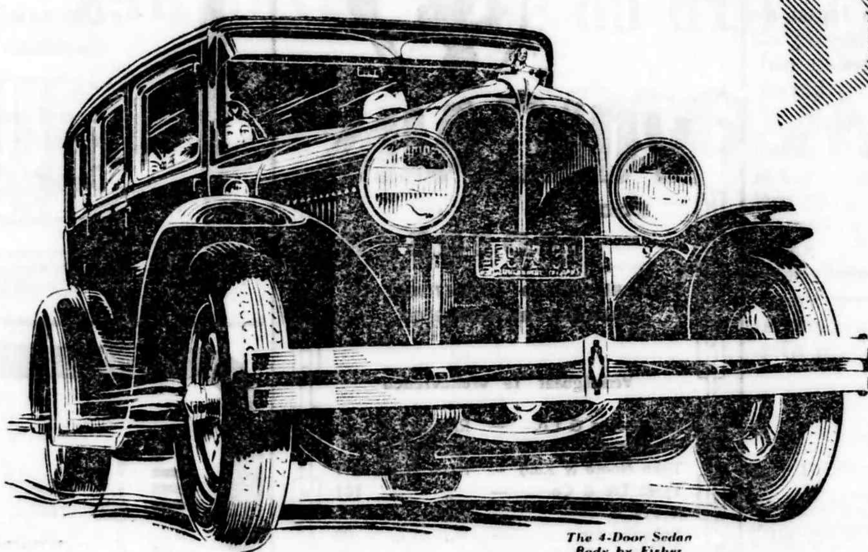

The 4-Door Sedan Body by Fisher